

สหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์:
กรณีศึกษา สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

นายไพรัช สุกใส

ศูนย์วิทยพัทยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE TRADE UNION AS AN INTEREST GROUP:
CASE STUDY OF EGAT TRADE UNION

Mr.Pairat Suksai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ : กรณีศึกษา
สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

โดย

นายไพรัช สุกใส

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์การเมือง

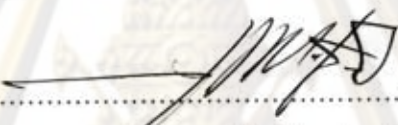
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

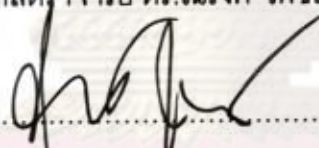
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เขี่ยมกุลวัฒน์

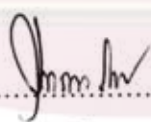
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

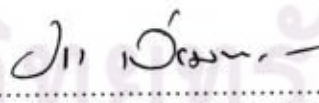

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ทีรณ พงศ์มัทธมน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เขี่ยมกุลวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธกาล รัชธร)

..... กรรมการ
(ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์)

ศูนย์วิทยุโทรทัศนวิทยาการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไพรัช สุภโต : สหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ : กรณีศึกษา สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (THE TRADE UNION AS AN INTEREST GROUP : CASE STUDY OF EGAT TRADE UNION) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.ชัยรัตน์ เขียมกุลวัฒน์, 102 หน้า.

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่องสหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ : กรณีศึกษา สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีด้วยกันสองข้อคือ 1. เพื่อศึกษาถึงการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตในการต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ว่ามีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างไร 2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการค้นคว้าวิจัยซึ่งจะใช้แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์เป็นหลักในการวิเคราะห์ต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้คือสหภาพแรงงานมีบทบาทสำคัญในการเป็นแกนนำการต่อต้านการแปรรูปในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในสังคม โดยมีการเคลื่อนไหวร่วมกับในการต่อสู้ร่วมกับองค์กรภาคประชาชนในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและใช้ยุทธวิธีในการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมและความรักองค์กรในการสร้างแนวร่วมซึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของกลุ่มสหภาพคือ ขนาดของสหภาพแรงงาน ความสามัคคีของกลุ่ม ผู้นำสหภาพแรงงาน ทรัพยากรที่เอื้อ และโอกาสทางการเมืองที่เปิดกว้าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง.....

ปีการศึกษา 2551.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ไพรัช สุภโต

apata

4885715029 : MAJOR POLITICAL ECONOMY

KEYWORDS : THE TRADE UNION AS AN INTEREST GROUP / EGAT TRADE UNION

PAIRAT SUKSAI : THE TRADE UNION AS AN INTEREST GROUP : CASE OF
EGAT TRADE UNION, ADVISOR : ASST.PROF.CHAIRAT AEMKULWAT,
Ph.D., 102 pp.

The thesis "THE TRADE UNION AS AN INTEREST GROUP : CASE OF EGAT TRADE UNION " objectives are to study role of the Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT) Labor Union as an interest group in mobilizing anti EGAT privatization policy and study influence factors on the decision making to support anti EGAT privatization.

The interest groups concept has been employed in the analytical framework. The result has shown that EGAT Labor Union plays an important role in mobilizing the EGAT Anti Privatization campaign by partnering with other civil society movement organizations. The union's strategies deployed to gain supports are nationalism ideology and organization benefit protection. Key success factors are size of the union, unity of the union members, strong leadership of the union leaders, available resources and politics involvement opportunity.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

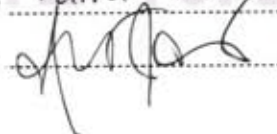
Field of Study : ..Political Economy.....

Student's Signature

Pairat Suksai

Academic Year : ..2008.....

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากมีผู้ที่ได้ให้ความช่วยเหลือหลายท่านด้วยกัน ท่านแรก คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์ ผู้ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดมาตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้อุทิศเวลาอ่านต้นฉบับ พร้อมกับวิจารณ์และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขที่สำคัญหลายประการ รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธกาล รัชชวร ผู้เป็นกรรมการวิทยานิพนธ์อีกท่านหนึ่ง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้มอบความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมืองให้แก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ยังมีพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ เศรษฐศาสตร์การเมืองรุ่น 5 ทุกท่าน เจ้าหน้าที่หลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเมืองทุกท่านที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในหลายๆ อย่างและที่สำคัญที่สุดคือ บุพการีของข้าพเจ้าที่อยู่เป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าตลอดในเวลาที่ย่ำแย่และต้องการกำลังใจ ญาติๆ ที่กรุณาช่วยเหลือเรื่องการสัมภาษณ์ และบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยทุกท่าน ซึ่งไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้

สำหรับส่วนที่ดีและเป็นประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบแต่บุพการีผู้เป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัย ส่วนความบกพร่องใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	5
1.7 นิยามศัพท์ทางวิชาการที่สำคัญ.....	6
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์.....	8
2.3 ลักษณะการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์.....	10
2.4 ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์.....	11
2.5 ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์.....	12
2.6 การก่อกำเนิดของกลุ่มผลประโยชน์.....	12
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
บทที่ 3 รัฐวิสาหกิจกับการแปรรูป.....	19
3.1 ความหมายของรัฐวิสาหกิจ.....	20
3.2 หน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ.....	21
3.3 ความเป็นมาของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย.....	22
3.4 ความหมายของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	24

3.5	เหตุผลในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	25
3.6	วิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	25
3.7	ความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างรัฐธรรมนูญ.....	27
3.8	ขบวนการรัฐวิสาหกิจไทยกับการแปรรูป.....	28
3.9	ประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูป กฟผ.....	29
3.10	สภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะ กลุ่มผลประโยชน์กับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ.....	31
บทที่ 4	การวิเคราะห์กลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต.....	32
4.1	รัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทย.....	32
4.2	สภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	36
4.2.1	โครงสร้างสภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิต.....	39
4.2.2	วัตถุประสงค์ของสภาพแรงงาน กฟผ.....	41
4.2.3	หน้าที่ของสภาพแรงงาน กฟผ.....	41
4.2.4	ผลประโยชน์ตอบแทนของสภาพแรงงาน กฟผ.....	42
4.2.5	ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้นำสภาพแรงงาน กฟผ.....	43
4.2.6	การสื่อสารภายในสภาพแรงงาน กฟผ.....	43
4.2.7	ประวัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	44
4.3	สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค.....	45
4.3.1	ภารกิจหลักขององค์กร.....	46
4.4	บทวิเคราะห์.....	48
4.5	ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง.....	50
4.6	การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์.....	51
4.7	ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์.....	52
บทที่ 5	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	54
5.1	สรุปผลการศึกษา.....	54
5.1.1	ส่วนที่ 1 ผลจากการสัมภาษณ์.....	54
5.1.2	ส่วนที่ 2 ผลจากการค้นคว้าด้านเอกสาร.....	56
5.1.3	การเคลื่อนไหวต่อการคัดค้านการแปรรูป.....	57
5.1.4	มูลเหตุของการต่อสู้เรียกร้อง.....	57
5.1.5	การประสานความร่วมมือ.....	57

	ณ หน้า
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	58
รายการอ้างอิง.....	59
ภาคผนวก.....	65
ภาคผนวก ก ระเบียบข้อบังคับ	66
ภาคผนวก ข รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	83
ภาคผนวก ค คำถามในการสัมภาษณ์.....	88
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	102

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	ความแตกต่างระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง.....	หน้า 13
--------------	---	---------

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
รูปภาพ 4.1 โครงสร้างองค์กรของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สร.กฟผ.).....	40

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐวิสาหกิจคือ แหล่งรายได้อันมหาศาล แห่งหนึ่งของรัฐบาล ซึ่งรายได้เหล่านั้นเกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัยที่ผ่านมาได้ทุ่มเทเงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อให้รัฐวิสาหกิจเหล่านั้นสามารถดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ(วิกฤตต้มยำกุ้ง ,ฐานข้อมูลสถาบันพระปกเกล้า, 2551)

จนเป็นเหตุให้เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลต้องทำข้อตกลงในหนังสือแสดงเจตจำนงขอรับความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เมื่อรัฐบาลไทยยอมรับความช่วยเหลือทางวิชาการและการเงินจากไอเอ็มเอฟ รัฐบาลได้ยอมแลกความช่วยเหลือนั้นกับการเปิดเสรีด้านแรงงาน ซึ่งก็คือ นโยบายการจ้างงานที่มีความยืดหยุ่น (flexible employment) ซึ่งหมายถึงความคล่องตัวในการจ้างและการเลิกจ้าง โดยเนื้อหาของหนังสือแสดงเจตจำนงระบุว่า รัฐบาลจะดำเนินการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆรวมถึงเสนอกฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ (Corporatization Law) ซึ่งเป็นกฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจหนึ่งใน 11 ฉบับ ซึ่งต่อมาก็คือพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 นั้นเอง อันอาจนับได้ว่ากระบวนการ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจในประเทศไทยได้เริ่มก่อตัวอย่างเป็น รูปธรรม และนำมาซึ่งกระแสของความขัดแย้งเกี่ยวกับแนวคิดของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยที่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้แสดงถึงความตกต่ำของเงื่อนไขการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน การสร้างหลักประกันไม่ให้เกิดความคล่องตัวในการจ้างและเลิกจ้างตามความพอใจของนายจ้างแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งข้อเสนอในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลไทยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของ หนังสือแสดงเจตจำนง ของรัฐบาลเพื่อแลกกับความช่วยเหลือของไอเอ็มเอฟนั้น ได้กำหนดลำดับขั้นตอนการดำเนินการของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไว้แล้ว เช่น เริ่มจากการตั้งสำนักงานดำเนินการแปรรูป การออกกฎหมายเพื่อแปลงองค์กรรัฐวิสาหกิจให้เป็นบริษัท ตลอดจนการขายหุ้นบริษัทที่แปลงมาจากรัฐวิสาหกิจเข้าตลาดหลักทรัพย์ (แล ดิลกวิทยรัตน์, 2544)

โดยที่รัฐวิสาหกิจนั้นถือเป็นกิจการกึ่งราชการกึ่งเอกชน ที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับ การให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชน เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ น้ำประปา และถือเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่มีบทบาท ต่อการสนับสนุนฟื้นฟูเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงอ้างความจำเป็นที่จะต้องปรับนโยบายและโครงสร้างในการบริหารงาน และการลงทุนให้มีประสิทธิภาพและมีศักยภาพในการแข่งขันด้วย แต่ขณะเดียวกันการลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

โดยเฉพาะกิจการสาธารณูปโภค จำเป็นต้องใช้เงินทุนเพื่อขยายงานสูงมาก ในขณะที่งบประมาณที่จะใช้มีจำกัด จึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนสถานะของรัฐวิสาหกิจ จากรูปแบบเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐ ให้เป็นรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ดังนั้นพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐในการแปรรูปนั่นเอง

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ก็เป็นรัฐวิสาหกิจอีกแห่งหนึ่งของรัฐที่ต้องทำการแปรรูปตาม พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พศ 2542 ซึ่งต้องแปลงทุนเป็นหุ้นและนำเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์อันเป็นเหตุให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยจากสภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยว่าหากแปรรูปไปแล้วการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยก็จะกลายเป็นสภาพไปอยู่ในรูปของบริษัท มีผู้ถือหุ้น โดยที่การดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยหลังการแปรรูปจะกลายเป็นเหมือนองค์กรธุรกิจในระบบทุนนิยมทั่วไป ซึ่งต่างมุ่งไปที่การทำกำไรสูงสุด และการบริหารองค์กรนั้นเป็นไปเพื่อที่จะทำอย่างไรให้ลงทุนต่ำที่สุดแต่มีรายได้สูงสุดแล้ว จะเป็นผลดีต่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยทั้งองค์กรจริงหรือ ซึ่งกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐควรจัดขึ้นเพื่อความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ(รัฐธรรมนูญปี 2540 มาตรา 50 และ มาตรา 87) และต้องใช้ความระมัดระวังในการกระทำอันใด ที่อาจทำให้สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอยู่ในความผูกขาดของเอกชน จึงทำให้เกิดกระแสต่อต้านจากพนักงานจำนวนมาก และสภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตในฐานะตัวแทนของพนักงานจึงเป็นแกนนำออกมาเรียกร้องคัดค้าน ซึ่งได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 โดยมีพนักงานทั้งส่วนกลางและภูมิภาคประมาณ 2,000 คน ได้ทำการปิดล้อมอาคารที่ทำการสำนักงานใหญ่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ภายใต้การนำของสภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีนายศิริชัย ไม้งาม ประธานสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นผู้นำ และได้ยื่นหนังสือกับทางผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผ่านไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ชะลอการแปรรูป และต้องการให้รัฐบาลเร่งแก้ไขกฎหมายเศรษฐกิจ 11 ฉบับ (มีอบกฟผไม่เคยแพ้พนักงานเมือง, เนชั่นสุดสัปดาห์, 2547) การเคลื่อนไหวของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนั้นไม่ได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยว แต่ว่าได้แสวงหาแนวร่วมกับภาคประชาชนให้มาอยู่ฝ่ายตน ด้วยการชูประเด็นแปรรูปรัฐวิสาหกิจแล้ว “ ค่าไฟ ” จะแพงขึ้น ซึ่งมีคนเข้าร่วมต่อสู้มากขึ้นตามลำดับ ซึ่งทางสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและแนวร่วมยังเดินหน้าชุมนุมคัดค้านการแปรรูป โดยร้องขอให้มีการเปิดประชาพิจารณ์ ซึ่งหาก

ประชาชนเห็นด้วยกับการแปรรูปทางพนักงานก็จะไม่คัดค้าน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังยืนยันในเจตนารมณ์เดิมคือยกเลิกการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

การต่อสู้ดำเนินมาเป็นลำดับจนถึงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2548 ตัวแทนสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและแนวร่วม ได้ยื่นถวายฎีกาคัดค้านการแปรรูป(มือบกดพ.นบ) พันรวมตัวด้านรัฐ โยงขึ้นเงินเดือนต่อรองแปรรูป, ftawatch, 2548)จนทำให้รัฐบาลมีท่าทีเฝ้ายาม แต่ในส่วนของพนักงานก็ยังคงมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จนถึงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ และพรรคไทยรักไทย ได้เข้ามาจัดตั้งรัฐบาลอีกครั้ง ด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น นโยบายแปรรูปการไฟฟ้าจึงเริ่มขึ้นอีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้งานฝ่ายสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยถูกกดดันจากรัฐบาลอย่างมาก จนเห็นว่าการต่อสู้ด้วยพลังของประชาชนอย่างเดียวคงไม่สามารถที่จะต้านอำนาจรัฐที่ต้องการแปรรูปได้ จึงหันมาพึ่งพาแนวทางด้านกฎหมาย โดยในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ภาคประชาชนนำโดยมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคกับพวกรวม 11 คนยื่นฟ้องนายกรัฐมนตรีกับพวกอีก 5 คน ยื่นฟ้องศาลปกครองให้พิพากษาว่า การออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท กฟผ. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2548 และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548 ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ซึ่งในที่สุด วันที่ 23 มีนาคม ศาลปกครองสูงสุดพิจารณา พระราชกฤษฎีกา กำหนดอำนาจสิทธิ และประโยชน์ของบริษัท กฟผ. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2548 และพระราชกฤษฎีกา กำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือเป็นชัยชนะก้าวแรกของภาคประชาชน ซึ่ง ประธานสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ก็มีความเห็นว่าภายหลังที่ศาลปกครองสูงสุด มีคำพิพากษาออกมาแล้ว ก็ต้องยอมรับ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยก็กลับไปเป็นรัฐวิสาหกิจดังเดิม ซึ่งถือได้ว่าได้รับชัยชนะจากการต่อสู้ของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และเหล่าพันธมิตรภาคประชาชน ที่ยึดเหนี่ยวมานาน

โดยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าผลกระทบของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองดูแลผลประโยชน์ของฝ่ายตน และพยายามใช้วิธีการร่วมเจรจาต่อรองกับอีกฝ่าย เพื่อประสานประโยชน์ระหว่างกัน ซึ่งบทบาทของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยไม่ได้มีเพียงเฉพาะในการปกป้องผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหภาพแรงงานเท่านั้น แต่ยังได้มีบทบาทต่อสังคมและการเมือง ในการปกป้องผลประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยการร่วมมือกับองค์กรภาคประชาชนและองค์กรแรงงานอื่นๆ เพื่อคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในครั้งนี้ด้วยโดยที่สหภาพ

แรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเห็นว่า หากมีการแปรรูปจะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากต้องแบกรับภาระค่าไฟฟ้าที่แพงขึ้น ดังตัวอย่างประเทศในแถบละตินอเมริกาที่ได้รับความเสียหายจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจมาแล้ว (ยีนยันยังจัยก็ต้องพูดถึงอาร์เจนตินา ตัวอย่างแห่ง หายนะ, มติชน, 2547)

โดยที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษากฎหมายของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในกรอบของกฎหมายพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543

จากบทบาทและความสำคัญของสหภาพแรงงาน ดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ของทั้งต่อพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและประชาชนว่ามีบทบาทการแสดงออกเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นเหตุแห่งการเรียกร้องและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตว่าจะยังคงสามารถเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความสำคัญต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศได้หรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อศึกษาถึงการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตในการต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ว่ามีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างไร

2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจำกัดขอบเขตอยู่ที่สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นตัวอย่างในการศึกษา โดยขอจำกัดวงอยู่ในเรื่องของบทบาทที่แสดงออกมาของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมทั้งปัจจัยที่มีส่วนกระตุ้นและสนับสนุน ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยจะพิจารณาจากสาเหตุของปรากฏการณ์พร้อมทั้งวิเคราะห์บทบาทดังกล่าวในช่วง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2548 เพื่ออรรถลักษณะการเป็นกลุ่มผลประโยชน์ของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1 ทราบถึงการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม ในช่วง ปี 2547 - 2548

2 ทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนในการเรียกร้องและการแสดงออกซึ่งบทบาทของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและสังคม ในช่วงปี 2547 - 2548

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากหนังสือ หนังสือพิมพ์ ข้อเขียน บทความ เอกสารสำคัญต่างๆ เว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และจากบันทึกการประชุม บันทึกราชการ ประกาศ คำชี้แจง แถลงการณ์ เอกสารเผยแพร่ของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ

2 การสัมภาษณ์ (Interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา เช่น ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรรมการคนสำคัญ ตลอดจนสมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการเรียบเรียงเรื่อง จะกระทำในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (Description) โดยมีการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงเพื่อเชื่อมโยงประเด็นต่างๆในบริบทที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละเรื่องประกอบกันไปเพื่อให้ได้ประโยชน์ทางวิชาการมากที่สุด

1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ จะกล่าวถึงสภาพและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานในการศึกษา วิธีการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา และนิยามศัพท์ทางวิชาการที่สำคัญ

บทที่ 2 กรอบแนวคิดและวรรณกรรมปริทัศน์

บทที่ 3 รัฐวิสาหกิจกับการแปรรูป

บทที่ 4 การวิเคราะห์กลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

1.7 นิยามศัพท์ทางวิชาการที่สำคัญ

ผู้วิจัยขอใช้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2543 มาตราที่ 6 เป็นหลักดังนี้

1. รัฐวิสาหกิจ หมายความว่า

1.1 องค์การของรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาลหรือกิจการของรัฐบาลตามกฎหมายที่จัดตั้งกิจการนั้น และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานธุรกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ

1.2 บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่า หรือรัฐวิสาหกิจตาม (1.1) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละห้าสิบ

2. ลูกจ้าง หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้แก่นายจ้างเพื่อรับค่าจ้าง

3. นายจ้าง หมายความว่า รัฐวิสาหกิจซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนรัฐวิสาหกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนรัฐวิสาหกิจด้วย

4. ฝ่ายบริหาร หมายความว่า ลูกจ้างระดับผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการจ้าง เลิกจ้าง ขึ้นค่าจ้าง ตัดค่าจ้าง หรือลดค่าจ้าง

5. สภาพการจ้าง หมายความว่า หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจ้างหรือการทำงานกำหนดวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง สวัสดิการ การเลิกจ้าง หรือประโยชน์อื่นของนายจ้าง หรือลูกจ้าง อันเกี่ยวกับการจ้าง หรือการทำงาน

6. ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง หมายความว่า ข้อตกลงระหว่างนายจ้างกับสหภาพแรงงานตามพระราชบัญญัตินี้

7. ข้อพิพาทแรงงาน หมายความว่า ข้อขัดแย้งระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างเกี่ยวกับสภาพการจ้าง

8. ปิดงาน หมายความว่า การที่นายจ้างปฏิเสธไม่ยอมให้ลูกจ้างทำงานชั่วคราวเนื่องจากข้อพิพาทแรงงาน

9. นัดหยุดงาน หมายความว่า การที่ลูกจ้างร่วมกันไม่ทำงาน เฉื่อยงานหรือถ่วงงาน เพื่อให้การดำเนินงานบางส่วน หรือทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจต้องหยุดชะงักหรือช้าลง

10. สหภาพแรงงาน หมายความว่า สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

11. สหพันธ์แรงงาน หมายความว่า สหพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง สหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ ศึกษากรณี : การเรียกร้อง
คัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อ
กำหนดเป็นกรอบการศึกษาดังนี้ (1) กรอบแนวคิดในการศึกษา (2) แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม
ผลประโยชน์ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ความยากลำบากในกระบวนการเรียกร้องคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่าย
ผลิตแห่งประเทศไทยของกลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็น
ปรากฏการณ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม โดยที่กลุ่มหนึ่งจะ
ได้รับผลประโยชน์จากการกำหนดนโยบายและพยายามปิดกั้นการมีส่วนร่วมในการกำหนด
นโยบายการแปรรูป กับอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายซึ่งมีสถานะที่ด้อยกว่าในด้าน
อำนาจทางการเมือง ซึ่งการเข้ามาของรัฐบาลพรรคไทยรักไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ
ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม

ซึ่งความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในโครงสร้างทางการเมืองที่ไม่มีความเท่าเทียมนี้ทำให้
กลุ่มผลประโยชน์ที่เสียเปรียบพยายามรวมตัวกันต่อสู้โดยการขยายความขัดแย้งออกไปสู่
สาธารณะด้วยการให้ข้อมูลในด้านลบเกี่ยวกับการแปรรูปเพื่อเป็นการดึงเอามวลชนกลุ่มต่าง ๆ
มาร่วมต่อสู้และพยายามสร้างความชอบธรรมในการต่อสู้ ในขณะที่กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นผู้กุม
อำนาจในการกำหนดนโยบายพยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ด้วยการพยายามจำกัด
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อจำกัดการมีส่วนร่วมให้น้อยที่สุด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้
จะใช้แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์เป็นเครื่องมือในการศึกษา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์

อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มผลประโยชน์เกิดขึ้นมาเพื่อเป็นตัวเชื่อมช่องว่างระหว่างผู้ตัดสินใจ
ทางการเมืองกับปัจเจกบุคคลในสังคม กลุ่มผลประโยชน์เป็นอิทธิพลนอกรัฐสภา (extra-
parliamentary influence) ที่เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐ (พฤติ

สาธณ ชุมพล, 2548: 146) ซึ่งเป็นบทบาทที่มีความสำคัญในการจัดระเบียบการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มชนต่างๆ ในระบบการเมือง

อัลมอนต์และเพาเวลล์ ได้ให้นิยามของกลุ่มผลประโยชน์ว่าเป็น กลุ่มคนที่เชื่อมโยงกันโดยมีความสนใจหรือห่วงใยในสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันและโดยมีความสำนึกอยู่ไม่มากนักน้อยกว่าเขามีความเชื่อมโยงดังกล่าวกันอยู่ (อ้างใน พงุทธิสาธณ ชุมพล, 2548: 127)

Dowes และ Hughs ได้ให้นิยามของกลุ่มผลประโยชน์ไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ คือ การรวมตัวของบุคคล ซึ่งมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการปกครองในรูปลักษณะที่จะเอื้อต่อผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยที่กลุ่มดังกล่าวไม่ใช่พรรคการเมือง (อ้างใน พงุทธิสาธณ ชุมพล, 2548: 133)

David Truman ได้พยายามอธิบายความแตกต่างระหว่าง กลุ่ม (Group) กับ กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) โดยกล่าวว่า เป็นกลุ่มที่รวมตัวของคนที่มีความวัตถุประสงค์และผลประโยชน์คล้ายคลึงกันมาทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์และผลประโยชน์เหล่านั้นแต่กลุ่มผลประโยชน์จะมีลักษณะที่ต่างออกไปในประเด็นที่ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้มีเพียงเพื่อวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ร่วมกันเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการมีทัศนคติส่วนร่วมกันด้วย (อ้างใน จุมพล หนิมพานิช, 2552: 51)

เมื่อนักวิชาการให้ความสนใจกับการรวมกลุ่มในทางการเมืองมาก การให้ความหมายและการเรียกชื่อ จึงมีความแตกต่างกัน บางท่านเรียกว่า กลุ่มอิทธิพล (pressure groups) หรือบางทีก็เรียกว่า กลุ่มผลประโยชน์ (interest groups)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์ (interest group) ได้แก่ กลุ่มพลเรือนที่มารวมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินการบางอย่างโดยหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อนโยบายของสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2532: 104)

ลิขิต วีรเวศิน กล่าวถึง กลุ่มผลักดันหรือกลุ่มผลประโยชน์ (pressure group or interest group) ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีจุดประสงค์ร่วมกันทำการจัดตั้ง สร้างปฏิสัมพันธ์และมุ่งหาผลตามกระบวนการทางการเมือง (ลิขิต วีรเวศิน, 2537: 249-250)

กลุ่มผลประโยชน์ (interest group) หมายถึง กลุ่มตัวแทนตามสาขาอาชีพ และในสังคมซึ่งมีจำนวนมาก และตามความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา และเป็นที่ยอมรับว่า คำต่อไปนี้ใช้แทนกันได้ในความหมายที่เป็นกลุ่มที่ต้องการรักษาผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง Interest Groups คือ กลุ่มผลประโยชน์ , Pressure Groups คือ กลุ่มผลักดัน-กลุ่มอิทธิพล , Organized Interests คือ การรวมกลุ่มของผู้มีผลประโยชน์ ซึ่งจุดหมายสำคัญของกลุ่มต่างๆนี้ คือ การป้องกันผลประโยชน์ของกลุ่ม ซึ่งจะแยกตามสาขาของสังคม ผลประโยชน์นั้นนี้อาจจะ

หมายถึง ผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มหรือว่านอกเหนือไปจากกลุ่มหรือผลประโยชน์สาธารณะ รวมถึงการมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะด้วย

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups) คือ กลุ่มทุกกลุ่มหรือองค์การทุกองค์การที่แสวงหาอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ (public policy) ตามวิถีทางที่กำหนด ในขณะที่เดียวกันก็ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบโดยตรงที่จะปกครองประเทศ กลุ่มผลักดัน คือ องค์การใดๆ ที่แสวงหาการมีอิทธิพลเหนือนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในขณะที่เดียวกันก็ปฏิเสธที่จะแสดงความจำนงที่จะยอมรับผิดชอบต่อกิจการสาธารณะ

ส่วนคำว่า “ กลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลักดัน ” (pressure group) นั้นเป็นกลุ่มที่มีเจตนาที่จะแสวงหาอิทธิพลหรือมีอำนาจเหนือบุคคลต่างๆที่อยู่ในอำนาจ (สุรพล ราชภัฏวาทราช, 2533: 28) ซึ่งกลุ่มหรือองค์การใดๆ แม้ว่าจะห่างไกลจากทางการเมือง ก็สามารถทำตนเป็นกลุ่มอิทธิพลได้ในบางโอกาสและบางกรณี

2.3 ลักษณะการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์มีวิธีการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันแสดงออก ซึ่งการกระทำ บทบาทหน้าที่ของกลุ่มอยู่หลายประการ ที่คุ้นเคยกันมากก็คือวิธีการชักจูงโน้มน้าวหรือที่เรียกว่าการล็อบบี้ (lobby) หมายถึง การใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อพยายามมีอิทธิพลต่อผู้ตัดสินใจนั่นเองเป็นวิธีการที่ค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพสูง มักจะนิยมใช้กับสมาชิกสภานิติบัญญัติ เพราะสามารถเข้าถึงผู้ตัดสินใจได้มากกว่า ซึ่งวิธีการ lobby มีทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรงก็คือการคอยไปพบปะกันเป็นส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของสภา การทำการค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการร่างกฎหมาย การพยายามพูดชักจูงให้สมาชิกสภาออกเสียงตามที่ตนต้องการ การจ่ายเงินหรือผลประโยชน์ให้กับสมาชิกสภานิติบัญญัติ การ Lobby ข้าราชการและศาล ส่วนทางอ้อมก็อย่างเช่น การระดมประชาชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่ขัดกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน การสร้างมติมหาชน การสร้างพันธมิตรหรือแนวร่วม เพื่อกดดันต่อรัฐบาล หรือผู้ตัดสินใจ ซึ่งความสำเร็จจะมากขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางสังคมและทรัพยากรของกลุ่ม (จุมพล หนิมพานิช , 2552: 183)

2.4 ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์

Imond and Powell ได้จำแนกประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ (อ้างใน พฤทธิสาดน ชุมพล, 2548: 128-131)

1. กลุ่มผลประโยชน์ของบุคคลที่เคื่องคว้างไร้บรรทัดฐาน (anomic interest groups) มีลักษณะของการจัดองค์กร (organized) ต่ำ โดยปกติเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติ จึงมีการรวมตัวและสลายตัวกันเร็ว เช่นการชุมนุมเรียกร้อง การจลาจล

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (non-associational interest groups) เกิดจากการที่สมาชิกของกลุ่มมีฐานความสำนึกร่วมกัน กับสมาชิกเฉพาะที่มีพื้นฐานอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน เช่น กลุ่มเครือญาติ เชื้อชาติ ศาสนา อุดมการณ์

3. กลุ่มผลประโยชน์สถาบัน (institutional interest groups) พบได้ภายในองค์กรที่เป็นทางการ เช่น พรรคการเมือง สภานิติบัญญัติ กองทัพ กลุ่มเหล่านี้อาจแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม ในประเทศกำลังพัฒนา กลุ่มผลประโยชน์สถาบันมักจะเป็นกลุ่มที่มีฐานขององค์กรในระบบรองรับ เนื่องจากกลุ่มอื่น ๆ มีจำนวนน้อย หรือไม่ได้มีประสิทธิภาพเพียงพอ อีกทั้งกลุ่มดังกล่าวยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปกครอง จึงทำตัวเป็นผู้แทนผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ในสังคมได้โดยชอบธรรมในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (associational-interest groups) เป็นกลุ่มที่มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอน สามารถทำงานเป็นตัวแทนอย่างชัดเจนของผู้รวมกลุ่ม ภายในองค์กรของกลุ่มจึงมีการบริหาร และการจัดการที่เป็นระบบและมีระเบียบกฎเกณฑ์ มีลักษณะเป็นกลุ่มที่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่น สหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมชาติพันธุ์ และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่างๆ

ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ข้างต้น พบว่า กลุ่มผลประโยชน์มีทั้งลักษณะที่เป็นทางการ (formal organization) และไม่เป็นทางการ (informal organization) มีวัตถุประสงค์ปกป้องหรือรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญ กลุ่มที่ทำหน้าที่ทำให้ผลประโยชน์ปรากฏชัดเจนและเป็นตัวแทนของคนในรูปแบบต่างๆ นั้น มีอยู่ทั้งในตัวของระบบการเมืองการบริหารเอง และในสังคม กลุ่มเหล่านี้มีหน้าที่เป็นผู้บ่อนข้อเรียกร้องหรือให้การสนับสนุนให้ผู้กำหนดนโยบาย

2.5 ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์มีความสำคัญในการถ่ายทอดความต้องการข้อเรียกร้องของประชาชนไปสู่ผู้บริหาร และผู้วางนโยบาย และเป็นกลไกสำคัญทางการปกครอง และพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยม โดยมีหน้าที่ทางการเมืองประมวลเป็นข้อๆได้ดังนี้ (จุมพล นิมพานิช, 2552: 108-111) (1) กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน ในการนำความต้องการและข้อเรียกร้องของกลุ่มไปสู่การพิจารณาของผู้กำหนดนโยบาย(2). กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นเครื่องมือช่วยให้ประชาชนแสดงความต้องการของตนได้ดียิ่งขึ้นโดยทำหน้าที่ในการจัดการ การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (3) การแสดงความต้องการดังกล่าวของกลุ่มที่มีผลประโยชน์ต่างกันไป จะช่วยป้องกันไม่ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีอำนาจเหนือกลุ่มอื่นๆหรือกระบวนการวางนโยบายเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งผลประโยชน์ของทุกฝ่ายน่าจะได้รับการพิจารณาจากผู้วางนโยบายเสมอกันโดยทั่วหน้า (4) กลุ่มผลประโยชน์ที่แข่งขัน จะทำให้สังคมพหุนิยมดำรงอยู่ได้ เป็นการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการปกครอง ไม่ให้ถูกฉีกรอนโดยอำนาจของกลุ่มทางการเมืองที่มาจากรัฐเอง หรือจากเศรษฐกิจและสังคมซึ่งในการทำหน้าที่ต่างๆดังกล่าว (5) กลุ่มผลประโยชน์จะช่วยทำให้เกิดความสมดุลสำหรับการเรียกร้องของกลุ่มต่างๆในสังคมมากขึ้น

2.6 การก่อกำเนิดของกลุ่มผลประโยชน์

การเกิดขึ้นของกลุ่มผลประโยชน์นั้น เป็นผลมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติของสังคมของมนุษย์ที่ต้องการจะรวมกลุ่ม โดยมีสาเหตุที่ต่างกันออกไปตามสภาพของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งอาจจะแยกกลุ่มออกได้เป็นกลุ่มดั้งเดิมและกลุ่มสมัยใหม่ (แสวง รัตนมงคลมาศ, 2514) กลุ่มดั้งเดิมกลุ่มนี้รวมกันได้ก็เนื่องมาจากเหตุผลของความผูกพันทางสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณี ความเชื่อถือต่างๆ กลุ่มสมัยใหม่กลุ่มนี้รวมกันได้ก็โดยเหตุผลที่ว่า มีผลประโยชน์ร่วมกันในทางเศรษฐกิจเป็นกลุ่มทางการเมืองซึ่งรวมกันได้ก็โดยเหตุผลทางการเมือง คือ มีผลประโยชน์ร่วมกันในทางการเมือง

สรุป สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในสังคมแต่ละสังคมเป็นตัวกำหนดสภาพของการเกิดกลุ่มขึ้นมานั่นเอง

ในสังคมที่มีระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย การเข้าร่วมหรือก่อตั้งพรรคการเมืองเป็นอีกหนทางหนึ่งที่ประชาชนจะสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ และการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่ม

ผลประโยชน์กับพรรคการเมืองก็เป็นปรากฏการณ์ทั่วไปของสังคมประชาธิปไตย ซึ่งในทางหลักการแล้ว แม้จะมีความแตกต่างระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง แต่ทั้งสององค์กรนี้มีบทบาทส่งเสริมกันและกัน ด้วยเหตุที่แนวทางการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองถูกกำหนดโดยเป้าหมายคือการชนะการเลือกตั้งนโยบายของพรรคการเมืองจึงเป็นนโยบายที่พยายามตอบสนองความต้องการของคนจำนวนมาก ผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มที่ไม่มีความสำคัญทางการเมืองจึงถูกมองข้าม ดังนั้น การรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของ (การชนะ) การเลือกตั้งจึงเป็นช่องทางที่เหลืออยู่สำหรับการผลักดันผลประโยชน์ของกลุ่มที่พรรคการเมืองไม่ได้ให้ความสำคัญ ซึ่งความแตกต่างระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมืองสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1: ความแตกต่างระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับพรรคการเมือง (ปรับปรุงจาก จุมพล หนีมพานิช, 2552: 139)

ความแตกต่าง	กลุ่มผลประโยชน์	พรรคการเมือง
1. เหตุผลของการรวมตัว	มีผลประโยชน์และทัศนคติร่วมกัน	มีอุดมการณ์ความคิดคล้ายกัน
2. หน้าที่หลัก	ทำหน้าที่แสดงออกซึ่งการเรียกร้องหรือความต้องการผลประโยชน์	ทำหน้าที่รวบรวมกลั่นกรองผลประโยชน์
3. การระดมทรัพยากร	ระดมทรัพยากรได้น้อยกว่าเมื่อเทียบกับพรรคการเมือง	มีความสามารถในการระดมทรัพยากรมากกว่ากลุ่มผลประโยชน์
4. เป้าหมายของการรวมตัว	เพื่อต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ	ต้องการเป็นรัฐบาลหรือบริหารประเทศ

แม้ว่าการจำแนกกลุ่มผลประโยชน์ออกจากพรรคการเมืองจะพิจารณาจากเกณฑ์ทั้ง 4 ประการข้างต้น แต่โดยทั่วไปแล้ว ความพยายามที่จะแยกแยะกลุ่มผลประโยชน์ออกจากพรรคการเมืองจะความแตกต่างของเป้าหมายเป็นเกณฑ์สำคัญ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความแตกต่างของกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองนั้นไม่ได้ชัดเจนเหมือนกับที่แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์อธิบายไว้ เนื่องจาก (1) กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่มสามารถเปลี่ยนไปเป็นพรรคการเมืองได้ (2)

พรรคการเมืองบางพรรคเป็นเพียงตัวแทนของกลุ่มคนจำนวนน้อยและไม่มีอิทธิพลต่อสภาหรือตั้งรัฐบาลได้ จนมีสภาพไม่ต่างจากกลุ่มผลประโยชน์ (3) ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองทำให้ไม่สามารถระบุความแตกต่างได้ (4) ระบบการเมืองแบบพรรคเดียวกลุ่มผลประโยชน์อาจถูกครอบงำจนไม่สามารถมีบทบาทได้

ดังนั้นในกรณีนี้จึงไม่สามารถระบุความแตกต่างระหว่างพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์อย่างตายตัวด้วยเหตุว่าทั้งสองกลุ่มนี้มีความเคลื่อนไหวและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตลอดเวลา ซึ่งจากความไม่ชัดเจนดังกล่าวพยายามจะนำมาอธิบายความคลุมเครือเกี่ยวกับสถานะของกลุ่มรัฐบาลไทยรักไทยซึ่งทับซ้อนกับกลุ่มผลประโยชน์และกุมอำนาจรัฐ ได้ชัดเจนขึ้น โดยการศึกษาครั้งนี้จะถือว่ารัฐบาลไทยรักไทย เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่กุมอำนาจรัฐ หรือเป็นรัฐบาลที่เป็นเครื่องมือของกลุ่มทุนไทยรักไทยเท่านั้น

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนัย สุวรรณศิลป์ (2520) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การก่อตัวและบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานในประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีสหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงระหว่างปี 2514 – 2519 ” โดยพบว่า (ทัศนัย สุวรรณศิลป์, 2520) สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศตะวันตก เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในแบบสมาคม คือมีกำลังเข้มแข็งมีคณะกรรมการดำเนินงานอย่างถาวรและต่อเนื่อง มีจุดประสงค์แน่นอนชัดเจน มีการจัดระเบียบภายในองค์กรและสามารถมีบทบาทเรียกร้องให้กลุ่มอื่นในสังคมทำตามความต้องการของกลุ่มตนได้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผล 2 ประการคือ

1. ปัจจัยภายนอก คือการที่รัฐบาลยอมรับว่าสหภาพแรงงานเป็นองค์การของกรรมกรที่ถูกต้องตามกฎหมาย และการที่สภาพการณ์ทางการเมืองขณะนั้นให้สิทธิเสรีภาพในทางการเมืองแก่ประชาชน เช่น ไม่ถูกจำกัดโดยกฎอัยการศึก และการที่สหภาพแรงงานไม่ถูกแทรกแซงโดยนายจ้างและรัฐบาล

2. ปัจจัยภายใน คือความเข้มแข็งของกลุ่มผู้นำในสหภาพแรงงาน ความสนับสนุนจากสมาชิกและความสามารถของสหภาพแรงงานในการสนองความต้องการของสมาชิก

ธีระ ศิริรัตนพานิชย์ (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การแรงงานสัมพันธ์ในประเทศไทย : กรณีศึกษาคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ ” ในช่วงระยะเวลาปี 2515 – 2535 พบว่า (ธีระ ศิริรัตนพานิชย์, 2539) ประการแรกปัจจัยสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยเฉพาะ

บทบาทของรัฐที่มีต่อระบบแรงงานสัมพันธ์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากในการทำความเข้าใจต่อการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของระบบแรงงานสัมพันธ์ในประเทศไทย ประการที่สอง คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกทางสถาบันในการแก้ไขปัญหาแรงงานสัมพันธ์ได้ดีเท่าที่ควรเนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดในตัวเองของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์หลายประการ เช่น

1. การมีอำนาจบังคับใช้ที่ไม่เด็ดขาด
2. ปัญหาในกระบวนการสอบสวนข้อเท็จจริง
3. ปัญหาในการตีความกฎหมายที่ขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์

ของหลักการแรงงานสัมพันธ์ที่ดี เป็นต้น

ดังนั้น จึงควรที่จะปรับปรุง แก้ไข ปัญหา และข้อจำกัดต่างๆ ของคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นกลไกทางสถาบันแห่งหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคัดแย้งด้านแรงงานสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิษณุ บุญมาร์ตน์ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมในกิจการรัฐวิสาหกิจ : กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง ” ในช่วงระยะเวลาปี 2515 – 2534 พบว่า (วิษณุ บุญมาร์ตน์, 2539) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาคมมีสูงขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เมื่อสมาคมฯ เริ่มมีการจัดตั้ง ผ่านการเจรจาต่อรองเพื่อทำข้อตกลงร่วม รวมทั้งการตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย คณะทำงานปรับปรุงหลักเกณฑ์ระบบจำแนกตำแหน่งการประเมินค่างาน และอื่นๆรวมทั้งคณะกรรมการบริหารการไฟฟ้านครหลวง จนกระทั่งภายหลังปี พ.ศ. 2534 ระดับการมีส่วนร่วมลดต่ำลงเนื่องจากการแทรกแซงโดยรัฐโดยผ่านพระราชบัญญัติรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ซึ่งในการริเริ่มการมีส่วนร่วมในรูปของคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ และคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ ส่งผลกระทบให้สมาคมฯ ไม่สามารถเจรจาต่อรองได้ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มีทั้งรูปแบบการปกครองในแต่ละช่วงเวลา แนวความคิดของฝ่ายบริหารซึ่งมีลักษณะอนุรักษนิยม การขาดประสบการณ์การเรียกร้องของสมาคมฯ ขนาดของสถานประกอบการ พระราชบัญญัติแรงงาน และการขาดข้อมูลของสมาคมฯ เพื่อดำเนินการ

Jiro Okamoto (1997) ได้ศึกษาเรื่อง “ Foreign Economic Policy Making in Australia : Analytical Framework and the Role of the State ” พบว่า (Okamoto Jiro, 1997) มีปัจจัยสำคัญ 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจแปรรูปรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลประเทศต่างๆ ได้แก่

1. ปัจจัยแวดล้อมระหว่างประเทศถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยปัจจัยแวดล้อมภายนอกจะมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศนั้นๆ

2. ปัจจัยการเมืองภายในประเทศซึ่งยังคงมีผลมาจากปัจจัยแวดล้อมทางด้านสังคมระหว่างประเทศ ทำให้ประเทศต่างๆที่ได้รับผลกระทบต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและกำหนดนโยบายเศรษฐกิจให้สอดคล้อง อย่างไรก็ตาม กระบวนการตัดสินใจของรัฐไม่ว่าจะเป็นกลุ่มการเมืองภายในรัฐบาล ระบบราชการ และผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจควรจะต้องมีการศึกษาว่า องค์ประกอบใดบ้างที่ทำให้รัฐต้องตัดสินใจกำหนดนโยบายเศรษฐกิจแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

3. การเรียกร้องและความต้องการของสังคม รัฐบาลโดยทั่วไปจะมีความรู้สึกอ่อนไหวที่จะตอบสนองต่อกลุ่มทางการเมือง ดังนั้นการตัดสินใจแปรรูปรัฐวิสาหกิจอาจเป็นด้วยเหตุผลทางสังคม

จากแนวคิดของ Jiro Okamoto สรุปได้ว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของการตัดสินใจแปรรูปรัฐวิสาหกิจ มีดังนี้

1. ปัจจัยแวดล้อมระหว่างประเทศ ได้แก่ โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การทหารทางเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศ ได้แก่ โครงสร้างของกระบวนการกำหนดนโยบาย เช่น ผู้นำทางการเมือง ที่ปรึกษาฝ่ายการเมือง ฝ่ายนิติบัญญัติ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การเสนอข้อมูลเพื่อก่อรูปนโยบายมักมีที่มาจากฝ่ายข้าราชการ เนื่องจากเป็นผู้ที่นำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติ สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

3. ปัจจัยทางสังคมประเทศ ได้แก่ กลุ่มสนใจทางการเมืองกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่มีผลต่อกลุ่มสนใจทางสังคม เช่น สหภาพแรงงาน ประชาสังคม ดังนั้นกลุ่มทางสังคมเหล่านี้จะพยายามมีอิทธิพลต่อผู้กำหนดนโยบาย

Keiichiro, Kobayashi (2005) ได้ศึกษาเรื่อง “ The Point of Contention Surrounding Postal Services Reform ” พบว่า (Keiichiro Kobayashi, 2005) การแปรรูปกิจการไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่นได้ชี้ให้เห็นว่าประเทศญี่ปุ่นได้ประสบปัญหาทางการเมือง เมื่อรัฐบาลประกาศจะดำเนินการแปรรูปกิจการไปรษณีย์ โดยคณะรัฐมนตรีของนาย Junichiro Koizumi ให้ความเห็นชอบในการเสนอร่างพระราชบัญญัติการแปรรูปกิจการไปรษณีย์ เมื่อวันที่

28 เมษายน 2548 แต่กลุ่มการเมืองภายในพรรค Liberal Democratic Party – LDP ของนาย Koizumi ที่ไม่เห็นด้วยได้ออกมาคัดค้าน และให้นำประเด็นการแปรรูปกิจการไปรษณีย์เข้าหารือเพื่ออภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร ความวุ่นวายทางการเมืองมีอย่างต่อเนื่อง จนในที่สุดนำไปสู่การยุบสภาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 11 กันยายน 2548 เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินว่ารัฐบาลสมควรทำการแปรรูปกิจการไปรษณีย์หรือไม่ ซึ่งในที่สุดประชาชนก็ให้ความเห็นชอบและเลือกพรรค LDP ของนาย Koizumi เข้ามาอีก ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณความเห็นชอบให้รัฐบาลแปรรูปกิจการไปรษณีย์

สถาบันไปรษณีย์ของประเทศญี่ปุ่นมีสถานะเป็นสถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีสาขาอยู่ทั่วประเทศถึง 26,000 แห่ง มีข้าราชการไปรษณีย์ทั้งสิ้น 280,000 คน มีเงินสะสมที่เป็นเงินออมและเงินประกันชีวิตของประชาชน บวกกับทรัพย์สินเป็นมูลค่าถึง 3 ล้าน ล้าน ล้านเหรียญสหรัฐ (Moffett & Woods, 2005) เงินออมเหล่านี้รัฐบาลได้นำไปใช้ในโครงการสาธารณะเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในชนบท เช่น ในอำเภอ Hiwa มีประชากรอยู่ประมาณ 600 คน ได้รับประโยชน์จากการนำเงินออมของกิจการไปรษณีย์ไปลงทุนในการสร้างถนนเชื่อมหมู่บ้านเข้าสู่เมือง ทำให้ประชาชนในชนบทห่างไกลเหล่านี้สามารถเดินทางไปใช้บริการไปรษณีย์ เช่น การเบิกจ่ายเงินบำนาญ การถอนเงินออม และการบริการของบุรุษไปรษณีย์เดินทางขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ให้กับประชาชนทั่วประเทศ แต่เมื่อความพยายามในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อกระตุ้นให้ชนบทมีความเจริญระดับเดียวกับเมืองใหญ่หลายแห่งกลับล้มเหลว ทำให้ญี่ปุ่นมีหนี้สาธารณะสูงถึงร้อยละ 163 ของผลผลิตมวลรวมของประเทศ เมื่อเทียบกับหนี้สาธารณะของประเทศสหรัฐอเมริกาในเวลาเดียวกันเพียงร้อยละ 66 ของ GDP ประเทศ ผลพวงจากสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำทำให้ญี่ปุ่นประสบปัญหาเงินเฟ้ออย่างรุนแรงในช่วงที่นาย Koizumi เข้ามารับตำแหน่ง ราคาที่ดินและราคาผลผลิตอุตสาหกรรมตกต่ำ ดังนั้นรัฐบาลของนาย Koizumi จึงได้ปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเข้าจัดการระบบธนาคารที่มีการปล่อยสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเน้นการพัฒนาเมืองใหญ่ ลดภาษีให้กับบริษัทเอกชน จนในที่สุดปัญหาการว่างงานของประชาชนเริ่มดีขึ้น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นร้อยละ 2 ต่อปีอย่างต่อเนื่องติดต่อกันตั้งแต่ปี 2003

ดังนั้นนาย Koizumi จึงได้ปรับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยเฉพาะการแปรรูปกิจการไปรษณีย์ ซึ่งผลดีจากการพัฒนาเศรษฐกิจด้านอื่นทำให้ประชาชนวางใจ ซึ่งนาย Koizumi เสนอให้แยกกิจการไปรษณีย์ออกเป็น 4 บริษัท คือ บริษัทจัดส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ บริษัททำธุรกิจรับฝากเงินออมของประชาชน บริษัททำธุรกิจการประกันชีวิตและบริษัทบริหารจัดการทรัพย์สินและค่าจ้างเงินเดือนของข้าราชการ ซึ่งจะเปลี่ยนสถานภาพเป็นพนักงานไปรษณีย์ทั้งหมด การแปรรูปกิจการไปรษณีย์จะเริ่มมีผลตามกฎหมายในปี 2007 และบริษัทไปรษณีย์ทั้ง 4 แห่ง จะต้องทำการขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ในปี 2017

จากการศึกษางานเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ของทั้งไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์กับสหภาพแรงงานของผู้วิจัยพบว่า มีงานหลายชิ้นเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันคือ เป็นกลุ่มที่ต้องการผลักดันให้ผู้มีอำนาจกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มของตนดังเช่นในหลายกรณีที่พบ ซึ่งนอกจากจะระดมกำลังจากกลุ่มของตนเองแล้ว แนวโน้มของกลุ่มผลประโยชน์รุ่นใหม่ยังมีความพยายามที่จะสร้างพลังอำนาจต่อรองให้มากขึ้นโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน และกลุ่มพลังอื่นๆ ในสังคมในการเรียกร้องสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มหรือพันธมิตรของตนต่อผู้กำหนดนโยบายซึ่งก็คือรัฐบาลอีกด้วย และสำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้จะโยนไปสู่การต่อสู้คัดค้านนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยนี้ ซึ่งก็คือ กลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ได้ออกมาแสดงจุดยืนในการต่อต้านนโยบายนี้อย่างแข็งขัน โดยร่วมกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้บริโภค เพื่อที่จะพยายามสร้างดุลอำนาจต่อรองของกลุ่มให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งจะทำให้ โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินการเรียกร้องต่างๆ ประสบความสำเร็จมากขึ้นไปด้วยนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

รัฐวิสาหกิจกับการแปรรูป

การศึกษางานเรื่องสหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์นี้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยศึกษากรณีของ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสหภาพของรัฐวิสาหกิจที่มีความสำคัญดังนั้นในบทนี้จึงจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของรัฐวิสาหกิจ

โดยหลักทั่วไป กิจการสาธารณูปโภคโดยเฉพาะกิจการที่ผูกขาดโดยธรรมชาติ เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน แต่เดิมนั้นจะดำเนินการโดยภาครัฐเพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องของความมั่นคง เพื่อป้องกันการผูกขาดที่เอาเปรียบประชาชน ซึ่งในอดีตก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่ามีแต่รัฐเท่านั้นในสังคมที่มีความพร้อมในเรื่องของเงินลงทุนในกิจการเหล่านี้ แต่เวลาผ่านไปเอกชนก็เติบโตมากขึ้น จึงเกิดแนวคิดเรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจการเหล่านี้ และมีการผลักดันให้เกิดการแปรรูปรัฐวิสาหกิจมากขึ้นในหลายประเทศ โดยหัวใจสำคัญของความสำเร็จที่อยากให้เกิดขึ้นก็คือ (1) สร้างความสามารถด้านการแข่งขันให้เกิดขึ้น (2) คงอำนาจของรัฐในการกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองประชาชนผู้บริโภคและบริษัทเอกชนที่จะเข้ามาแข่งขันในกิจการที่เกี่ยวข้อง(3) มีความโปร่งใสในการดำเนินการแปรรูปซึ่งมีผลประโยชน์มหาศาลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย(4) ปรับรูปแบบการบริหารจัดการให้ทันสมัยเหมือนเอกชน ปัญหาของการแปรรูป กฟผ. โดยรัฐบาลทักษิณ ในมุมมองของสหภาพฯเป็นการดำเนินการที่ขาดเงื่อนไขดังที่กล่าวมา เพราะว่า(5)ยังคงผูกขาดกิจการไฟฟ้าให้อยู่ในมือของบริษัทการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีภาคเอกชนเข้ามาถือหุ้น(6)ยังไม่มียกเว้นกรณีพิเศษที่มีอำนาจตามกฎหมายเข้ามากำกับดูแลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติและประชาชน(7)มีการประเมินราคาสินทรัพย์ที่เป็นของชาติและประชาชนไปขายให้ผู้ซื้อหุ้นในราคาถูก

หากการแปรรูปกฟผ. ยังคงเดินหน้าต่อไปในรูปแบบนี้ เท่ากับเป็นการยอมรั้งให้รัฐวิสาหกิจเป็นเพียงเครื่องมือ ในการกระตุ้นตลาดหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ของผู้ลงทุนจำนวนน้อย โดยยอมสละผลประโยชน์ของชาติและประชาชนส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแล้ว การแปรรูปในรูปแบบนี้ยังกระทบกระเทือนต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของไทย เพราะประชาชนต้องแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้น อันเนื่องมาจากการผูกขาดในกิจการที่เป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจของประเทศ ผลกระทบของการแปรรูปกฟผ. ครั้งนี้ จึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่ตัวองค์กร พนักงาน หรือที่ปัญหาการเงินการคลังของรัฐบาล แต่เป็นสิ่งที่ไปกระทบกับชีวิตของประชาชน ต้นทุนภาคธุรกิจ และความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

3.1 ความหมายของรัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจ หมายถึง กิจการที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ ซึ่งลักษณะการเป็นเจ้าของนี้อาจเป็นเจ้าของทั้งหมด หรือเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ก็ได้ กิจการเหล่านี้ดำเนินการด้านพาณิชยกรรม การเงิน การอุตสาหกรรม การเกษตร การสาธารณูปโภค การจัดบริการขั้นพื้นฐาน (infrastructure) หรือการดำเนินการส่งเสริมต่างๆ ลักษณะของกิจการเหล่านี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการ และสามารถแสดงฐานะของกิจการได้ตามหลักงบดุล และบัญชีกำไรขาดทุน รูปแบบของกิจการเหล่านี้อาจมีได้หลายรูปลักษณะ เช่น การมีฐานะเป็นกรม บรรษัทสาธารณะ หรือเป็นองค์การที่มีพระราชบัญญัติหรือกฎหมายจัดตั้งโดยเฉพาะ และการมีฐานะเป็นบริษัทจำกัดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นต้น(พิพัฒน์ ไทยอารีย์, 2531: 11)

รัฐวิสาหกิจ หมายถึง กิจการที่รัฐเป็นเจ้าของ หรือถือหุ้นเกินกว่า ร้อยละ 50 ซึ่งความหมายของคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ที่ใช้เป็นหลักอ้างอิงอยู่เสมอ คือ ความหมายของรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ซึ่งสรุปไว้ว่า รัฐวิสาหกิจ คือ องค์การของรัฐบาล หรือ หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือบริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 (เช่นบริษัทลูกของรัฐวิสาหกิจ) ดังนั้น รัฐวิสาหกิจจึงเป็นหน่วยงานทางธุรกิจ หรือกิจการของรัฐที่มีภารกิจในการให้บริการสาธารณะ ด้านอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมรวมถึงเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานทางเศรษฐกิจให้แก่รัฐบาล จากภารกิจของรัฐวิสาหกิจข้างต้นจึงทำให้รัฐวิสาหกิจมี ลักษณะองค์การและการดำเนินงานที่มีลักษณะผสมระหว่างกิจการเอกชน ซึ่งต้องมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และมีเป้าหมายคือกำไรในการดำเนินงานอันเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจ กับการเป็นหน่วยงานของรัฐแบบมหาชน ซึ่งเป็นเครื่องมือของรัฐที่ต้องดำเนินการต่างๆ ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของกฎหมายและมีเป้าหมาย คือเป้าหมายทางสังคม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 หน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ

โดยปกติแล้วในแต่ละประเทศรัฐบาลมีหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชนในรูปแบบของ บริการสาธารณะ ซึ่งภาษาทางวิชาเศรษฐศาสตร์ เราเรียกกันว่า “สินค้าสาธารณะ” หรือ “public goods” ยกตัวอย่างเช่น การป้องกันประเทศ ถนนหลวง โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และยังมีบริการอื่นๆอีกมากที่ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ส่วนใหญ่แล้วรัฐบาลจะไม่เก็บค่าบริการจากประชาชนโดยตรง แต่ถ้าจะเก็บบ้างก็น้อยมาก และไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องเสียไป แต่รัฐจะใช้เงินจากภาษีอากรต่างๆ มาเป็นค่าใช้จ่ายหลักในการให้บริการเหล่านี้แก่ประชาชนทั่วไป หน่วยงานที่ให้บริการเหล่านี้มักจะเป็นหน่วยงานราชการที่มีข้าราชการประจำเป็นพนักงาน และไม่หวังผลกำไร ซึ่งบริการบางอย่างเอกชนก็สามารถทำได้และเก็บค่าบริการโดยตรงจากผู้ใช้ได้เลย เช่น โรงเรียนเอกชน มหาวิทยาลัยเอกชน และโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งบริการเหล่านี้เป็นทางเลือกพิเศษสำหรับประชาชนเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้ค่อนข้างดี

มีบริการประเภทสาธารณูปโภคที่มีลักษณะคล้ายกับบริการสาธารณะ แต่ว่าผู้ที่รับบริการสามารถจ่ายค่าบริการได้โดยตรง เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ไปรษณีย์ ทางด่วน สนามบิน รถเมล์และรถไฟ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริการเหล่านี้คือ บริการขั้นพื้นฐาน ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน รัฐบาลจึงได้จัดตั้งองค์กรที่เรียกว่า “รัฐวิสาหกิจ” ขึ้นมา เพื่อลงทุนให้บริการเหล่านี้ สาเหตุที่ไม่ใช้กระทรวง ทบวง กรม มาเป็นผู้ลงทุนดำเนินงานให้บริการเหล่านี้ เป็นเพราะว่ารัฐวิสาหกิจมีรูปแบบขององค์กรที่คล่องตัวกว่า และเหมาะสำหรับทำการค้าขาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าบริการต่างๆที่กล่าวมาต้องเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ค่าบริการเป็นหลัก และในหลายๆอย่าง ต้องไปแข่งขันกับเอกชนด้วย ดังนั้น องค์กรรัฐวิสาหกิจนอกจากจะเป็นการให้บริการสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นแล้ว จึงต้องหวังผลกำไรในเชิงพาณิชย์ในระดับหนึ่งด้วย (พรายพล คุ่มทรัพย์, 2540: 12-13)

รัฐบาลให้รัฐวิสาหกิจเข้ามาให้บริการสาธารณูปโภค โดยไม่ยอมให้เอกชนเข้ามา มีบทบาท หรือถ้ามีก็น้อยมาก เพราะเหตุผลหลายประการ เช่น บริการสาธารณูปโภคหลายประเภทจะมีลักษณะผูกขาดตามธรรมชาติอยู่แล้ว คือมีผู้ให้บริการแค่รายเดียว เช่น ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ ดังนั้น หากว่ารัฐให้เอกชนเข้ามาลงทุนในกิจการเหล่านี้ ก็จะทำให้เกิดการผูกขาดโดยเอกชน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาการเอาเปรียบผู้บริโภค เพราะองค์กรเอกชนส่วนใหญ่โดยทั่วไปแล้วล้วนแต่ต้องแสวงหากำไรตามแบบฉบับของนายทุนอยู่แล้ว ซึ่งการที่รัฐเข้ามาดำเนินการเองก็จะทำให้สามารถดูแลไม่ให้เกิดการเอาเปรียบผู้ใช้บริการซึ่งก็คือประชาชนมากเกินไป ซึ่งบริการสาธารณูปโภคพื้นฐานส่วนใหญ่แล้ว ต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก ต้องจ้างพนักงานจำนวนมาก และใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในช่วงแรกของการพัฒนา ซึ่งภาคเอกชนยังไม่

พร้อมที่จะลงทุนในโครงการขนาดใหญ่เหล่านี้ เพราะขาดแคลนเงินทุน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของ รัฐที่ต้องลงทุน จัดตั้งรัฐวิสาหกิจมาเพื่อจัดให้มีบริการสาธารณูปโภค ซึ่งส่วนใหญ่มีความสำคัญ ต่อความมั่นคงของชาติ และต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

อีกเหตุผลหนึ่งคือในสังคมยังคงมีคนยากจน และชนบทที่ห่างไกล และผู้คนที่ด้อย โอกาสในสังคมอีกเป็นจำนวนมาก ถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้กับ คนกลุ่มนี้ด้วยเพื่อกระจายความเจริญและโอกาสในการเข้าถึงให้กับพวกเขาด้วย ซึ่ง บริษัทเอกชนคงไม่สนใจที่จะลงทุนกับบริการเพื่อสังคมแบบนี้ เพราะต้องลงทุนสูงมาก แต่การ เก็บค่าบริการไม่คุ้มทุน ก็ดังที่กล่าวไปแล้วว่าเอกชนต้องแสวงหากำไรสูงสุด จึงเป็นหน้าที่ของ รัฐบาลที่จะมอบบทบาทนี้ให้กับรัฐวิสาหกิจที่จะเข้ามาดูแล

3.3 ความเป็นมาของรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง รัฐบาลได้เริ่มให้ความสนใจในการทำการค้า มากขึ้น เพราะเพื่อต้องการลดอิทธิพลของบริษัทของชาวต่างชาติ โดยมีการตราพระราชบัญญัติ ควบคุมการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือความผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. 2471 ห้ามมิ ใ้บุคคลประกอบกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับพระราชทานพระบรมรา ชานุญาตหรือได้สัมปทาน ในกิจการดังต่อไปนี้ได้แก่ การรถไฟ รถราง การขุดคลอง การ เเดินอากาศ การประปา ชลประทาน โรงไฟฟ้า และกิจการอื่นๆ ที่กระทบต่อความปลอดภัย ของประชาชน

ในช่วง พ.ศ. 2475 ถึง 2500 ถือเป็นยุคทองของรัฐวิสาหกิจ เพราะมีการจัดตั้งขึ้นมา หลายแห่ง แม้ว่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2488 จะมีการยุบเลิกบริษัทจำกัดไป หลายแห่งก็ตาม แต่พอถึงสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการตราพระราชบัญญัติว่า ด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งได้ให้อำนาจรัฐบาลในการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ โดยถือเอาเหตุผลในการพัฒนาเศรษฐกิจและความเป็นชาตินิยมเพื่อผลักดันให้มีการจัดตั้ง รัฐวิสาหกิจขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในด้านการลงทุนในบริการพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น การคมนาคมและขนส่ง ด้านพลังงาน เป็นต้น

ที่ผ่านมา รัฐวิสาหกิจมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจค่อนข้างมาก และในหลายๆ ด้าน เช่น เป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาล การให้บริการพื้นฐานเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและเป็น เครื่องมือรักษาเสถียรภาพทางราคา กล่าวคือ ในกรณีที่ราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่ม สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจะให้รัฐวิสาหกิจตรึงราคาค่าบริการไว้ก่อน ทั้งนี้เพื่อบรรเทาภาระค่า คครองชีพของประชาชน

รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งที่ตั้งขึ้น ล้วนมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน และมีรูปแบบที่หลากหลายอีกทั้งการดำเนินงานยังขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละกระทรวงที่กำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล ดังนั้น รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งจึงมีเป้าหมายแตกต่างกันเช่น(1) หารายได้ให้รัฐบาล ขณะเดียวกันก็เป็นกิจกรรมที่ภาครัฐต้องควบคุม เช่นสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โรงงานยาสูบ โรงงานไฟ องค์กรการสุรา (2) มิได้เป็นแหล่งแสวงหารายได้ แต่จะให้บริการสาธารณูปโภคแก่ประชาชนในราคาต่ำกว่า เช่นการประปา การรถไฟแห่งประเทศไทย การไฟฟ้า เป็นต้น (3) ทำหน้าที่ส่งเสริมในกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง แต่จะพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย การกีฬาแห่งประเทศไทย องค์กรสวนสัตว์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (4) ดำเนินกิจการเพื่อการพาณิชย์กรรม และอุตสาหกรรม เช่น องค์กรรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ โรงงานน้ำตาล องค์กรเภสัชกรรม

นอกจากนี้ ยังมีรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งตามนโยบายพิเศษของรัฐบาล เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน องค์กรคลังสินค้า องค์กรตลาดเพื่อเกษตรกร เป็นต้นซึ่งในช่วงแรกของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจนั้น รัฐวิสาหกิจมีจำนวนมากกว่า 100 แห่ง ต่อมาลดลงเหลือ 70 แห่ง ในปี 2525 และเหลือ 63 แห่งในปี 2535 จำนวนที่ลดลงนี้เป็นไปตามนโยบายการลดขนาดของภาครัฐบาล ดังที่ประกาศไว้ในแผนพัฒนาฉบับต่างๆ คือต้องการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตสินค้า และบริการมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้จำนวนรัฐวิสาหกิจจะลดลงในช่วงนั้น แต่ความสำคัญของภาครัฐวิสาหกิจก็ได้ลดลงแต่อย่างใด เพราะในหลายๆกรณีเป็นการรวมกิจการที่มีอยู่ก่อนแล้วเข้าด้วยกัน เช่น การอินทรีพีดิน หนี้สินและหน้าที่ความรับผิดชอบของการไฟฟ้าอันฮี การเลิกไนท์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในปี 2511 ต่อมาในปี 2522 รัฐบาลได้จัดตั้งการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการรวมกิจการระหว่าง องค์กรก๊าซธรรมชาติแห่งประเทศไทย กับองค์กรเชื้อเพลิง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกหลายแห่ง เช่น การทางพิเศษแห่งประเทศไทย องค์กรรถไฟฟ้ามหานคร เป็นต้น

ในปี 2540 รัฐวิสาหกิจมีจำนวนประมาณ 70 แห่ง ซึ่งมีบทบาทและความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้นเป็นลำดับ กล่าวคือ(1) มีจำนวนพนักงานรวมกว่า 3 แสนคน ซึ่งคิดเป็น 1 ใน 5 ของจำนวนข้าราชการและ ลูกจ้างประจำทั้งประเทศ(2) มีรายได้รวมในจำนวนใกล้เคียงกับรายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลคือประมาณปีละ 9 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และมีค่าใช้จ่ายประมาณ 8 แสนล้านบาท ดังนั้น จึงมีกำไรก่อนหักภาษีประมาณ 1 แสนล้านบาทและนำส่งคลังปีละ 6 หมื่นล้านบาท(3) รายจ่ายของภาครัฐวิสาหกิจมีขนาดใกล้เคียงกับรายจ่ายของภาครัฐ และบางปีก็สูงกว่ารายจ่ายภาครัฐ คือ มี

สัดส่วนร้อยละ 20 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ นอกจากนี้ยังมีงบประมาณในจำนวนที่เท่ากับรายจ่ายเพื่อการลงทุนของรัฐบาลอีกด้วย คือ ประมาณ 4 แสนล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 7 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ และ(4)มีสินทรัพย์รวมกว่า 4 ล้านล้านบาท

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าภาครัฐวิสาหกิจมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจค่อนข้างสูง ทั้งในแง่ของการผลิต การใช้จ่าย การลงทุนและการจ้างงาน

3.4 ความหมายของการแปรรูป รัฐวิสาหกิจ

การแปรรูปรัฐวิสาหกิจคือการเพิ่มบทบาทของเอกชนในกิจการที่รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นๆของรัฐบาลเคยดำเนินการอยู่ก่อน จึงเท่ากับเป็นการลดบทบาทของรัฐบาลในกิจกรรมทางเศรษฐกิจลงไประดับหนึ่ง

วิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอาจครอบคลุมตั้งแต่การขายทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจให้เอกชนไปจนถึงการจ้างเอกชนมาบริหารงานแทน การขายก็มีได้หลายแบบ คือขาย ให้นำเงินลงทุนทั่วไปในตลาดหลักทรัพย์ หรือ ขายให้กลุ่มผู้ลงทุนเอกชนเฉพาะราย หรือ จะขายโดยรัฐบาลยังมีส่วนเป็นเจ้าของอยู่ก็ได้ ในกรณีที่รัฐบาลยังเป็นเจ้าของกิจการอยู่ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจอาจเป็นแค่การจ้างเอกชนมาบริหารงานแทนหรืออาจให้สัมปทานแก่เอกชนไปดำเนินงาน จะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจก็ได้ เอกชนเข้ามาดำเนินงานแทนในรัฐวิสาหกิจโดยอาจลงทุนร่วมกับรัฐบาลด้วยก็ได้ และก็ต้องรับความเสี่ยงร่วมกันด้วย มากหรือน้อยแล้วแต่กรณี (พรายพล คุ่มทรัพย์, 2540: 22-23)

ที่ผ่านมาแนวคิดหลักๆของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ได้รับอิทธิพลมาจากความพยายามในการแก้ไขปัญหาของรัฐวิสาหกิจทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิต รูปแบบโครงสร้างองค์กร ความต้องการเงินลงทุน และระบบบริหารจัดการ ซึ่งแต่ละปัญหาเป็นอุปสรรคที่ทำให้รัฐวิสาหกิจไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดการแปรรูปรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน เพียงแต่มีการขยายขอบเขตรายละเอียดของวิธีการและกิจกรรมในระดับที่ต่างกัน ดังนั้น การแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่น่าจะเหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจของไทย จึงน่าจะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทของภาครัฐในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยการลดกฎเกณฑ์และวิธีการบริหารงานขององค์กรที่มีขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนและมากมายมาเป็นการเน้นบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น โดยวิธีการและรูปแบบต่างๆเช่น การทำสัญญาบริหารจัดการ การให้สัมปทานและใบอนุญาตในลักษณะต่างๆ การให้เอกชนเข้าร่วมทุน การกระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ และการยุบเลิกหรือจำหน่ายโอนกิจการให้เอกชน เป็นต้น (แก้วใจ สัจจะเวทนะ, 2540)

3.5 เหตุผลในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

รัฐบาลในหลายประเทศทั่วโลก ต่างก็มีเหตุผลที่หลากหลายในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ประกอบกับการได้รับอิทธิพลจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลกและธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งภูมิภาคที่กดดันรัฐบาลโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้วให้มีการปรับโครงสร้างรัฐวิสาหกิจด้วยวิธีการแปรรูปเพื่อให้เกิดการสร้างงาน การยกระดับรายได้และการเพิ่มประสิทธิภาพให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

สำหรับเหตุผลในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของไทย พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เหตุผลทางเศรษฐกิจ จากสภาพการดำเนินงานและกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวยให้รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องทบทวนการกำหนดขอบเขตของรัฐที่เข้าควบคุมกิจการในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการควบคุมทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้ขาดความยืดหยุ่น

2. เหตุผลทางการเมืองและสังคม รัฐวิสาหกิจจำนวนมากถูกแทรกแซงทางการเมืองและตกอยู่ในกฎระเบียบของระบบราชการ จากการถือครองทรัพย์สินจำนวนมากและขาดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประเด็นการกระจายการถือครองทรัพย์สินเป็นเหตุผลทางการเมืองที่สำคัญของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

3. การบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยอาศัยกลไกตลาดที่ก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะก่อให้เกิดการปรับปรุงสินค้าและบริการไม่ให้เป็นภาระแก่ระบบเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น เพราะว่าถ้าค่าบริการของสาธารณูปโภคของเราแพงกว่าประเทศอื่น ก็จะทำให้ไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิตและเป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นกับอุตสาหกรรมต่อเนื่องและผู้บริโภคในประเทศ

4. เหตุผลทางจริยธรรม ผู้บริหารทางการเมืองหลายคนเห็นว่ารัฐควรที่จะต้องเข้าไปบริหารเศรษฐกิจ โดยการที่ รัฐต้องดำเนินการเองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อสังคม แต่ในท้ายที่สุดแล้วการเข้าไปดำเนินการนั้นก็ทำให้รัฐกลายเป็นผู้ผูกขาดในสังคม ต่อบริการหรือสาธารณูปโภคนั้นๆ

3.6 วิธีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

จากแนวคิดและกระแสการแปรรูปรัฐวิสาหกิจขององค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะธนาคารโลก ได้สรุปวิธีการพื้นฐานที่ใช้ในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งรัฐจะเลือกวิธีการที่จะให้

ผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุดและเหมาะสมกับโครงสร้างรูปแบบของรัฐวิสาหกิจแต่ละประเภท รวม 7 วิธีดังนี้ (กัญชวลี จามวงศ์วงศ์, 2533: 19-23)

1. การเสนอขายหุ้นให้แก่สาธารณชน (Public Offering of Shares) รัฐขายหุ้นส่วนใหญ่หรือทั้งหมดที่รัฐถืออยู่ให้ประชาชนทั่วๆไป ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้รัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มกลายเป็นบริษัทมหาชนเนื่องจากการกระจายหุ้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของโดยตรงเลย และรัฐวิสาหกิจมีลักษณะของการบริหารงานร่วมระหว่างรัฐและเอกชน

2. การเสนอขายหุ้นให้แก่เอกชน (Private Sales of Shares) รัฐเสนอขายหุ้นบางส่วนหรือทั้งหมดที่รัฐเป็นเจ้าของให้ผู้ซื้อเพียงคนเดียว หรือเป็นกลุ่ม ซึ่งได้มีการกำหนดตัวบุคคลไว้แล้วโดยมีผลทำให้รัฐวิสาหกิจมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วน การขายหุ้นด้วยวิธีนี้มีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การถือครองหุ้นแบบโดยตรงของบริษัทเดียว หรือกลุ่มเอกชนที่เฉพาะเจาะจง เช่น สถาบันการลงทุน การแปรรูปรัฐวิสาหกิจแบบนี้อาจจะกระทำได้ทั้งองค์กรหรือเป็นบางส่วนขององค์กร ซึ่งในแบบที่สอง จะทำให้รัฐวิสาหกิจมีลักษณะของความเป็นเจ้าของร่วมกัน

3. การขายทรัพย์สินของรัฐหรือวิสาหกิจ (Sale of Government of State-owned Enterprises Assets) เน้นที่การขายทรัพย์สินมากกว่าการขายหุ้น โดยรัฐบาลอาจจะขายทรัพย์สินโดยตรง กล่าวคือ รัฐวิสาหกิจขายทรัพย์สินส่วนใหญ่ออกไป ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการแยกทรัพย์สินนั้นอาจจะเพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของการดำเนินงานในแต่ละส่วน และการแยกขายทรัพย์สินอาจเป็นทางเดียวที่จะทำให้สามารถขายทรัพย์สินทั้งหมดได้ ดังนั้น การขายทรัพย์สินจึงทำได้ทั้งการแยกขายหรือขายทั้งหมดเหมือนกับการจัดตั้งบริษัทใหม่ ในบางกรณีก็ไม่ได้มีการขายทรัพย์สินกันจริงๆแต่เป็นการโอนทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจไปให้เอกชน และหุ้นที่รัฐได้รับจากการยกให้สามารถนำไปขายให้สาธารณชนหรือเอกชนก็ได้

4. การจัดองค์กรใหม่โดยการแบ่งแยกรัฐวิสาหกิจออกเป็น ส่วน (Reorganization into Component Parts) วิธีการนี้เกี่ยวข้องกับการกระจายหรือการจัดองค์กรใหม่ (Reorganization) ของรัฐวิสาหกิจให้เป็นหน่วยต่างๆ หลายหน่วยหรือในรูปของบริษัทแม่และบริษัทลูก

5. การลงทุนของเอกชนในรัฐวิสาหกิจ (New Private Investment in State-owned Enterprises) รัฐบาลเพิ่มทุนให้รัฐวิสาหกิจมากขึ้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อกู้ฐานะหรือขยายงาน โดยการเพิ่มทุนและนำหุ้นที่เพิ่มขึ้นนั้นออกขายแก่ภาคเอกชน โดยที่รัฐยังคงถือหุ้นเดิมของตนไว้ มีผลทำให้รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างเอกชนและรัฐบาล (Joint Venture) ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจนั้นไม่ได้เป็นของรัฐทั้งหมดหรือเป็นเพียงบางส่วน การเพิ่มทุนจะทำให้ผลประโยชน์ของรัฐลดลง

6. การขายหุ้นให้ฝ่ายบริหารและพนักงาน (Management/Employee Buy-Out) โดยทั่วไปหมายถึง การถือสิทธิควบคุมการถือหุ้นในบริษัทใดบริษัทหนึ่ง โดยกลุ่มจัดการขนาดเล็กและยังหมายถึงการแปรรูปใดๆ ที่ฝ่ายบริหารและพนักงานเข้าถือสิทธิในการควบคุมการดำเนินงาน

7. การให้เช่ากิจการและการทำสัญญาให้เอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหาร (Leases and Management Contracts) การให้เช่ากิจการและการทำสัญญาให้เอกชนเข้ามาเป็นผู้บริหารจัดทำภายใต้สัญญาที่ว่าเอกชนที่จะเข้ามาดำเนินการ ระบบเทคโนโลยีและทักษะที่นำมาใช้จะต้องกระทำภายใต้สัญญาที่มีการกำหนดระยะเวลาและผลตอบแทน วิธีการดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นการแปรรูปการจัดการและการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ทรัพย์สินของรัฐ ซึ่งรัฐนั้นยังคงเป็นเจ้าของทรัพย์สินอยู่

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไม่ว่ารูปแบบใดดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตและบริการขององค์กรแบบเอกชน ขณะเดียวกันจะส่งผลกระทบต่อพนักงานให้เกิดความวิตกกังวล ความกลัว และการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อความมั่นคงในการทำงาน ไม่เพียงแต่ตกงานอย่างเดียว แต่รวมถึงสภาพการจ้าง การทำงาน เงินเดือน สวัสดิการ และผลประโยชน์ต่างๆ ทำให้พนักงานมุ่งเน้นตนเองมากกว่าการเห็นความสำคัญขององค์กรโดยรวม

3.7 ความไม่สอดคล้องกับโครงสร้างรัฐธรรมนูญ

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในมาตราที่ 78 (วุฒิสภา, รัฐธรรมนูญ ออนไลน์, 2540) ที่ว่า รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ่มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐและรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

จากกฎหมายดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณาในกรณีของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จะเห็นได้ว่าเป็นกิจการสาธารณูปโภคที่สำคัญของประเทศซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ซึ่งการที่จะแปรรูปไปเป็นรูปบริษัท ก็จะทำให้ขัดต่อแนวทางเดิมที่มีมา ซึ่งแนวโน้มของความเสียหายในระยะยาวจากการที่แปลงสภาพไปอยู่ในรูปของบริษัทซึ่งมีแนวโน้มของการผูกขาดในกิจการไฟฟ้านี้ก็จะตกอยู่กับประชาชนคนไทยผู้ใช้ไฟฟ้าทุกคนเพราะเป็นที่ทราบกัน

โดยทั่วไปอยู่แล้วว่าหลักการขององค์กรเอกชนโดยทั่วไปก็คือการทำกำไรสูงสุด ซึ่งในที่สุดหากการแปรรูปประสบความสำเร็จ ก็จะเป็นที่แน่นอนแล้วว่าจุดมุ่งหมายขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆจะไม่ใช่เพื่อการบริการพื้นฐานเพื่อประชาชนอีกต่อไป ซึ่งในระยะเริ่มแรกก็อาจจะยังไม่ขึ้นค่าบริการแต่ต่อไปในระยะยาวประชาชนต้องแบกรับภาระค่าบริการที่สูงขึ้นแน่นอน โดยเฉพาะถ้าเกิดกับกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเช่น ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ ซึ่งเมื่อหากเกิดการผูกขาดโดยเอกชนแล้วความเดือดร้อนก็จะตกอยู่กับประชาชนนั่นเอง

3.8 ขบวนการแรงงานรัฐวิสาหกิจไทยกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

ผู้ใช้แรงงาน คือส่วนหนึ่งที่สำคัญที่สุดของสังคม มีบทบาทต่อการสร้างสรรค์สังคมเรื่อยมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมี สหภาพแรงงาน ร่วมเป็นศูนย์กลางในการต่อสู้เพื่อปกป้องและเรียกร้องสิทธิและความยุติธรรม ให้กับผู้ใช้แรงงานและด้วยการต่อสู้ที่ผ่านมาได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในหลายประการ เช่น สิทธิและสวัสดิการแรงงานอื่นๆอีกมาก

การต่อสู้เรียกร้อง จึงเปรียบเหมือนแนวทางที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของผู้ใช้แรงงานที่ยังถูกเอาเปรียบจากผู้ที่มีอำนาจ โดยมีโอกาสแสดงออกถึงสิทธิของตนที่มีอยู่ตามกฎหมาย เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ที่ได้กำหนดไว้ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ดังนั้นการต่อสู้เคลื่อนไหวของขบวนการแรงงาน ก็เพื่อปกป้องและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานทั้งหมด และสร้างสรรค์สังคมที่ดี ร่วมกันกับกลุ่มและองค์กรอิสระอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพและเงื่อนไขในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งมีแนวคิดร่วมกันว่าทุกคนควรที่จะได้รับโอกาสอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ไม่ควรถูกเลือกปฏิบัติ ทั้งจากโดยนายจ้างหรือนโยบายของรัฐ

ปฏิกิริยาของขบวนการแรงงานรัฐวิสาหกิจไทยต่อนโยบายและการดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ พบว่านโยบายและการดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงปัจจุบัน ผ่านไปยังแผนแม่บทการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และกฎหมายว่าด้วยทุนรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจถือว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุด ที่ทำให้พนักงานรัฐวิสาหกิจรู้สึกกลัว เนื่องจากพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจเกิดจากเงื่อนไขหนึ่งในการกู้ยืมเงิน IMF ที่มีเงื่อนไข คือ ให้แปรสภาพรัฐวิสาหกิจเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด อันจะส่งผลให้สถานะของพนักงานรัฐวิสาหกิจต้องกลายเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชนเมื่อรัฐถือหุ้นน้อยกว่าร้อยละ 51

ปฏิกริยาโต้ตอบของสหภาพแรงงานและพนักงานต่อนโยบายและการดำเนินการ
การแปรรูปที่สำคัญครั้งนี้เกิดจาก “ความกลัว” ซึ่งเป็นความกลัวที่เกิดขึ้นจากการคาดการณ์ถึง
ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการแปรรูป ทำให้สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจและสภาองค์กร
ลูกจ้าง มีการเคลื่อนไหวแสดงการคัดค้านอย่างต่อเนื่องตลอด โดยมีภารกิจ กลยุทธ์ รูปแบบและ
การดำเนินการเพื่อการคัดค้านมากมาย ที่มีลักษณะที่คล้ายกัน เนื่องจากสหภาพแรงงาน
รัฐวิสาหกิจเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันในลักษณะเครือข่ายสมาชิก ที่สำคัญพบว่า วิธีการเรียกร้อง
ได้เปลี่ยนไปจากในอดีตที่เน้นการเคลื่อนไหวโดยใช้กำลัง และจำนวนผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว
เข้ากดดันคู่ต่อสู้เป็นการเจรจาต่อรองที่ใช้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เหตุผล และหลักวิชาการมาก
ขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะมีคู่ต่อสู้ที่สำคัญนอกเหนือจากรัฐ คือระบบทุนนิยมและกระแส
โลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ค่อยเป็นไปอย่างค่อยเป็นไปอย่างค่อยเป็นไปอย่างค่อยเป็นไปอย่าง
ที่สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจเลือกใช้ในการต่อสู้คือความเป็นชาตินิยม (Nationalism) และกล
ยุทธ์แบบท้องถิ่น (Localization) ได้แก่ การปลูกจิตสำนึกความรักชาติ รักองค์กร รักรัฐวิสาหกิจ
ซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดิน เพื่อดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังใช้หลักการเข้าถึงกลุ่ม
เป้าหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมถูกที่ถูกเวลา ด้วยการเน้นหนักไปที่รูปแบบของสื่อต่าง ๆ
อย่างมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ผลลัพธ์จากการดำเนินการคัดค้านการแปรรูปอย่างเหมาะสมครั้งนี้ ได้สร้าง
ความสำเร็จในการต่อสู้คัดค้านในระดับหนึ่ง คือ รัฐบาลได้มีการชะลอระยะเวลาในการแปรรูป
ออกไป ซึ่งเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ว่าสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจของไทยยังมีความเข้มแข็งอยู่

3.9 ประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐเปลี่ยน
สถานะของรัฐวิสาหกิจจากรูปแบบเดิมที่เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทองค์การของรัฐตามที่มี
กฎหมายจัดตั้งขึ้นให้เป็นรูปแบบบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน จำกัด ในมาตรา 26 วรรค 1 ของ
พระราชบัญญัตินี้ ให้อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ของบริษัท กฟผ. อาจถูกจำกัดหรือรอดได้
ตามที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา และอาจกำหนดในพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจนั้นเป็นของ
คณะกรรมการคณะหนึ่งคณะใดตามที่กำหนดหรือจะให้แต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบาย
ทุนรัฐวิสาหกิจ

การออกพระราชกฤษฎีกานี้ต้องเป็นไปตามกรอบของมาตรา 26 วรรค 2 แห่ง
พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดให้การออกพระราชกฤษฎีกาต้องมี

เงื่อนไขดังนี้ (1) ให้บริษัทคงมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม(2) ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจด้วย (3) ควบคุมให้การใช้อำนาจทางกฎหมายเป็นไปโดยถูกต้อง(4) รักษาผลประโยชน์ของรัฐ

มาตรา 26 ในกรณีที่กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจที่มีการเปลี่ยนทุนเป็นหุ้นของบริษัทหรือกฎหมายอื่นมีบทบัญญัติให้อำนาจรัฐวิสาหกิจดำเนินการใดๆ ต่อบุคคล ทรัพย์สินหรือสิทธิของบุคคล หรือมีบทบัญญัติให้การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจนั้นได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการใดหรือได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายเรื่องใด หรือมีบทบัญญัติให้สิทธิพิเศษแก่รัฐวิสาหกิจนั้นเป็นกรณีเฉพาะ หรือมีบทบัญญัติคุ้มครองกิจการพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าบทบัญญัตินั้นมีผลบังคับใช้ต่อไป โดยบริษัทมีฐานะอย่างเดียวกับรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายดังกล่าว แต่อำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์ ที่ว่านั้นอาจจำกัดหรืองดได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและอาจกำหนดในพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจนั้นเป็นของคณะกรรมการคณะหนึ่งคณะใดตามที่กำหนด หรือจะให้แต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจ และให้นำมาตรา 9 มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาให้บริษัทคงมีอำนาจ สิทธิ หรือประโยชน์เพียงเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในการแข่งขันทางธุรกิจ การควบคุมให้การใช้อำนาจทางกฎหมายเป็นไปโดยถูกต้อง และการรักษาผลประโยชน์ของรัฐประกอบด้วย โดยจะกำหนดเงื่อนไขเวลาหรือเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติหรือให้กรณีใดจะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งก่อนก็ได้ และคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจต้องเสนอแนะให้ทบทุนแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจประเภทนั้นอยู่เสมอ

การแปรรูป กฟผ. นี้รัฐบาลได้ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกา จำนวน 2 ฉบับ คือ

1. พระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548
2. พระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัท กฟผ. จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2548 ซึ่งการออกพระราชกฤษฎีกาทั้งสองฉบับดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 221

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.10 สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะกลุ่มผลประโยชน์กับการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าในหลายประเทศมีเหตุผลคล้ายกันในเรื่องของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ คือ รัฐบาลจะอ้างเหตุผลในเรื่องของภาระด้านงบประมาณที่ต้องแบกรับจากกิจการรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนจากการดำเนินการที่ขาดประสิทธิภาพเหล่านั้นจึงจำเป็นต้องลดค่าใช้จ่ายของรัฐในส่วนนี้ลง โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนั้นๆ และด้วยเหตุนี้เอง ทำให้กลุ่มสหภาพแรงงานต้องออกมาเคลื่อนไหวคัดค้าน เพราะกลุ่มสหภาพแรงงานเห็นว่าการแปรรูปฯ จะเป็นภัยคุกคามต่อสถานภาพของพนักงาน ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงในหน้าที่การงาน เพราะมีความเห็นว่าการกลายเป็นลูกจ้างเอกชนหลังการแปรรูปแล้ว กับการเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจของรัฐเดิมนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งเรื่องของค่าตอบแทน และสวัสดิการต่างๆ ที่พนักงานรัฐวิสาหกิจอันเป็นลูกจ้างของรัฐจะได้รับ แต่ทว่าการออกมาเรียกร้องของสหภาพแรงงานฯ ได้ยกเหตุผลของการปกป้องประโยชน์ของสาธารณะชนอีกด้วย เนื่องจากเชื่อว่าการแปรรูปจะทำให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการจากรัฐวิสาหกิจของรัฐโดยตรงนั้นเสียประโยชน์ เพราะเมื่อแปรรูปหรือขายกิจการส่วนหนึ่งออกไปดำเนินงานในรูปของเอกชนแล้ว จะทำให้เป้าประสงค์ของการดำเนินการขององค์กรเปลี่ยนไป จากการทำเพื่อรับใช้ประชาชนในฐานะหน่วยงานหรือองค์การของรัฐเพื่อสวัสดิการของสังคม กลายเป็นเพื่อกำไรสูงสุด และประโยชน์ของผู้ถือหุ้นมากกว่า

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้กำหนดนโยบายคือทางฝั่งของการไฟฟ้าและรัฐบาล กับผู้สนองนโยบายคือทางฝั่งของสหภาพแรงงานและพนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งมีทั้งที่เป็นสมาชิกของสหภาพฯและที่ไม่ได้เป็นสมาชิก เพราะทางฝ่ายของสหภาพฯเห็นว่านโยบายการแปรรูปนั้นจะนำมาซึ่งความเสียหายอย่างใหญ่หลวงเป็นวงกว้าง โดยที่ต่างฝ่ายต่างก็มีเหตุผลของตนในการตัดสินใจหรือเคลื่อนไหว โดยที่การเคลื่อนไหวของทางฝ่ายของสหภาพแรงงานฯ ในการคัดค้านนโยบายนี้มีเพื่อต่อต้านและกดดันอีกฝ่ายซึ่งก็คือ ฝ่ายของผู้กำหนดนโยบายคือ รัฐบาล

บทที่ 4

การวิเคราะห์กลุ่มผลประโยชน์ ที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

สืบเนื่องจากความสำคัญของปัญหาในบทที่ 1 และแนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์ในบทที่ 2 ได้นำมาสู่ความเกี่ยวข้องของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ โดยได้กำหนดกรอบของการศึกษาอยู่ที่กลุ่มผลประโยชน์ 3 กลุ่มซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังนี้ (1) รัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทยผู้กุมอำนาจรัฐ (2) กลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และ (3) สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มนี้มีความเกี่ยวพันกันเรื่องของการแปรรูปในแต่ละช่วงเวลาของ ปี 2547 – 2548 โดยในบทนี้จะให้การวิเคราะห์ร่วมกับบทสัมภาษณ์ที่ได้ไปเก็บข้อมูลมาเพื่อประเด็นที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มุ่งเน้นไปที่บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ 3 กลุ่มดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งมีความสำคัญและมีบทบาทในเรื่องนี้ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารหลักฐานต่างๆที่ได้ทำการค้นคว้ามา

4.1 รัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทยผู้กุมอำนาจรัฐ

พรรคไทยรักไทยจดทะเบียนก่อตั้งเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 เป็นพรรคการเมืองแรกที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีผู้ร่วมก่อตั้ง 23 คน นำโดย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ปัจจุบัน (2552) พรรคไทยรักไทย ถูกยุบตามคำวินิจฉัยในคดียุบพรรค มีหัวหน้าพรรคคนสุดท้ายคือ นายจาตุรนต์ ฉายแสง (วิกีพีเดีย ออนไลน์, 2552)

พรรคไทยรักไทยมีสมาชิกพรรคที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ประมาณ 14 ล้านคน ซึ่งพรรคไทยรักไทย เป็นพรรคการเมืองแรกที่ได้รับการเลือกตั้งเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2548 โดยได้รับการเลือกตั้งถึง 376 ที่นั่งจากจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร 500 ที่นั่งเอาชนะพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้เพียง 96 ที่นั่ง ทำให้เป็นพรรคการเมืองพรรคแรกที่สามารถจัดตั้ง รัฐบาลพรรคเดียวได้สำเร็จ

การบริหารงานของพรรคไทยรักไทย เน้นนโยบายประชานิยมผ่านโครงการต่างๆ เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โครงการพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และบ้านเอื้ออาทร ซึ่งพรรคไทยรักไทย ถูกตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ให้ยุบพรรค ด้วยมติเอกฉันท์ 9 ต่อ 0 เสียง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2550 และกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย ถูกวินิจฉัยแยกถอนสิทธิ์ทางการเมือง เป็นเวลา 5 ปี ด้วยมติ 6 ต่อ 3 เสียง

ทุนผูกขาด เป็นพัฒนาของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่เริ่มจากการแข่งขันทางการผลิตและการค้าของทุนขนาดเล็กที่หลากหลาย จนทุนขนาดเล็กบางส่วนล้มลงและบางส่วนเติบโตจนมีอำนาจเหนือตลาด ครอบครองสัดส่วนการผลิตและอำนาจการตลาด จนกลายเป็นผู้ผลิตรายเดียวที่ทรงอิทธิพลทางเศรษฐกิจ การแข่งขันเสรีจึงหมดไปในที่สุด ระบบเศรษฐกิจจึงถูกกำหนดและครอบงำโดยทุนผูกขาด ในลักษณะปลาใหญ่กินปลาเล็ก หรือทุนขนาดเล็กดำรงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาทุนขนาดใหญ่ หรือกลายเป็นทุนบริวาร ทุนผูกขาดไม่เพียงแต่จะมีอำนาจทางเศรษฐกิจแล้วยังมีอำนาจทางการเมืองด้วยทั้งที่เป็นการจัดตั้งพรรคการเมือง ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มทุนผูกขาดโดยตรง และที่เป็นการครอบงำทางการเมือง ด้วยการสนับสนุนเงินทุนให้นักการเมืองบริวาร ทำหน้าที่ควบคุมอำนาจการเมือง ให้รับใช้ กลุ่มทุนผูกขาด

ในทางการเมืองประเทศไทยได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจาก การครอบงำของเผด็จการทหาร มาสู่การครอบงำโดยนักการเมือง ซึ่งมีพัฒนาการจากกลุ่มทุนท้องถิ่นในภาคเกษตรกรรม มาสู่การเป็นตัวแทนทุนผูกขาดขนาดใหญ่ ซึ่งพรรคไทยรักไทย ได้เกิดขึ้นจากความสำเร็จของกลุ่มชินวัตรในกระบวนการผูกขาดกิจการสื่อสาร โทรคมนาคม โดยผนึกกำลังกับกลุ่มทุนผูกขาดอุตสาหกรรมการเกษตรในเครือข่ายธุรกิจเจริญโภคภัณฑ์ หรือ CP และกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตในเครือข่ายของตระกูลจิ่งรุ่งเรืองกิจ ทำให้พรรคไทยรักไทยกลายเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ในขณะที่พรรคการเมืองอื่นๆ กลายเป็นเพียงพรรคการเมืองขนาดเล็ก มีฐานะเป็นเพียงไม้ประดับทางการเมืองเท่านั้น

พัฒนาการขั้นต่อไปของทุนผูกขาด คือ การขยายอาณาจักรธุรกิจและเครือข่ายการผูกขาดข้ามพรมแดน และกลายเป็นทุนข้ามชาติที่มีอำนาจเหนือรัฐบาลท้องถิ่น ที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำกว่า และมีขนาดของทุนที่เล็กกว่า จะเห็นได้ว่า อาณาจักรธุรกิจทั้งในเครือเจริญโภคภัณฑ์และชินวัตรได้แผ่อิทธิพลไปยังภูมิภาคใกล้เคียงแล้ว กระทั่งในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลยังสามารถแสดงศักยภาพเป็นผู้นำทางการเมืองในภูมิภาคได้อีกด้วย ซึ่งที่ได้เกริ่นนำมาทั้งหมดนี้คือต้องการชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลตัวแทนทุนผูกขาดที่มีลักษณะการขยายการลงทุนข้ามชาติไม่ต่างจากการเป็นนายทุนต่างชาติ ความต้องการครอบงำทรัพยากรและผลประโยชน์อย่างเบ็ดเสร็จ ความเป็นชาตินิยมของกลุ่มทุนผูกขาดโดยแท้จริงแล้ว คือความต้องการครอบงำทรัพยากรและผลประโยชน์อย่างเบ็ดเสร็จด้วยกลุ่มของตนเองและพวกพ้อง มากกว่าจะประเคนผลประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนอื่น ซึ่งประเด็นการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เป็นเพียงการนำรัฐวิสาหกิจเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์เพื่อระดมเงินทุน ตัวอย่างรูปธรรมก็คือ กรณี ของปตท. ภายหลังการแปรรูปแล้ว ผู้ที่เข้ามาซื้อหุ้นเป็นกลุ่มทุนผูกขาด ที่มีอำนาจทางการเมืองในรัฐบาลปัจจุบัน โดยที่รัฐบาลไทยรัก

ไทย อ้างว่า ปตท. คือกิจการของคนไทยทุกคน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ครอบครองหรือมีอำนาจควบคุมเหนือกิจการหากเป็นเพียงกลุ่มทุนผูกขาดไม่กี่ตระกูลเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากกรณีของการขายหุ้น ปตท. ซึ่ง ปตท. เป็นรัฐวิสาหกิจแห่งแรกที่แปรรูปโดยใช้พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารที่จะล้มเลิกพระราชบัญญัติจัดตั้งรัฐวิสาหกิจได้โดยไม่ต้องผ่านรัฐสภา โดยที่บริษัท ปตท. นำหุ้นเข้ากระจายในตลาดหลักทรัพย์เมื่อเดือนตุลาคม 2544 ซึ่งหุ้น ปตท. ถูกจองหมดภายในเวลาเพียง 1 นาที 17 วินาที (องค์การผู้บริโภค, 2549) แม้ปัจจุบัน ปตท. จะมีสถานะเป็นบริษัทแต่ในการแปรรูป ปตท. นั้น ได้มีการโอนสิทธิประโยชน์ในฐานะรัฐวิสาหกิจและอำนาจรัฐบางอย่างให้แก่ ปตท. ด้วย ที่สำคัญได้แก่ สิทธิในการผูกขาดกิจการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ สิทธิในการเวนคืนและสิทธิในการยกเว้นภาษีต่างๆ เป็นต้น ดังจะเห็นได้ว่า ปตท. ยังคงเป็นผู้ผูกขาดรายเดียวในการจัดหาก๊าซธรรมชาติ ซึ่งแทบจะปราศจากความเสี่ยงในการลงทุน (มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค, 2551) ซึ่งสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนหลังการแปรรูป ปตท. คือ วัตถุประสงค์ขององค์กรเปลี่ยนแปลงไปจากการเป็นรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินธุรกิจสาธารณูปโภคเพื่อประชาชน กลายเป็นบริษัทจำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินธุรกิจเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นเป็นสำคัญ ในขณะที่เป้าหมายในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพสู่มาตรฐานสากล ความโปร่งใส และการเพิ่มการแข่งขันการให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการแปรรูปไม่เกิดขึ้นตามที่มีการกล่าวอ้าง ซึ่งตัวอย่างของผลกระทบที่เกิดขึ้น จะขอยก 2 ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ (1) น้ำมัน โดยที่ก่อนการแปรรูป ปตท. เคยมีบทบาทหลักในการตรึงราคาน้ำมันในภาวะที่ราคาในตลาดโลกสูง ซึ่งเป็นการทำเพื่อผลประโยชน์ของประเทศ ไม่ใช่ผลประโยชน์ของ ปตท. เป็นตัวตั้ง แต่หลังจากแปรรูปแล้ว เมื่อรัฐบาลมีนโยบายตรึงราคาน้ำมัน (การแทรกแซงราคา และแนวโน้มเศรษฐกิจมหภาคของไทย, ผู้จัดการออนไลน์, 2547) รัฐต้องใช้กองทุนน้ำมันในการตรึงราคาซึ่งปรากฏว่ากองทุนน้ำมันมีหนี้สะสมจากการตรึงราคาน้ำมันจำนวนมหาศาล ในขณะที่การบริโภคน้ำมันไม่ได้ลดลงตามกลไกราคาที่แท้จริง หนี้สินจำนวนนี้จะกลายเป็นภาระของผู้บริโภคในอนาคต เพราะเมื่อราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลง รัฐบาลก็จะไม่สามารถลดราคาน้ำมันในประเทศได้ เนื่องจากต้องหาเงินไปชดเชยกองทุนน้ำมัน โดยสรุปแล้ว ผู้ที่ได้ประโยชน์สูงสุดจากการตรึงราคาน้ำมันก็คือ ปตท. ในฐานะผู้ขายน้ำมัน (2) ก๊าซหุงต้ม เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2547 ปตท. ได้ลดการส่งก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยให้แก่ กฟผ. ปริมาณ 100 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน เพื่อนำก๊าซจำนวนดังกล่าวไปขายให้แก่ภาคอุตสาหกรรมเอกชน ซึ่งได้ราคาสูงกว่าขายให้ กฟผ. ทำให้ กฟผ. ต้องใช้น้ำมันเตา ในการผลิตไฟฟ้าแทนเป็นเวลา 10 เดือน โดยต้นทุนเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้น 1,500 ล้านบาท ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระค่าเอฟที เพิ่มขึ้น 1.50 – 2 สตางค์ต่อหน่วย (กรุงเทพธุรกิจ, 2547) เหตุการณ์เช่นนี้อาจจะไม่เกิดขึ้นหากรัฐบาลได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ก่อนการแปรรูปโดยการเปิดให้มีการแข่งขันในธุรกิจจัดหาก๊าซ และมีการจัดตั้ง

องค์กระอิสระขึ้นมากำกับดูแลกิจการก๊าซธรรมชาติ ซึ่งการแปรรูป ปตท. ในครั้งนี้ยังมีประเด็นของผลประโยชน์ทางการเมืองเข้ามาแทรกด้วย โดยพิจารณาจาก ข้อมูลรายชื่อผู้บริหารของปตท. และรายชื่อ คณะกรรมการของปตท. เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มาดำรงตำแหน่งระดับสูงของปตท. นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทย โดยเฉพาะตระกูลชินวัตร เช่น คณะกรรมการ ปตท. นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม (ในขณะนั้น, 2547) ซึ่งเป็นน้องเขยของ นายทักษิณ ชินวัตร และนายไอฟาร์ ไชยประวัติ ซึ่งเป็นกรรมการบริษัทชินคอร์ป และนายกสภามหาวิทยาลัยชินวัตร นอกจากนี้ในรายชื่อของผู้บริหาร ปตท. มีชื่อของนายทรงวุฒิ ชินวัตร ในตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการใหญ่บริหารองค์กร โดยเพิ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งในปี 2547 ก่อนหน้านี้ไม่มีชื่ออยู่ จากรายชื่อเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า มีอิทธิพลทางการเมืองของรัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทย มาแทรกซึมอยู่ กรณีของปตท. นี้ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของความล้มเหลวของ รัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทย ในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งความเป็นทุนผูกขาดทำให้เห็นว่ามี หลักการอยู่เพียงประการเดียวคือกำไรสูงสุดและสะสมทุนให้มากที่สุดและมีการก่อผลประโยชน์ ระหว่างกัน ซึ่งการแปรรูปรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่อย่างการไฟฟ้าฝ่ายผลิตก็หนีไม่พ้นจากหลักเกณฑ์ นี้เช่นกัน

ในช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคไทยรักไทยก่อนได้รับเสียงท่วมท้นในสภาผู้แทนราษฎร นักการเมืองเหล่านี้หาเสียงโดยการโจมตีกฎหมาย 11 ฉบับ ว่าเป็นกฎหมายที่ทำให้ทุนข้ามชาติเข้ามามีอำนาจเหนือเศรษฐกิจไทย กลุ่มทุนไทยรักไทยอ้างว่าเมื่อได้เป็นรัฐบาล ก็จะเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกเสีย ทำให้ได้รับการสนับสนุนจาก คนหลายกลุ่มในสังคม เช่น กลุ่มชนชั้นกลาง นักธุรกิจรวมทั้งพนักงานรัฐวิสาหกิจด้วย เมื่อรัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทย ได้รับการจัดตั้งเป็นรัฐบาล ก็สามารถชำระหนี้กองทุนการเงินต่างประเทศ (IMF) ได้ทำให้ประเทศไทยพ้นจากพันธะผูกพันจากกองทุน

นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ประกาศในวันที่ 31 กรกฎาคม 2546 ว่า “กฎหมายทุนรัฐวิสาหกิจ ก่อนนี้ในกติกาเราต้องขายรัฐวิสาหกิจเพื่อนำเงินมาใช้หนี้ แต่วันนี้ไม่ใช่ครับ เราจะกระจายหุ้นรัฐวิสาหกิจในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการขยายการลงทุน เพื่อให้เกิดการบริหารงานอย่างมืออาชีพ” (ทักษิณ, 31 กค 2546) แต่แท้ที่จริงแล้ว การกระจายหุ้นรัฐวิสาหกิจในตลาดหลักทรัพย์ก็คือการแปรรูปรัฐวิสาหกิจนั่นเอง เพราะเป็นการแปรเปลี่ยนเจตนารมณ์ของรัฐวิสาหกิจด้านการบริการสาธารณะมาสู่การแสวงหากำไรทั้งจากการดำเนินการในรัฐวิสาหกิจนั้นและจากการปันหุ้นเพื่อการเก็งกำไร เพราะในความเป็นจริงแล้วไม่มีธุรกิจใดที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แล้วมุ่งบริการเพื่อสาธารณะ

ดังที่กล่าวไปแล้ว ข้างต้น เมื่อรัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทยประสบความสำเร็จจากกรณีของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ดังเช่น ปตท. แล้ว จึงหันมาเดินหน้าในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นรายต่อไป แต่ทว่าต้องพบกับการคัดค้านและการเคลื่อนไหวต่อสู้ของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และองค์กรภาคประชาชนอื่น ซึ่งได้อ้างถึงประเด็นของความไม่โปร่งใส ของการแปรรูปมาเป็นตัวคัดค้าน จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มทั้ง 3 ขึ้น ดังจะวิเคราะห์ให้เห็นต่อไป

4.2 สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ในประเทศไทย มีการรวมกลุ่มของแรงงานมานานแล้ว โดยในระยะแรกมีการรวมกลุ่มกันในวงแคบ มีลักษณะใช้ความรุนแรงและไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าใด จนมาถึงยุคการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475 (วิชัย โถสุวรรณจินดา, 2545: 22) รัฐบาลเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมการจ้างแรงงานไทยและการลงทุนของเอกชนเหล่านี้จึงเป็นที่มาของการขยายตัวการรวมกลุ่มของแรงงานมากขึ้นและสังคมมีการยอมรับในวงกว้าง รัฐบาลเล็งเห็นประโยชน์ของการรวมตัวกัน จึงเปิดโอกาสให้จัดตั้งกลุ่มขึ้นในรูปของ “สหภาพแรงงาน” ภายใต้พระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. 2499 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2500 ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีบทบัญญัติให้คนงานรวมตัวกันและให้นายจ้างยอมรับสหภาพแรงงานเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองเงื่อนไขในการทำงาน แต่ต่อมาพระราชบัญญัติฉบับนี้มีอันต้องยกเลิกไปเนื่องจากมีการปฏิวัติรัฐประหารขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องแรงงานสัมพันธ์ขึ้นมาบังคับใช้ ให้สิทธิแรงงานสามารถจัดตั้งองค์กรด้านแรงงานที่สามารถต่อรองกับนายจ้างได้อีกต่อมามีพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ที่ให้สิทธิในการจัดตั้งองค์กรทางด้านแรงงานของฝ่ายลูกจ้าง และยังมีผลบังคับรวมถึงกิจการที่เป็นรัฐวิสาหกิจขึ้นเป็นฉบับแรกอีกด้วย

ต่อมาได้มีบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534 เกิดขึ้น มีผลให้บรรดาสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 สิ้นสุดลง แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการมีพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2534 ทำให้แรงงานในกิจการรัฐวิสาหกิจขาดอำนาจต่อรอง ไม่มีสิทธิทั้งในการเรียกร้องและการเจรจาต่อรอง แม้พระราชบัญญัติฉบับนี้จะมีข้อดีอยู่บ้างแต่มีข้อเสียเปรียบมากกว่า และยังได้รับแรงกดดันจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) จึงได้มีการเร่งออกพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจฉบับใหม่ขึ้น เพื่อคืนสิทธิในการจัดตั้งสหภาพแรงงานให้แก่แรงงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543

ผลจากการที่แรงงานได้รับสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงานตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2543 จึงมีจำนวนสหภาพแรงงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจากการที่พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจ

สัมพันธ ๒๕๔๓ บังคับใช้และได้ประกาศให้กิจการรัฐวิสาหกิจมีสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงานอีกครั้งจึงมีกิจการรัฐวิสาหกิจที่สหภาพแรงงานมีความเข้มแข็งและมีบทบาทอย่างยิ่งคือ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งถือเป็นกรณีตัวอย่างของบทบาทสหภาพแรงงานที่น่าสนใจ แต่ในช่วงแรกที่มีความคิดในการก่อตั้งของผู้ริเริ่มในขณะนั้น พบว่ามีปัญหาอยู่พอสมควร พนักงานส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างนอกกฎหมาย ไม่มีสิทธิได้รับสวัสดิการหรือความคุ้มครองใดๆ พนักงานกลุ่มหนึ่งจึงมีแนวคิดในการก่อตั้งสหภาพแรงงาน เพราะรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่อนุญาตให้จัดตั้งสหภาพแรงงานได้ จากนั้นกลุ่มผู้ก่อตั้งบางส่วนได้ไปแลกเปลี่ยนความคิดกับพนักงานของการไฟฟ้านครหลวง ซึ่งขณะนั้นมีปัญหาของผู้ใช้แรงงานอยู่เช่นกันจึงมีแนวคิดที่ว่าน่าจะก่อตั้งองค์กรของผู้ใช้แรงงานขึ้น จากนั้นกลุ่มผู้ริเริ่มแนวคิดของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจึงได้รวบรวมหลักฐานของผู้ริเริ่มทั้ง ๑๐ คน นำไปขอจดทะเบียนกับผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีในขณะนั้น ในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่ช่วงแรกการหาสมาชิก เป็นเรื่องยาก เพราะพนักงานส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วยและเป็นเรื่องใหม่ที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ส่วนหนึ่งก็กลัวอำนาจฝ่ายบริหาร และยังมีกระแสข่าวว่ากลุ่มผู้ก่อตั้งเป็นคอมมิวนิสต์ แม้ว่าจะมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องแล้ว แต่ปัญหายังคงมีอยู่เพราะผู้บริหารไม่ยอมรับสหภาพ การพบกับสมาชิก และขอใช้ที่ประชุมเป็นเรื่องที่ยากมาก ต้องหลบซ่อนและต้องออกค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่เพื่อใช้ในการประชุมเองนอกจากนั้นยังถูกแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา ผู้ก่อตั้งบางส่วนถูกส่งไปทำงานต่างจังหวัด กรรมการบางคนถูกเรียกไปสอบสวน แต่กลุ่มผู้ก่อตั้งก็ไม่ได้ท้อถอยแต่อย่างใดบวกกับอุดมการณ์ที่แน่วแน่ เพื่อประโยชน์ของสมาชิกโดยรวมจึงต่อสู้และเรียกร้องความเป็นธรรมมาโดยตลอด (สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๓: ๗-๘) จนในที่สุดสหภาพแรงงานก็ได้รับการยอมรับทั้งจากพนักงานและผู้บริหารจนมีความเข้มแข็งและเติบโตเคียงคู่มากับองค์กรจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากการดำเนินงานมาเป็นเวลาหลายสิบปีทำให้ กฟผ. เป็นองค์กรที่มีชื่อเสียง ประสบความสำเร็จ มีความมั่นคงและยังเป็นองค์กรในฝันอันดับต้น ๆ ของประเทศซึ่งความเข้มแข็งของสหภาพแรงงาน กฟผ. จึงถือเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกันในทางบวกระหว่างฝ่ายบริหารกับพนักงานในองค์กรและยังแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของสหภาพแรงงาน ต่อการประสบความสำเร็จควบคู่กันไปอีกด้วย

ในส่วนของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนั้น หากนับเวลาจริงๆ ก็ก่อตั้งมาเป็นเวลากว่า ๓ ทศวรรษแล้ว แม้ว่าบางช่วงจะมีการถูกยกเลิกจากการเปลี่ยนแปลงของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ แต่สมาชิก ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกกว่า ๑๗,๒๐๐ คนทั่วประเทศ (สถิติเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๐) โดยสมาชิกจะต้องจ่ายเงินค่าบำรุงสมาชิกปีละ ๑๘๐ บาทต่อคนต่อปี ซึ่งกำลังจะมีการเปลี่ยนมาเป็นการเก็บอัตรา

ร้อยละ 0.10 (10 สตางค์ ต่อเดือน) ซึ่งมีเพดานต่ำสุด 15 บาทต่อเดือน จนถึงสูงสุด 60 บาทต่อเดือน (สหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2550: 53) โดยให้หลักว่า คนเงินเดือนมากจ่ายมาก คนเงินเดือนน้อยจ่ายน้อย ซึ่งการมีฐานะทางการเงินที่ดีจะทำให้มีสหภาพฯ ที่เข้มแข็ง และสามารถนำเงินที่ได้ไปปรับปรุงสวัสดิการต่างๆ ให้กับสมาชิก เช่น การปรับเพิ่มสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วยหรือเสียชีวิตเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของครอบครัวสมาชิก, เพื่อทุนการศึกษาของบุตร หลานสมาชิก, การจัดฝึกอบรม, ช่วยเหลือในกรณีประสบภัยพิบัติต่างๆ เป็นต้น

จากข้อมูลงบการเงินของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ช่วงต้นจะเห็นได้ว่าสหภาพฯ มีฐานะทางการเงินที่ค่อนข้างมั่นคง ด้วยเหตุที่ว่า เป็นสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ มีจำนวนสมาชิกทั่วทั้งประเทศเป็นจำนวนมากจึงทำให้สามารถเก็บค่าสมาชิกรวมมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงาน และกิจกรรมต่างๆ ของสหภาพได้มากและเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีความเข้มแข็ง

เมธี ดุลยจินดา กล่าวว่า สหภาพแรงงาน คือ สมาคมของคนงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการคุ้มครอง ป้องกันผลประโยชน์ได้เสียในด้านการประกอบอาชีพของสมาชิกตน (เมธี ดุลยจินดา , 2522)

ส่วนสมาพันธ์แรงงานเสรีระหว่างประเทศ (ICFU) ได้ให้คำนิยามคำว่า “สหภาพแรงงาน” ว่าเป็น องค์การที่ดำเนินการโดยต่อเนื่องและอย่างถาวร จัดตั้งขึ้นโดยคนงานเพื่อที่จะปกป้องและปรับปรุงสภาพการทำงานของพวกเขา โดยอาศัยวิธีร่วมเจรจาต่อรอง ทั้งนี้เพื่อยกระดับการดำรงชีวิตของเขาให้ดีขึ้น และเพื่อที่จะให้พวกเขาได้มีช่องทางที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อปัญหาสังคมที่เขาอยู่ (สมาพันธ์แรงงานเสรีระหว่างประเทศ, 2519)

จากคำนิยามทั้งหลายที่ยกมานี้ พอที่จะสรุปลักษณะที่สำคัญของสหภาพแรงงานได้ดังนี้

1. สหภาพแรงงานมีลักษณะเป็นคณะบุคคลหรือสมาคม มีการจัดหน่วยงานเป็นรูปขององค์การที่จัดตั้งขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายให้เป็นองค์การอย่างถาวร และมีลักษณะต่อเนื่อง จึงต่างจากการชุมนุมหรือจัดกลุ่มชั่วคราว

2. สหภาพแรงงานเป็นองค์การที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ จัดตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของคนงาน สำหรับคนงานโดยเฉพาะและเพื่อคนงานในการแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์ของลูกจ้าง ในเรื่องเงื่อนไขการจ้าง ค่าจ้าง สวัสดิการ เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพและเพื่อคนงานได้มีช่องทางแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อปัญหาสังคมที่เขาประสบอยู่

3. สหภาพแรงงานไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร หรือไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเงิน วัตถุประสงค์ของสหภาพแรงงานจำกัดขอบเขตอยู่ในการแสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์ของสมาชิกในแง่เศรษฐกิจ หรืออาจแสดงบทบาทเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองก็ต่อเมื่อได้แสดงบทบาทเรียกร้องต่อสถาบันทางการเมืองการปกครอง เช่น รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ

4.2.1 โครงสร้างของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

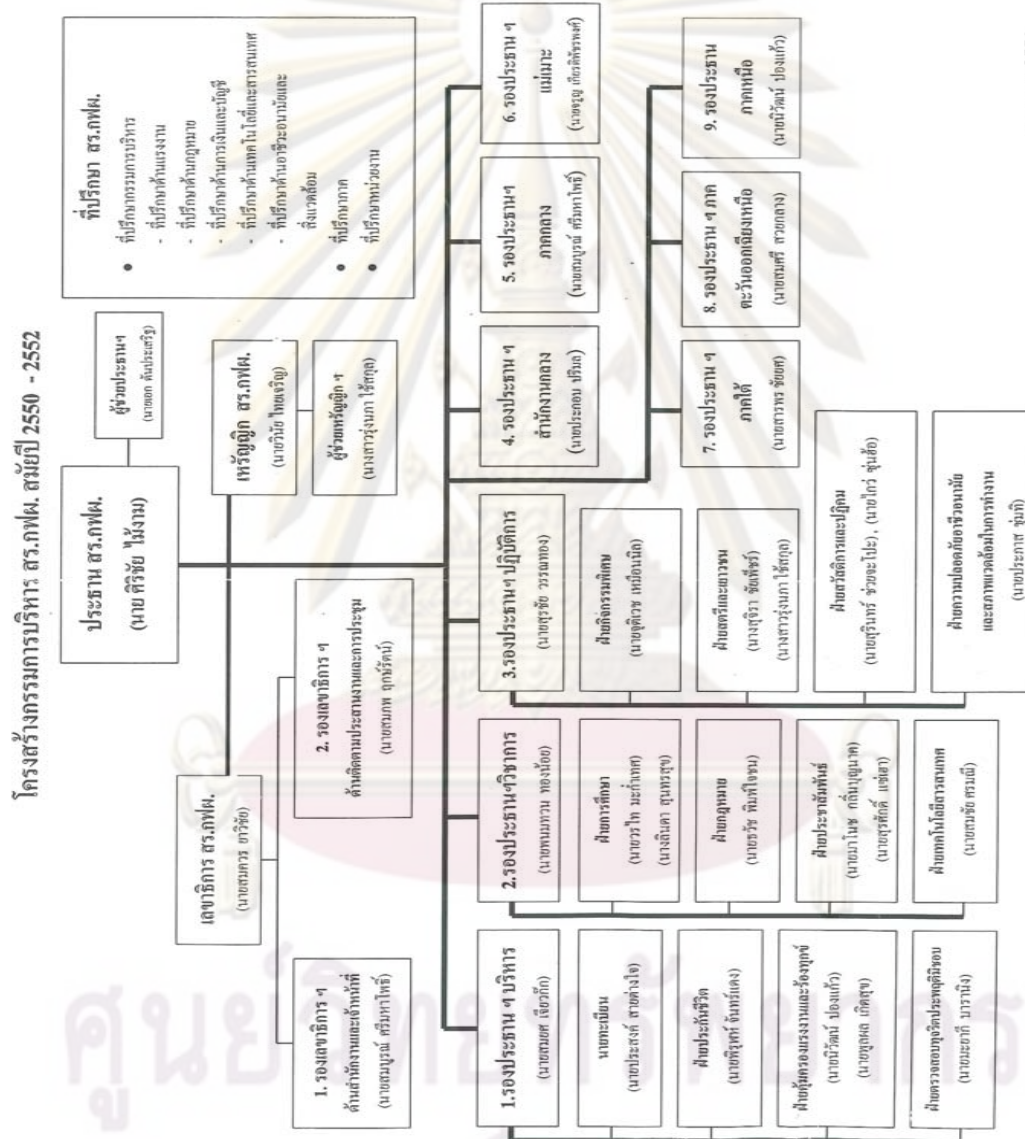
คณะกรรมการบริหารสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนั้นจะ มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสหภาพทั่วประเทศ โดยใช้การลงคะแนนโหวต (เข้าคูหาหากบาท เบอร์ที่ต้องการ) เหมือนกับการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ซึ่งกลุ่มหนึ่งจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 21 คน แต่ไม่เกิน 35 คน ทั้งนี้ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้กำหนดโดยการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก คณะกรรมการบริหารอย่างน้อยต้องประกอบด้วยตำแหน่งดังต่อไปนี้ (1) ประธาน (2) รองประธาน (3) เลขานุการ (4) รองเลขานุการ (5) เภรัญญิก (6) นายทะเบียน (7) ฝ่ายประกันชีวิต (8) ฝ่าย คุ้มครองแรงงานและร้องทุกข์ (9) ฝ่ายตรวจสอบทุจริตประพฤติมิชอบ (10) ฝ่ายการศึกษา (11) ฝ่ายกฎหมาย

(12) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (13) ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (14) ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ (15) ฝ่ายสตรี และเยาวชน (16) ฝ่ายสวัสดิการและปฏิคม และ (17) ฝ่ายความปลอดภัยอาชีวอนามัยและ สภาพแวดล้อมในการทำงาน

การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารใช้วิธีการโหวต เว้นแต่คณะกรรมการบริหารฯ ที่มีหน้าที่ จัดประชุมใหญ่จะมีมติเป็นอย่างอื่น ซึ่งคณะกรรมการบริหารเป็นผู้เลือกกรรมการบริหารดำรง ตำแหน่งต่างๆ เว้นแต่ตำแหน่งประธานและเลขานุการ ให้ผู้แทนสมาชิกเลือกในที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ให้เลขานุการเป็นผู้ควบคุมการบริหารงานและรายงานตรงต่อประธานกรรมการบริหารสหภาพ แรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยอยู่ในตำแหน่งคราวละ 3 ปี (เอกสาร ประกอบการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2550, 2551: 49) ดังโครงสร้างของสหภาพแรงงาน รัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยที่จะนำเสนอต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 : โครงสร้างองค์กรของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (สร.กฟผ.) (วารสารครบรอบ 31 ปี สร.กฟผ, 2550:12-13)

เมษายน 2551

ศูนย์ข่าวประชาสัมพันธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประธานคนปัจจุบันของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตคือนายศิริชัย ไม้งาม ประวัตินายศิริชัย เกิดเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2502 ที่อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี การศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กำลังศึกษาปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ด้านการทำงาน ปัจจุบันเป็นพนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในตำแหน่ง ช่างระดับ 7 สังกัดแผนกประชาสัมพันธ์ โรงไฟฟ้าบางปะกง ซึ่งมีนายสมควร ยาวิชัยเป็นเลขาธิการของสหภาพแรงงานฯ

4.2.2 วัตถุประสงค์ของสหภาพแรงงานกฟผ.

สหภาพแรงงานคือ องค์การจัดตั้งของคนงานซึ่งวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ (สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2549: 18)(1) คุ้มครองแรงงาน แสวงหาผลประโยชน์ของลูกจ้างทุกคน ที่เป็นสมาชิกในเรื่องเงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการ ความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงหลักประกันความมั่นคงตลอดทั้งชีวิตและอนาคตของครอบครัว (2) มีสิทธิและส่วนร่วมกับนายจ้างในการปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ของคนงาน รวมไปถึงคุณภาพชีวิตที่ดีในด้านที่อยู่อาศัยในสังคมได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนายจ้างและสหภาพแรงงาน โดยยึดหลักของความเป็นอิสระและความเสมอภาค (3) มีส่วนร่วมในการพัฒนาที่อยู่อาศัยและชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งศูนย์เด็กเล็ก ร้านค้าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม (4) มีสิทธิและส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ทั้งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งไปเป็นผู้แทนของผู้ใช้แรงงาน ในการตรากฎหมายต่างๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ใช้แรงงานทุกคน สหภาพฯช่วยพัฒนาชุมชนในรูปของกิจกรรมชุมชน

4.2.3 หน้าที่ของสหภาพแรงงานกฟผ.

สหภาพแรงงานจะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ความมั่นคงก้าวหน้าของคนงาน การปกป้องผลประโยชน์ขององค์กร ประเทศชาติและประชาชน ต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามหน้าที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2549: 19)

สหภาพแรงงานมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) เป็นศูนย์รวมพลังความสามัคคีของคนงาน โดยพยายามประสานให้คนงานทุกคนเข้าร่วมเป็นสมาชิกและให้โอกาสกับสมาชิกทุกคน เข้ามามีส่วน

ร่วมกับกิจกรรมต่างๆของสหภาพแรงงาน (2) ให้คำปรึกษากับสมาชิก หรือคนงานทั่วไปที่ต้องการคำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือสมาชิกอย่างจริงจัง ในเรื่องที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม (3) รับเรื่องร้องทุกข์เมื่อสมาชิกมาร้องเรียน กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับการทำงาน เงื่อนไขการจ้างที่นายจ้างฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกฎหมายแรงงานแล้วแต่กรณีไป (4) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนลูกจ้างในสถานประกอบการในการเจรจาต่อรองกับฝ่ายนายจ้าง ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของคนงานทุกคนที่ต้องทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองแรงงาน(5) ร่วมกับสหภาพแรงงานต่างๆที่รวมตัวกันเป็นขบวนการแรงงาน เพื่อเคลื่อนไหวผลักดันเรียกร้องต่อรัฐบาล ให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านแรงงาน เพื่อคุ้มครองสิทธิ ของลูกจ้างเพิ่มขึ้น เช่น เพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำ ผลักดันการประกันสังคม กองทุนประกันการว่างงาน (6) เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เพื่อความร่วมมือกับขบวนการแรงงานทั่วโลก ภายใต้ปรัชญาความเชื่อที่ว่าคนงานคือ พี่น้องกันเพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับนายทุน (7) สหภาพแรงงานต้องให้การศึกษ เสริมทักษะความรู้ด้านอาชีพฝีมือแรงงาน และความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (8) ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น จนถึงระดับชาติ เพื่อให้มีตัวแทนขบวนการแรงงานในการบริหารประเทศ และการตรากฎหมายต่างๆที่จะคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ให้กับคนงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน (9) สร้างแรงงานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และระหว่างลูกจ้างด้วยกัน บนพื้นฐานของความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

4.2.4 ผลประโยชน์ตอบแทนของกรรมการสหภาพแรงงานกฟผ.

กรรมการสหภาพฯไม่ได้รับเงินเดือน เบี้ยประชุม หรือค่าแรงใดๆทั้งสิ้น ผลประโยชน์อื่นๆที่อาจได้รับจึงน่าจะมีดังนี้ (จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์กรรมการสหภาพฯ)(1) ชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและในวงการแรงงานภายนอก (2) มีโอกาสได้พบปะเจรจากับตัวแทนของรัฐบาลหรือหน่วยงานระดับสูงอื่นๆซึ่งทำให้สถานภาพสูงกว่าพนักงานโดยทั่วไป (3) มีโอกาสได้ไปดูงานด้านแรงงานในต่างประเทศเป็นครั้งคราวและมีโอกาสได้เพิ่มพูนความรู้ในด้านแรงงานต่างๆ

4.2.5 ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้นำสหภาพแรงงานกฟผ.

จากการศึกษาภูมิหลังพบว่ากรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ ส่วนใหญ่มาจากพนักงานที่ทำงานด้วยกันมายาวนาน ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดทั้งในและนอกเวลาทำงาน

การเสนอความคิดเห็นและการปรึกษาหารือในการประชุมจะมีลักษณะเป็นทางการแต่ก็จะกลับมาเป็นวิธีการปรึกษาฉันท์เพื่อนกันอีกครั้ง ซึ่งความสัมพันธ์แบบเพื่อนนี้น่าจะมีความจำเป็น เพราะจะเป็นสิ่งที่ช่วยยืดเหนี่ยวในกลุ่มให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4.2.6 การสื่อสารภายในสหภาพแรงงานกฟผ.

การสื่อสารภายในสหภาพฯ ระหว่างกรรมการบริหารกับสมาชิกทำอยู่ 3 วิธี (จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์กรรมการบางท่านของสหภาพฯ) คือ (1)วิธีสื่อสารด้วยตนเอง คือ การสื่อสารด้วยการพบปะสนทนากันระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือมีเอกสารประกอบ วิธีนี้ได้ผลดีในการสร้างความเข้าใจอันดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขความเข้าใจผิดในปัญหาต่างๆ แต่ขอบข่ายของการสื่อสารมีลักษณะจำกัดไม่กว้างขวาง (2) วิธีการปราศรัย คือ การให้ข้อมูลต่างๆ ต่อหน้าสมาชิกและผู้สนใจจำนวนมากๆ ในประเด็นที่ทางสหภาพฯ ต้องการจะสื่อให้กับสมาชิกทราบ ซึ่งจะเป็นวิธีที่ค่อนข้างได้รับความสนใจมากหากเรื่องนั้นๆ กำลังอยู่ในกระแสความสนใจของสมาชิกและพนักงานโดยทั่วไป (จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์กรรมการบางท่านของสหภาพฯ) โดยที่สถานที่ปราศรัยอาจจะอยู่ในกฟผ. เองหรือเป็นสถานที่อื่นก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมตามวาระและโอกาส (3) วิธีสื่อสารมวลชน โดยการใช้สื่อต่างๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ เช่น การออกเอกสารเผยแพร่ในรูปวารสาร จดหมายข่าว ประกาศ แผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานและกิจกรรมการเคลื่อนไหวของขบวนการแรงงานไปยังสมาชิกของสหภาพฯ พนักงานของกฟผ. องค์กรของผู้ใช้แรงงาน และผู้สนใจโดยทั่วไป โดยที่ในปัจจุบันพบว่าสื่อมวลชนได้ให้ความสนใจกับสหภาพฯ เป็นอย่างมากเนื่องจากบทบาทของแกนนำสหภาพฯ ในการเป็นผู้นำในด้านการเรียกร้องต่างๆ ร่วมกับหลายองค์กร โดยผลงานที่เด่นชัดคือการเรียกร้องคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการปูพื้นให้ทราบถึงสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยพอสังเขป โดยที่ประเด็นของการศึกษาเน้นไปที่บทบาทและปัจจัยต่อการต่อสู้เรียกร้องคัดค้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยของกลุ่มสหภาพแรงงานกฟผ. ซึ่งนับได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในสังคม ซึ่งปฏิบัติการได้ต่อบของสหภาพแรงงานกฟผ. และพนักงานต่อนโยบายและการดำเนินการแปรรูปในครั้งนี้หากจะกล่าวว่าจะเกิดจาก

“ความกลัว” ซึ่งเป็นความกลัวที่เกิดขึ้นจากการคาดการณ์ถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการแปรรูป ทำให้สหภาพแรงงานมีการเคลื่อนไหวแสดงการคัดค้านอย่างต่อเนื่องตลอด โดยมีภารกิจกลยุทธ์ รูปแบบและการดำเนินการคัดค้านมากมาย ที่สำคัญพบว่า วิธีการเรียกร้องค่อนข้างที่จะเปลี่ยนไปจากในอดีต (จากการสัมภาษณ์เลขาธิการสหภาพฯ) ที่เน้นการเคลื่อนไหวโดยใช้กำลัง และจำนวนผู้เข้าร่วมการเคลื่อนไหวเข้ากดดันคู่ต่อสู้ มาเป็นเจรจาต่อรองที่ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เหตุผล และหลักวิชาการมากขึ้น สำหรับยุทธวิธีที่สหภาพแรงงานกฟผ. เลือกใช้ในการต่อสู้คือความเป็นชาตินิยม และการปลุกจิตสำนึกความรักชาติ รักองค์กร ซึ่งเป็นสมบัติของแผ่นดิน พยายามดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือจะเรียกว่าสงครามแย่งชิงมวลชนก็ได้ โดยพยายามสร้างความชอบธรรมในการเรียกร้องด้วยวิธีการต่างๆดังที่กล่าวมา นอกจากนี้ยังใช้หลักการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินการคัดค้านการแปรรูปครั้งนี้ ได้สร้างความสำเร็จในการต่อสู้คัดค้านในระดับหนึ่ง คือรัฐบาลได้มีการชะลอระยะเวลาในการแปรรูปออกไป ซึ่งเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ว่าสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยยังมีความเข้มแข็งอยู่ ซึ่งในส่วนของบทบาทของสหภาพในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ก็ยังคงมีประเด็นสำคัญอีกหลายประเด็นซึ่งจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

4.2.7 ประวัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (ประวัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, 2549)

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2511 โดยการรวมหน่วยงานด้านการผลิตและส่งพลังงานไฟฟ้า 3 แห่ง ได้แก่ การไฟฟ้ายันฮี การลิกไนท์ และการไฟฟ้าตะวันออกเฉียงเหนือเข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน มีฐานะเป็นนิติบุคคลตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2512 เรียกชื่อย่อว่า “กฟผ.” พระราชบัญญัติฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง โดยครั้งล่าสุดได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2535 มีสาระสำคัญโดยสรุปคือให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สามารถดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกิจการไฟฟ้าหรือร่วมทุนกับบุคคลอื่นเพื่อดำเนินธุรกิจดังกล่าว และให้มีอำนาจใช้สอยและครอบครองอสังหาริมทรัพย์เพื่อสำรวจหาแหล่งพลังงานตลอดจนสถานที่สำหรับใช้ในการผลิตหรือพัฒนาพลังงานไฟฟ้าโดยชดใช้ค่าตอบแทนที่เป็นธรรม และให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขที่เกี่ยวกับคุณภาพไฟฟ้า เทคนิคทางวิศวกรรม และความปลอดภัยของระบบไฟฟ้า ในกรณีที่เอกชนประสงค์จะเชื่อมโยงระบบไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวงหรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งกฟผ. มีสิทธิเพิ่มวงเงินในการกู้ยืมและในการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์คณะกรรมการมี

อำนาจจำหน่ายทรัพย์สินออกจากบัญชีได้ทุกกรณีโดยไม่จำกัดวงเงินโดยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ส่วนสาระสำคัญที่ยังคงเดิม คือ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานคณะกรรมการกับกรรมการ (ซึ่งต้องไม่มีตำแหน่งทางการเมือง) และคณะกรรมการเหล่านี้เป็นผู้แต่งตั้งผู้ว่าราชการ กฟผ. จึงเป็นรัฐวิสาหกิจที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีรัฐมนตรีคอยกำกับดูแลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีคอยกำกับดูแลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ในเดือนมิถุนายน 2535 กฟผ. นำเสนอต่อรัฐบาลขอเข้าโครงการรัฐวิสาหกิจที่ดี และผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้เป็นรัฐวิสาหกิจที่มี เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ซึ่งจะส่งผลให้ กฟผ. มีความคล่องตัวในการบริหารงานได้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการลดบทบาทการควบคุมรัฐวิสาหกิจลงให้น้อยที่สุดและสนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจมีความสามารถที่จะแข่งขันกับธุรกิจภาคเอกชนได้

4.3 สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

เป็นกลุ่มที่มีบทบาทที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่งในการศึกษารั้งนี้ ซึ่งสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ถือกำเนิดจากการประชุมร่วมระหว่างองค์กรภาครัฐ (สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค, ออนไลน์, 2552) เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและองค์กรพัฒนาเอกชนด้านผู้บริโภคประมาณ 20 องค์กร เช่น มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค มูลนิธิหมอชาวบ้าน กลุ่มศึกษาปัญหา มูลนิธิสุขภาพไทย กรีนเนท ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคเชียงใหม่ ฯลฯ ในปี 2542 ซึ่งเห็นความสำคัญของการมีองค์กรประสานงานกลางของเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคเพื่อการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย กฎหมาย การสร้างความเข้มแข็งให้ผู้บริโภค และองค์กรผู้บริโภคเผยแพร่แนวคิด การคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะการผลักดันให้มีการจัดตั้งองค์กรผู้บริโภค ตามบทบัญญัติมาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2540 (รัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2550 บทบัญญัติให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคอยู่ในมาตรา 61)

สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค (สอบ.) ถูกก่อตั้งโดยกลุ่ม องค์กร เครือข่ายผู้บริโภครวม 17 องค์กร (สอบ.) เมื่อปี 2542 โดยทั้ง 17 องค์กร ก่อตั้งเป็นสมาพันธ์องค์กรผู้บริโภค ได้ร่วมกันจัดทำธรรมนูญสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค และกำหนดวัตถุประสงค์ของสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค คือ (ตามธรรมนูญ) (1) เพื่อประสานงานส่งเสริมสนับสนุน ผู้บริโภค และองค์กรผู้บริโภค ในการทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค (2) เพื่อเป็นแกนกลางในการคัดสรรผู้แทนผู้บริโภคในการให้ความเห็นต่อนโยบาย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค (3) เพื่อประสานงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเข้าใจระหว่างผู้บริโภค ผู้

ประกอบธุรกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสังคมร่วมกัน (4) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรพันธมิตรระหว่างประเทศ

สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค เป็นองค์กรสาธารณณะด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นองค์กรประสานงานกลางขององค์กรผู้บริโภค เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญ ของการมีองค์กรกลางในการเชื่อมประสานงานด้านการคุ้มครอง สิทธิผู้บริโภค โดยเฉพาะในการผลักดันงานผู้บริโภคในด้านนโยบาย กฎหมาย เช่น การเป็นองค์กรเชื่อมประสาน ผลักดัน ขยายแนวคิดในการจัดตั้งองค์กรอิสระผู้บริโภค การยกร่างพ.ร.บ. องค์กรอิสระผู้บริโภค ที่ใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารเพื่อการผลักดัน ให้มีการจัดตั้งองค์กรผู้บริโภค ซึ่งในปัจจุบัน สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคมี สมาชิก 27 องค์กรกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคมีขึ้นเพื่อช่วยให้เกิดพื้นที่หรือการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค เครือข่ายองค์กรผู้บริโภค ด้านนโยบาย กฎหมาย และการกำหนดทิศทางการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านต่างๆ เช่น ด้านกิจการไฟฟ้า ด้านความมั่นคงด้านอาหาร การติดตามตรวจสอบเรื่องพืชตัดแปลงพันธุกรรม และเพื่อให้ผู้บริโภคได้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้บริโภคและทุกส่วนที่เกี่ยวข้องรวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค โดยสนับสนุนส่งเสริมและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถให้ผู้บริโภค เครือข่ายองค์กรผู้บริโภค และเครือข่ายภาคประชาชนอื่นๆด้วย

4.3.1 ภารกิจหลักขององค์กร

ภารกิจขององค์กรมีดังนี้ คือ (1) เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคในการคุ้มครองตนเอง (2) เพื่อพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนผู้บริโภค เครือข่าย กลุ่ม องค์กรผู้บริโภคในการให้ความเห็นชอบต่อนโยบาย กฎหมาย กฎข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค (3) เพื่อประสานงานส่งเสริม สนับสนุนผู้บริโภคและองค์กรผู้บริโภค และองค์กรผู้บริโภค ในการทำหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค (4) เพื่อประสานงานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเข้าใจระหว่างผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสังคมร่วมกัน (5) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกับ

สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ต้องทำคือ (1) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย กฎหมาย ที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภคเช่น ด้านกิจการไฟฟ้า ด้านการกิจการโทรคมนาคม ด้านการค้าด้านเสรี ด้านพืชตัดแต่งพันธุกรรม (GMOs) (2) ตัวอย่างเช่นประเด็น การคัดค้านการแปรรูปกฟผ. โดยฟ้องศาลปกครองสูงสุด และชนะคดี มีผลทำให้กฟผ ไม่ถูกแปรรูป

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 มาตรา 61 ความว่า

“สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูล ที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกัน เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมาย และกฎ และให้ความเห็นในกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินการขององค์กรอิสระดังกล่าวด้วย”

สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคจึงต้องดำเนินการผลักดันให้มืองค์กรอิสระผู้บริโภค ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 61 โดยเร็ว เพื่อเป็นองค์การผู้บริโภค สร้างความเข้มแข็งให้ผู้บริโภค และเป็นกระบอกเสียงแทนผู้บริโภค ซึ่งอาจจะเกิดคำถามว่ามีองค์กรอิสระแล้วผู้บริโภคทำอะไร ซึ่งปัญหาเดิมๆที่ภาครัฐ และราชการ เป็นผู้กำกับดูแลการออกกฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ทั้งประเทศ น่าจะคลี่คลายลงเนื่องจากผู้บริโภคมีโอกาสและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ โดยตรงเช่น การกำหนดราคาสินค้า จำเป็น การกำหนดราคาสาธารณูปโภค ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าบริการสาธารณะ การตีความกฎหมาย เพื่อเอื้อเฟื้อกับผู้บริโภค ไม่ใช่ผู้ประกอบการ ฯลฯ การสนับสนุนผู้บริโภค องค์กรผู้บริโภค รวมกลุ่มในการแก้ปัญหาให้ตนเองมากขึ้น ทั้งในด้านระดับปัญหาร่วม หรือพื้นที่เดียวกัน การมีองค์กรอิสระผู้บริโภคเหมือนกับการมีองค์กรผู้บริโภคที่จะช่วยสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องจะได้ไม่ต้องมีคนออกมาประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิบนท้องถนน โดยที่กฎหมายได้สร้างเงื่อนไขให้เกิดการรวมกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคมีพลังในการต่อรองมากขึ้น โดยได้ช่องทางเพื่อการแสดงความคิดเห็นโดยผ่านตัวแทนผู้บริโภค ซึ่งองค์กรอิสระต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงและรับฟังความคิดเห็นได้โดยตรงจากผู้บริโภค และมีกองทุนสนับสนุนการทำงานผู้บริโภคในเรื่องต่างๆเช่น การซื้อบ้าน มาตรฐานรถยนต์

ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคถือว่ามึบทบาทอย่างมากที่เดียวในการเคลื่อนไหวคัดค้านการแปรรูปกฟผ. โดยที่ เครือข่ายองค์กรผู้บริโภคร่วมกับเครือข่ายพลังงานยั่งยืน ได้ทักท้วงและคัดค้านนโยบายและแนวทางการแปรรูปกิจการไฟฟ้าของรัฐบาลมาโดยตลอด ด้วยการยื่นหนังสือถึงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆของการแปรรูป โดยเฉพาะ มติคณะรัฐมนตรีในการอนุมัติให้ กฟผ. มีโครงสร้างกิจการแบบ ผู้ซื้อรายเดียวที่ได้รับการหนุนเสริม (ESB) เพื่อเพิ่มอำนาจการผูกขาดก่อนเข้าตลาดหลักทรัพย์ ควบคู่ไปกับการจัดเวทีสาธารณะและเวทีวิชาการเพื่อรณรงค์และเผยแพร่ข้อมูล ตอบโต้ คัดค้านด้วยข้อมูล และนำเสนอทางเลือกอื่นที่ดีกว่าโดยไม่ต้องแปรรูป กฟผ. เข้าตลาดหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตามการรณรงค์เคลื่อนไหวยังอยู่ในวงจำกัด สังคมในวงกว้างยังไม่ให้ความสนใจ เนื่องจากการรณรงค์เผยแพร่ในช่วงแรกมีข้อมูลเชิงเทคนิควิชาการเข้ามาเกี่ยวข้องมากและยากแก่การสื่อสารกับสาธารณะทั่วไป

ในขณะที่องค์กรอิสระ คือ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำข้อเสนอการปฏิรูปกิจการไฟฟ้าแทนการแปรรูปหรือหากจำเป็นต้องมีการแปรรูป ก็นำเฉพาะกิจการผลิตไฟฟ้าคือโรงไฟฟ้าแยกแปรรูปเป็นแห่งๆไป เนื่องจากที่ผ่านมามีการแปรรูปโรงไฟฟ้าเกิดขึ้นมาก่อนหน้านี้และเป็นกิจการที่แข่งขันได้ ขณะที่ในส่วนของสายส่งไฟฟ้า เขื่อนและเหมืองถ่านหิน หรือกิจการใดๆที่ไม่สามารถแข่งขันได้ และเกิดขึ้นมาจากการวิถรรอนสิทธิของชาวบ้านในพื้นที่ต่างๆ การบังคับให้เสียสละ โดยอ้างถึงผลประโยชน์ของสาธารณะและส่วนรวมจะต้องแยกออกมาจากการแปรรูปและเป็นกิจการหรือหน่วยงานของรัฐทั้งหมด ไม่มีการแบ่งขาย ซึ่งกระแสการต่อต้านการแปรรูปมีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมาแต่กลุ่มที่มีบทบาทมากในช่วงนั้นคือกลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แต่ทว่ากระแสการต่อต้านจากสหภาพแรงงานกฟผ. เบบางลงจะกระทั่งปลายปี 2547 ทำให้รัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทยเดินหน้านโยบายการแปรรูปเต็มตัวอีกครั้ง ซึ่งในช่วงปี 2548 นี้เองที่สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคมีบทบาทสำคัญในการคัดค้านการแปรรูปเพราะสหภาพแรงงานกฟผ.ซึ่งเคยมีบทบาทอย่างแข็งขันกลับมีท่าทีหยุดชะงักไป จนเป็นที่มาของการฟ้องครั้งประวัติศาสตร์ขององค์กรผู้บริโภคและเครือข่ายพันธมิตรด้านการแปรรูป กฟผ. ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548

ซึ่งจากข้อมูลทั้งหมดของด้านสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคด้านการดำเนินการแปรรูปก็จะได้นำไปสู่การวิเคราะห์ร่วมกันของทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้แนวคิดกลุ่มผลประโยชน์เข้ามาเป็นตัวอธิบายซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและประเด็นสำคัญต่างๆ

4.4 บทวิเคราะห์

ในกรณีของสหภาพแรงงานฯนี้จัดว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์อย่างเป็นทางการกลุ่มหนึ่งในสังคมที่เป็นตัวแทนของกลุ่มคนซึ่งก็คือสมาชิกของสหภาพแรงงานฯและพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นตัวสะท้อนบทบาทการดำเนินงานของรัฐบาลให้สังคมได้รับรู้อีกด้วย ซึ่งในกรณีของการเรียกร้องคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยของกลุ่มสหภาพแรงงานฯนี้ อาจจะมีมองได้ว่าเป็นความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์หลักๆ 2 กลุ่มซึ่งเป็นคู่กรณีกันในงานวิจัยเรื่องนี้ กลุ่มแรกคือ รัฐบาลผู้กำหนดนโยบายในขณะนั้นซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มทุนพรรคการเมือง และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและองค์กรภาคประชาชนต่างๆ

ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีผลประโยชน์มหาศาลเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งปัญหาเกิดจากที่รัฐบาล/กลุ่มทุนไทยรักไทยพยายามที่จะแสวงหาประโยชน์จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพราะว่าเคยทำสำเร็จมาแล้วกับกรณีของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.)ซึ่งสามารถแปรรูปได้สำเร็จไปแล้วก่อนหน้านี้ โดยที่ยังคงมีข้อครหาจากสังคมมากมายว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อน

กันคนในคณะรัฐบาลที่เข้าไปมีตำแหน่งอยู่ในปตท. และมีหุ้นของ(ปตท.) ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นตัวแทนของกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งสิ้น ซึ่งความสำเร็จของรัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทยในครั้งนี้นี้มีหลายฝ่ายมองว่าทำให้ประเทศเสียหายเราะวิสาหกิจในกลุ่มพลังงานอย่างปตท. ตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสาธารณะ ที่ไม่ได้หวังกำไรสูงสุดจากการทำธุรกิจเพราะส่วนหนึ่งต้องมีหน้าที่บริการประชาชนด้วย

ด้วยเหตุนี้เองเมื่อรัฐบาล/กลุ่มทุนไทยรักไทยได้เดินหน้านโยบายแปรรูปกฟผ.จึงเกิดแรงต้านจากทั้งในองค์กรกฟผ.และกลุ่มภายนอกโดยกลุ่มหลักในกฟผ.เองก็คือ กลุ่มสหภาพแรงงานกฟผ. และพนักงานของกฟผ.ซึ่งมีแรงต่อต้านอย่างหนักในช่วงของปี 2547 เป็นต้นมาร่วมกับองค์กรภาคประชาชนคือ สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคซึ่งจับตาเรื่องการแปรรูปอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการต่อสู้ของสหภาพเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มและองค์กร โดยที่การต่อสู้ของสหภาพนั้นค่อนข้างมีประสิทธิภาพมากเพราะว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้สามารถยืนหยัดอยู่ อาทิเช่น ทรัพยากร เพราะสหภาพกฟผ.นั้นมีพร้อม เพราะจัดว่าสหภาพกฟผ.เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีสมาชิกจำนวนมาก ค่อนข้างมีความสามัคคีในหมู่สหภาพด้วยกัน (จากการสังเกตการณ์)มีผู้นำที่เข้มแข็ง กำลังคนมากเพราะเป็นสหภาพขนาดใหญ่มีสมาชิกอยู่ในการไฟฟ้าทั่วประเทศ มี กำลังเงิน และ มีการจัดองค์กรที่ดีอีกด้วย ทำให้สหภาพกฟผ.เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลกลุ่มหนึ่งในสังคมที่พยายามจะค้านอำนาจกับรัฐบาล/กลุ่มทุนไทยรักไทย เพื่อที่จะรักษาสภาพเดิมไว้ให้ได้ เพราะหากมองด้วยแนวคิดของกลุ่มผลประโยชน์แล้ว รัฐบาลไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์แต่ทว่าในกรณีนี้ กลุ่มผลประโยชน์กับรัฐบาลเรียกได้ว่าแทบจะเป็นเนื้อเดียวกัน หรืออาจจะเรียกว่ากลุ่มทุนที่กุมอำนาจรัฐ

ซึ่งสหภาพพยายามจะกดดันฝ่ายตรงข้ามให้ทำตามประโยชน์ของฝ่ายตนที่จะรักษาสภาพเดิมไว้เป็นพนักงานของรัฐต่อไปไม่ใช่กลายเป็นลูกจ้างบริษัท ซึ่งทำให้เกิด กลัวความไม่มั่นคง และกลัวที่จะสูญเสียผลประโยชน์เดิมที่ตนเคยได้รับ ทำให้ออกมาต่อสู้คัดค้านอย่างรุนแรง ซึ่งในประเด็นนี้ในช่วงแรกของการต่อสู้รัฐบาล / กลุ่มทุนไทยรักไทยจัดสรรผลประโยชน์ได้ไม่ลงตัว และทั่วถึงจึงให้การให้สิทธิประโยชน์ต่างๆแก่พนักงานกฟผ.หากแปรรูป ทำให้ภายในกฟผ.เองเกิดความแตกแยกทางความคิดเป็นกลุ่มที่ต้านการแปรรูปและสนับสนุนการแปรรูป ซึ่งในงานวิจัยนี้ในการสัมภาษณ์ที่นำมาวิเคราะห์จะพบว่า มีเรื่องของอุดมการณ์ในการเรียกร้องด้วย ซึ่งต้องยอมรับว่าในประเด็นนี้เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ยากแต่ก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าไม่มีอยู่ เพราะจากหลักฐานทางเอกสารและการสัมภาษณ์พบว่า มีกลุ่มสหภาพกฟผ.ที่ไม่ยอมรับเงื่อนไขการแปรรูปไม่ว่ากรณีใดๆอยู่ชื่อว่าการกลุ่ม “ดอกไม้ขาว”

ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2547 เป็นต้นมาสหภาพแรงงานกฟผ.มีบทบาทในการต่อสู้คัดค้านการแปรรูปอย่างแข็งขันมาตลอด จนมาถึงช่วงกลางปี 2547 การต่อสู้คัดค้านเริ่มเบาบางลงจากที่เคยเป็น

ประเด็นที่มีการถูกพูดถึงบ่อยครั้งในสังคมก็เรียกได้ว่าแทบจะหายไปเลยทีเดียว ซึ่งจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมองได้ว่ารัฐบาล/กลุ่มทุนไทยรักไทยดำเนินกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสมในการจัดสรรผลประโยชน์ให้ลงตัวด้วยผลตอบแทน เงินเดือน และมูลค่าหุ้นเพื่อจำกัดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นทำให้ปฏิกิริยาของพนักงานกฟผ. และสหภาพฯ บางส่วนเริ่มเห็นด้วยกับการแปรรูป

จนมาถึงต้นปี 2548 รัฐบาล/กลุ่มทุนไทยรักไทย กลับมาเป็นรัฐบาลสมัยที่ 2 ด้วยการชนะการเลือกตั้งแบบถล่มทลายจนสามารถตั้งรัฐบาลพรรคเดียวได้ด้วยคะแนนเสียง 337 คะแนน ซึ่งการกลับมาของรัฐบาล/กลุ่มทุนไทยรักไทยครั้งนี้เดินหน้านโยบายแปรรูปกฟผ. อีกครั้ง ซึ่งเรียกได้ว่าแทบไร้แรงต่อต้านจากสหภาพแรงงาน จึงเป็นช่วงขององค์กรผู้บริโภคมที่มีบทบาทเด่นชัดขึ้นมาจัดว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์สาธารณะที่มีความสำคัญกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นพันธมิตรกับสหภาพแรงงานกฟผ. และได้ต่อสู้กับนโยบายแปรรูปต่อมาแต่ทว่ากระบวนการของการแปรรูปได้เดินหน้าไปแล้ว

ในที่สุดปลายปี 2548 กลุ่มสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคและสหภาพแรงงานกฟผ. ก็ได้ร่วมกันยื่นฟ้องศาลปกครองให้ยกเลิกการขายหุ้น กฟผ. ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2548 จากนั้นก็มีการต่อสู้กันด้วยข้อมูลต่างจนกระทั่งในที่สุดวันที่ 23 มีนาคม 2549 ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้เพิกถอนพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจ สิทธิ และประโยชน์ของบริษัทกฟผ. และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2548 ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2548 เป็นต้นไป

4.5 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้จัดเตรียมคำถามที่ใช้ในการทดสอบจำนวน 5 ข้อ ซึ่งคำถามแต่ละข้อจะแสดงให้เห็นถึงทัศนคติต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจและบทบาทการทำงานของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน โดยที่ผู้ศึกษาได้เลือกสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นตัวแทนในการแสดงทัศนคติได้ เนื่องจากหลายท่านมีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและเกี่ยวข้องกับการต่อสู้เรียกร้อง คัดค้านการแปรรูป บางท่านมีตำแหน่งโดยตรงในสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปทั้งในองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตและสังคมภายนอก โดยในขณะที่ทำการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ หลายท่านยังเป็นผู้มีบทบาทอยู่ในสหภาพแรงงานฯ ในทางสังคม และทางการเมืองจึงมีความจำเป็นต้องขอปิดนามผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจเปิดเผยได้เป็นบางท่าน ในส่วนของสมาชิกของสหภาพแรงงานฯ และบุคคลทั่วไปก็จะเลือกจากพนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และพนักงานออฟฟิศเอกชนที่ติดตามข่าวสารบ้านเมืองมาตลอดและค่อนข้างมีความเป็นกลาง โดยผู้ศึกษาเชื่อว่าจะ

ตัวแทนในการแสดงทัศนคติในฐานะผู้ที่มีความเข้าใจถึง บทบาทของสหภาพแรงงานฯ และการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ ดังจะแสดงให้เห็นผลของการสัมภาษณ์ในลำดับถัดไป

ซึ่งข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 25 ท่าน โดยที่จะมีความแตกต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) จากสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยโดยตรง (2) จากตัวแทนของสมาชิกสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในตำแหน่งต่างๆ และลำดับสุดท้าย(3) เป็นพนักงานบริษัทเอกชนที่ได้มีการติดตามข่าวสารจากหลายๆแหล่งเกี่ยวกับเรื่องของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะประเด็นของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่าน โดยจะแบ่งออกเป็น 5 คำถามหลักซึ่งครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา

4.6 การวิเคราะห์บทสัมภาษณ์

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จัดเก็บมา ทั้งเป็นข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ใช้ตัวผู้ศึกษาเองเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล จากผู้ให้สัมภาษณ์ดังนี้*

1. ประธานและกรรมการบริหารสหภาพแรงงานฯ (สร.กฟผ.) จำนวน 5 คน
2. สมาชิกของสหภาพแรงงานฯ (สร.กฟผ.) จำนวน 10 คน
3. พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 10 คน

ผู้วิจัยได้สร้างคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ จากวัตถุประสงค์ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ในบทที่ 1 โดยผู้วิจัยขอแยกสาระสำคัญเพื่อการทดสอบดังต่อไปนี้ (1) มุมมองต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ โดยการเปรียบเทียบกับตารางที่ 1 (2) การเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านการแปรรูป ทั้งนี้ โดยการเปรียบเทียบกับตารางที่ 2 (3) มูลเหตุของการต่อสู้เรียกร้อง ทั้งนี้ โดยการเปรียบเทียบกับตารางที่ 3 (4) การประสานความร่วมมือกับกลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้ โดยการเปรียบเทียบกับตารางที่ 4 และ(5) บทบาทของสหภาพฯต่อการปกป้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งนี้ โดยการเปรียบเทียบกับตารางที่ 5

* รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก

4.7 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์พบว่า

1. ในประเด็นของมุมมองต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 25 คน ในตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดมีความเห็นที่ค่อนข้างตรงกันในเรื่องของการแปรรูปรัฐวิสาหกิจซึ่งสามารถจับประเด็นได้ว่าส่วนใหญ่มีความไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่า การแปรรูปจะทำให้สาธารณสมบัติของชาติต้องตกไปอยู่ในมือของกลุ่มนายทุนเพียงไม่กี่คนและเชื่อว่าจะสร้างความเสียหายโดยรวมต่อประเทศ ซึ่งมีเพียงความเห็นที่ 20, 21 และ 25 ที่มีความเห็นด้วยกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพราะเชื่อว่าจะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กร

2. ในประเด็นของบทบาทต่อการเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 25 คน ในตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์โดยส่วนใหญ่ทั้งที่เป็นคนของสหภาพแรงงานฯ สมาชิกของสหภาพแรงงานฯ และพนักงานบริษัทเอกชน ต่างเห็นด้วยกับการแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำในการเรียกร้องคัดค้านนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยของรัฐบาลเพราะมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องหากจะปล่อยให้การแปรรูปเกิดขึ้น แต่ทว่ายังมีผู้ให้สัมภาษณ์ที่ไม่เห็นด้วยกับการแสดงบทบาทของสหภาพในความเห็นที่ 20, 21 และ 25 ซึ่งทั้ง 3 ความเห็นเชื่อว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจจะเป็นสิ่งที่มีดีกับองค์กรเพราะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรมากกว่า

3. ในประเด็นของมูลเหตุในการต่อสู้เรียกร้องของสหภาพแรงงานฯ

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 25 คน ในตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นต่างกันไปซึ่งพอจะแยกได้เป็นประเด็นย่อย 3 ประเด็น (เรียงจากมากไปหาน้อย) ดังนี้(1) ประเด็นของความถูกต้องชอบธรรม เป็นประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันมากที่สุด ใน 3 ประเด็น เพราะเชื่อว่าสหภาพแรงงานออกมาต่อสู้เรียกร้องเพราะต้องการจะขัดขวางกระบวนการและนโยบายที่ไม่โปร่งใสในการแปรรูป(2) ประเด็นของอุดมการณ์ของสหภาพแรงงานฯ ซึ่งในประเด็นนี้เป็นความเห็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงรองลงมา เพราะเห็นว่าสหภาพแรงงานฯมีอุดมการณ์ของความเป็นนักแรงงานที่จะต่อสู้กับความไม่ถูกต้องจึงต้องออกมาเคลื่อนไหว(3) ประเด็นของผลประโยชน์ขององค์กรและพวกพ้อง เป็นประเด็นที่มีผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงว่าเป็นเพราะนโยบายการแปรรูปนี้ทำให้เกิดการขัดแย้งด้านผลประโยชน์ที่กลุ่มและพวกพ้องได้รับจึงต้องออกมาเคลื่อนไหวคัดค้านและล้มเลิกนโยบายเสีย

4. ในประเด็นของการประสานความร่วมมือกับกลุ่มภายนอก

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 25 คนในตารางที่ 4 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เกือบทั้งหมดให้ความเห็นว่าสหภาพแรงงานฯ ได้มีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มองค์กรภาคประชาชนองค์กรอิสระต่างๆ เช่น NGOs ในการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆเช่นความรู้ การเงิน หรือความช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือกลุ่มที่มีแนวความคิดเรื่องการต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเหมือนกันเช่นกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในการร่วมมือกันในรูปแบบต่างๆเช่นขึ้นปราศรัยโจมตีนโยบายและการทำงานของรัฐบาล

5. ในประเด็นของบทบาทในการปกป้องสิทธิประโยชน์ของกฟผ., สมาชิกสหภาพแรงงานฯและสังคม

จากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 25 คนในตารางที่ 5 พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันในประเด็นหลักๆคือ เรื่องของการปกป้องสิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่างๆให้กับสมาชิกสหภาพแรงงาน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้ให้สัมภาษณ์หลายท่านเห็นว่าสหภาพแรงงานฯได้ทำหน้าที่อย่างดีในการที่จะปกป้องสิทธิประโยชน์ต่างๆให้กับสมาชิกของสหภาพฯและองค์กรเช่น สิทธิประโยชน์ในเรื่องค่ารักษาพยาบาล ค่าเบี้ยเลี้ยงต่างๆ และที่เห็นชัดเจนก็คือเรื่องการคัดค้านการแปรรูปซึ่งเป็นการปกป้ององค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตโดยตรงของกลุ่มสหภาพแรงงานฯ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องสหภาพแรงงานในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ ศึกษากรณี: การเรียกร้อง คัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มี วัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ข้อดังนี้ **วัตถุประสงค์ข้อที่ (1)** “ เพื่อศึกษาถึงการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตในการต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ว่ามีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและสังคมอย่างไร ” **วัตถุประสงค์ข้อที่ (2)** “ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียกร้องและการแสดงบทบาทของสหภาพแรงงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในการต่อต้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ”

5.1 การสรุปผลการศึกษา

จากการที่ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยนั้นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและสังคมรวมทั้งปัจจัยที่ทำให้ออกมาคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จึงได้ทำการศึกษาเพื่อมาตอบโจทย์ของวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้แต่พบว่า ผลจากการสัมภาษณ์นั้นยังไม่อาจครอบคลุมประเด็นที่สำคัญทั้งหมดได้จึงต้องใช้กอบกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ด้วยที่ได้จากการค้นคว้าประกอบกัน

5.1.1 ส่วนที่ 1 ผลจากการสัมภาษณ์

จากข้อมูลที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 5 ข้อจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ 3 กลุ่มจำนวน 25 คนจึงสรุปได้ว่าจากวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งนั้น สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยยังคงจะมีแนวโน้มที่จะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและสังคมได้ เพราะสามารถที่จะได้รับการยอมรับจากสมาชิกของสหภาพแรงงานเองและประชาชนโดยทั่วไปส่วนใหญ่แล้วยังเป็นตัวยืนหลักในการต่อสู้เรียกร้องคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจะกระทั่งได้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้ กฟผ. กลับมาเป็นรัฐวิสาหกิจดังเดิม รอดพ้นจากการถูกแปรรูปไปได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสหภาพแรงงานเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่พยายามผลักดันและกดดันผู้กำหนดนโยบายที่ขัดกับประโยชน์ของ

กลุ่มคนได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสามารถตอบคำถามในวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่หนึ่งได้ดังที่กล่าวมา

จากข้อมูลที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 5 ข้อจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ 3 กลุ่มจำนวน 25 คนจึงสรุปได้ว่าจากวัตถุประสงค์ข้อที่สองนั้น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการต่อต้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย คือ จิตใจและอุดมการณ์ของความเป็นนักแรงงานและความยึดมั่นในความถูกต้องที่มีอยู่อย่างแรงกล้า ซึ่งถ่ายทอดผ่านกันมาไหลเวียนอยู่ในองค์กรรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งนั้น แต่ก็ยังคงมีประเด็นในเรื่องของการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและองค์กรอยู่ด้วยกันอย่างแยกไม่ออก

โดยที่ในมุมมองของผู้วิจัยอาจจะสรุปได้เป็น 3 ประเด็นจากการเรียกร้องของกลุ่มสหภาพแรงงานต่อการคัดค้านการแปรรูปนี้คือ

ประเด็นที่แรก เรื่องความเปลี่ยนแปลงขององค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

ซึ่งในประเด็นแรกนี้ กลุ่มสหภาพแรงงานฯมองว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบโดยตรงต่อทุกคนที่อยู่ในองค์กรแห่งนี้ ซึ่งพนักงานก็อาจเกิดความกลัวในเรื่องการเปลี่ยนแปลงอันจะนำมาซึ่งการสูญเสียสถานะเดิมหากการแปรรูปประสบความสำเร็จ คือ จากพนักงานขององค์กรรัฐวิสาหกิจขั้นดีของรัฐ กลายเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน ทำให้ต้องสูญเสียสวัสดิการที่เคยได้รับ และความไม่มั่นคงในชีวิตการทำงาน เพราะอาจจะเกิดการลดจำนวนพนักงานลงเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะองค์กรการไฟฟ้ามีพนักงานอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นเหตุให้เกิดการต่อต้านอย่างรุนแรงและนำมาซึ่งความขัดแย้งโดยมีตัวแทนของพนักงานและสมาชิกในองค์กร คือ สหภาพแรงงานฯ

ประเด็นที่สอง เรื่องของความไม่โปร่งใสของผู้กำหนดนโยบาย

ประเด็นที่สองนี้กลุ่มสหภาพแรงงานฯ มีความเชื่อว่านโยบายการแปรรูปกฟผ. ไปเป็นเอกชนนั้นเป็นนโยบายที่ไม่สุจริตของรัฐบาลในขณะนั้น ภายใต้การนำ ของ นายทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เพราะสหภาพแรงงานฯมองว่า เป็นความพยายามของตัวแทนกลุ่มนายทุนพรรคการเมืองเพื่อหวังที่จะเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์กับองค์กรการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยอ้างเหตุของความไม่มีประสิทธิภาพ จึงต้องทำการแปรรูป แต่ก็ยังไม่ได้มีสิ่งใดเป็นเครื่องพิสูจน์หรือยืนยันอย่างชัดเจนว่าหากแปรรูปแล้วประสิทธิภาพขององค์กรจะเพิ่มขึ้น

ประเด็นที่สาม เรื่องผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

ในประเด็นนี้สอดคล้องกับประเด็นที่สองคือ กลุ่มสหภาพแรงงานฯ มองว่าจากนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ อันเป็นช่องทางให้กลุ่มทุนเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์นี้จะสร้างความเสียหายให้แก่สังคมและประเทศโดยรวม เพราะกลุ่มสหภาพแรงงานฯ มีความเห็นว่า หากแปรรูปไปแล้วเอกชนเข้ามาถือหุ้นในการไฟฟ้าแล้ว ย่อมต้องแสวงหากำไรสูงสุดตามเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจซึ่งจะทำให้ภาระตกอยู่กับประชาชนโดยทั่วไป ต้องแบกรับภาระค่าไฟฟ้าที่แพงขึ้น ซึ่งในระยะยาว ก็มีความเชื่อว่าหากนโยบายการแปรรูปครั้งนี้สำเร็จ รัฐบาลคงไม่สามารถที่จะควบคุมเอกชนผู้ถือหุ้นใหญ่ให้ตรึงราคาค่าไฟฟ้าไว้ได้

จากประเด็นทั้งสามข้อของกลุ่มสหภาพแรงงานฯ อาจมองได้ว่าเป็นการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ สองกลุ่มโดยที่กลุ่มหนึ่งแฝงตัวอยู่ในกลุ่มของผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งมีความซับซ้อนทางการเมือง และกลุ่มสหภาพแรงงานซึ่งนอกจากจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่พยายามปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มแล้วยังได้มีบทบาทในการเป็นกลุ่มผลักดันซึ่งพยายามจะมีอำนาจกดดันเหนือผู้กำหนดนโยบายอีกด้วย ซึ่งความขัดแย้งนี้มีความสำคัญในการสื่อสารไปถึงสังคมให้ได้รับรู้ข้อมูลต่างๆ จากนโยบายของรัฐบาล และเป็นการสะท้อนให้ผู้กำหนดนโยบายต้องหันมาให้ความสำคัญต่อความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มและสังคมนโยบายใดๆ อันจะมีผลกระทบต่อสังคมและประเทศในอนาคตต่อไปด้วย

5.1.2 ส่วนที่ 2 ผลจากการค้นคว้าด้านเอกสาร

แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ในบทที่ 2 ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับลักษณะการเข้าไปมีบทบาทของกลุ่มสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ อันหมายถึง การพยายามต่อสู้เรียกร้องคัดค้านนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยด้วยการพยายามชักจูง อ้างเหตุผลหรือกระตุ้นให้พนักงาน สมาชิก และสังคมเห็นด้วยและร่วมต่อสู้เรียกร้องคัดค้าน มีความพยายามที่จะโจมตีรัฐบาลผู้กำหนดนโยบายร่วมกับแนวร่วมซึ่งเป็นองค์การภาคประชาชนอื่นๆ ซึ่งเป็นการสร้างอิทธิพลเพื่อ ผลักดันรัฐบาลให้เกิดการต่อรองตามผลประโยชน์ที่ตนต้องการ เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อให้สอดคล้องสนับสนุนกับข้อเรียกร้องตามผลประโยชน์ของกลุ่มตน ซึ่งจะแยกเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

5.1.3 การเคลื่อนไหวต่อการคัดค้านการแปรรูป

เป็นการต่อสู้กันของกลุ่มผลประโยชน์ที่พยายามจะผลักดันวายตรงข้ามซึ่งต้องอาศัยปัจจัยต่างๆที่มีอยู่ของกลุ่มไม่ว่าจะเป็น ขนาด สถานภาพ ความสามัคคี และผู้นำเพื่อมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มตนและโอกาสทางการเมืองและสังคมต้องเอื้อให้สามารถเคลื่อนไหวได้ด้วยเช่นมีความเป็นประชาธิปไตย สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นและต้องมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของกลุ่มด้วย เช่น ขนาด สถานภาพ ความสามัคคี ผู้นำ และทรัพยากร

5.1.4 มูลเหตุของการต่อสู้เรียกร้อง

ในแต่ละกลุ่มเหมือนกันคือผลประโยชน์ต่อกลุ่มตนแต่จะต่างกันตรงที่เป็นผลประโยชน์ต่อกลุ่มหรือผลประโยชน์สาธารณะ

5.1.5 การประสานความร่วมมือ

ในแต่ละกลุ่มมีการประสานความร่วมมือต่อกันในกลุ่มที่มีแนวคิดคล้ายกัน เช่น รัฐบาลก็จะประสานความร่วมมือกับกลุ่มสนับสนุนการแปรรูป ส่วนของสหภาพก็ประสานความร่วมมือกับองค์กรผู้บริโภคในการต่อสู้แสดงบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มสมาชิกและองค์กร อีกทั้งเป็นกลุ่มผลประโยชน์สาธารณะด้วย

ซึ่งจากข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมาผนวกกันจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าสหภาพแรงงานกรไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะยังคงเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ทรงอิทธิพลอย่างมากต่อไปของสังคมและเป็นตัวอย่างที่ดีของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.2 ข้อเสนอแนะ

นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจในความเป็นจริงคือการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรซึ่งเป็นที่ดีหากแต่ว่าการใช้นโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบเป็นวงกว้างต้องมีการศึกษาอย่างรอบคอบก่อนจะใช้และมีการกำกับดูแลอย่างระมัดระวังซึ่งรัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายควรมุ่งถึงจุดนี้และมีความถี่ถ้วนกับนโยบายสาธารณะอื่นๆในอนาคตต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัญชวลี จามวงศ์วงศ์. ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดทัศนคติต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ศึกษากรณี
สหภาพแรงงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. ประวัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. ฝ่ายสื่อสาร
องค์กร การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย[ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:
<http://www.egat.co.th/index.php/Table/เกี่ยวกับ-กฟผ/> [20 มีนาคม 2552]

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2550.
ประจำปีเดือนกุมภาพันธ์ 2551.

กรุงเทพธุรกิจ. การใช้ไฟฟ้าปี'52 ลดต่ำลง:เอกชนปรับแผนลงทุน.รัฐปรับแผนการผลิต. กรุงเทพ
ธุรกิจออนไลน์[ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home>
[20 มีนาคม 2552]

กรุงเทพธุรกิจ. มีอบกฟผ.นับพันรวมตัวต้านรัฐ โยงขึ้นเงินเดือนต่อรองแปรรูป. กลุ่มศึกษา
ข้อตกลงการค้าเสรีภาคประชาชน[ออนไลน์]. 2548. แหล่งที่มา:
<http://www.ftawatch.org/news/view.php?id=3900> [20 ธันวาคม 2551]

เกศินี หงสนันท์, พิพัฒน์ ไทยอารี และชุติมา วงศ์วิเศษ. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจไทย.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

เกษมสันต์ วิลาวรรณ. หลักการกฎหมายและการบริหารแรงงานสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
นิติบรรณาการ, 2538.

แก้วใจ สัจจะเวท. ความพยายามในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของการบินไทย จำกัด(มหาชน).

สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

ไกรยุทธ ธีรตยาสินันท์. รัฐวิสาหกิจในระบบเศรษฐกิจไทย: สภาพปัจจุบัน และแนวคิดสำหรับอนาคต, หน้า 1-42. ใน บทความประชุมวิชาการเรื่องนโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทยในปัจจุบันและอนาคต, หน้า 1-40. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

คนองเดช จงเลิศตระกูล. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ความเครียด และเจตคติต่อการแปรรูปการไฟฟ้านครหลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

จากุพันธ์ อัมพันแสง. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจบางส่วน กรณีศึกษา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

จุมพล หนิมพานิช. กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทยแนวเก่าแนวใหม่และกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเอเชียเพรส (1989), 2545.

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา, 2540.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. คนชั้นกลางไทยในกระแสทุนนิยม. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์, 2548.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. แปรรูป แปรรูปเพื่อใคร. ใน เศรษฐศาสตร์การเมือง. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ทัศนัย สุวรรณศิลป์. การก่อตัวและบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงระหว่างปี พ.ศ.2515 - 2519. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ทีมนเอ็นเอรียี่เมเนจเมนท์ จำกัด, บริษัท. การแทรกแซงราคาน้ำมัน และแนวโน้มเศรษฐกิจมหภาคของไทย[ออนไลน์]. 2547. แหล่งที่มา:

http://www.temcl.com/php_script/th_news.php?nid=th267 [20 มีนาคม 2551]

ไทยเอ็นจีโอ. ประสบการณ์จากกรณี ปตท. แปรรูป...ประชาชนได้อะไร? กลุ่มพลังไทย/กลุ่มศึกษาพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคต[ออนไลน์]. 2548. แหล่งที่มา:

<http://www.thaingo.org/cgi-bin/content/content1/show.pl?0246>[14 มีนาคม 2552]

ไทยเอ็นจีโอ. องค์กรผู้บริโภคนึกแนวร่วมจัดทัพใหญ่ เตรียมฟ้องปตท.ภายในเมษายน. องค์กรผู้บริโภค[ออนไลน์], 2549. แหล่งที่มา:

http://www.thaingo.org/board_2/view.php?id=395 [20 ธันวาคม 2551]

ธีระ ศิริรัตนพานิชย์. การแรงงานสัมพันธ์ในประเทศไทย กรณีศึกษา คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ ระหว่างปี พ.ศ.2515 - 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ธวัช ไทยสุชาติ. ทัศนคติต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 3 (นครปฐม) ภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2546.

ธวัชชัย วงษ์มณฑล. การก่อตัวและบทบาทของสภาองค์การลูกจ้างในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี สภาองค์การลูกจ้างสภาแรงงานแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2548.

นิยม รัฐอมฤต. วิกฤตต้มยำกุ้ง. สานข้อมูลสถาบันพระปกเกล้า[ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา: <http://www.thaipoliticsgovernment.org/wiki/> [20 ธันวาคม 2551]

พิทยา ว่องกุล. บทเรียนจากการแปรรูปที่เป็นภัยแห่งอนาคต. กลุ่มศึกษาข้อตกลงการค้าเสรีภาคประชาชน[ออนไลน์]. 2548. แหล่งที่มา: http://www.geocities.com/save_egat/col_ex_8.htm [20 ธันวาคม 2551]

พุดวัน นาควนิช. เศรษฐกิจการเมืองว่าด้วยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษา บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

พิพัฒน์ ไทยอารี. ทิศทางการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ. กรุงเทพฯ : สถานศึกษาและวิจัยรัฐวิสาหกิจ, 2530.

พรายพล คุ่มทรัพย์ และคนอื่น ๆ. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: ประชาชนได้ – เสียอย่างไร?. ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ, หน้า 1-20. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิชาการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ว.ว.. ระบบการเมือง ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

มนตรี เจริญเกียรติ. การประท้วงของครูประชาบาลในช่วงปี พ.ศ.2521 – 2523: บทบาทการต่อสู้ทางการเมืองของ “กลุ่มไว้อำนาจ” กับการตอบโต้ของรัฐบาล. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

เมธี ดุลยวิจิตร. ลัทธิในเรื่องสหภาพแรงงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

ลิขิต ธีรเวคิน. วิวัฒนาการเมืองการปกครองไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

แล ดิลกวิทยรัตน์. ขบวนการแรงงานรัฐวิสาหกิจ การแปรรูป และยุทธศาสตร์ในการทอนอำนาจต่อรองของขบวนการแรงงาน. ใน นวนิยาย ตีรวัฒน์, บรรณาธิการ, ประชาธิปไตย ประชาสิทธิ ประชาธรรม. ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: มูลนิธิฟรีดริค เฮแบร์ท, 2547

วิชัย โสสุวรรณจินดา. ความล้มบองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมนิติ. 2535.

วุฒิพงษ์ เปรียบบริวารวัฒน์. แปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างไรโดยไม่ต้องขายประเทศ.

กรุงเทพฯ: สุขุมและบุตร, 2542.

วุฒิสภา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา[ออนไลน์] 2547. แหล่งที่มา: <http://www.senate.go.th/web-senate/leftmenu/policy-gov.htm> [20 มีนาคม 2552]

วิชญ์ บุญมารัตน์. การมีส่วนร่วมของแรงงานในกิจการรัฐวิสาหกิจ: กรณีศึกษาการไฟฟ้านครหลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และกรรณิการ์ สุขเกษม. วิธีวิทยาการวิจัยคุณภาพ การวิจัย ปัญหา ปัจจุบันและการวิจัยอนาคตกาล. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้า พรินติ้ง, 2547.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาการเมือง หลักการและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา การพิมพ์, 2532.

สมควร ยาวิชัย. เลขาธิการสหภาพแรงงาน. สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2551.

สมาพันธ์แรงงานเสรีระหว่างประเทศ (ICFTU). สหภาพแรงงาน. แปลโดย แล ดิลกวิทยรัตน์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟรีดริช – เอแบรท, 2519.

สะหริ่ม หวานน้อย. ลัทธิสหภาพแรงงานในประเทศพัฒนา. ใน วารสารศาลแรงงาน. (ไม่ปรากฏ ปีที่พิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

องค์กรผู้บริโภค, สหพันธ์. สหพันธ์องค์กรผู้บริโภคถือกำเนิดจาก...เกี่ยวกับเรา. สหพันธ์องค์กร ผู้บริโภค[ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา: <http://www.consumermovement.org/?name=aboutus> [20 มีนาคม 2552]

อุดม ภัทรีชวาล. ผลกระทบของการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงานต่อพนักงานการไฟฟ้าฝ่าย ผลิตแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการ คณะ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

อัมรินทร์ คอมนันต์. ยื่นยันยังงัยก็ต้องพูดถึงอาร์เจนตินา ตัวอย่างแห่ง หายนะ. มติชน[ออนไลน์]. 2547. แหล่งที่มา: http://www.geocities.com/save_egat/col_ex_1.htm [13 มีนาคม 2552]

เอ็มไทย, เว็บไซต์. คำพูดออกทีวีคืน 31 กค 2546 ของท่านทักษิณ... บทที่ 1. เอ็มไทยดอทคอม [ออนไลน์]. 2546. แหล่งที่มา: <http://talk.mthai.com/topic/52482> [20 ธันวาคม 2551]

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

David B.Truman. The Government Process : Political Interest and Public option. NY : Alfred Knopf, 1955.

Graham Wootton,Interest Group. Englewood cliffs : Prentice-Hall,1978, PP.1-2, อ้างถึงในสุรพล ราชภัณฑารักษ์. พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.

Keiichiro, Kobayashi. The Point of Contention Surrounding Postal Services Reform Available [Online]. 2005. Available from: <http://www.rieti.go.jp/en/columns/a010126.html> [20 September 2008]

Okamoto, Jiro. Foreign Economic Policy Making in Australia : Analytical Framework and the Role of the State. Working Paper Services 96/97 – No.3. Economic. Cooperation Department, Institute of Development Economics. 1997.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ระเบียบข้อบังคับของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ ๑๒ มิ.ย. ๒๕๕๐
เขียนโดย *[Signature]*

ข้อบังคับ

สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร

แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 7 พ.ศ. ๒๕๕๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[Signature]

ข้อบังคับ

สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

หมวด 1

บททั่วไป

- ข้อ 1. ข้อบังคับนี้เรียกว่า ข้อบังคับของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- ข้อ 2. สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจนี้ มีชื่อว่า สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีอักษรย่อว่า สร.กฟผ. มีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า "Electricity Generating Authority of Thailand Labour Union" และมีชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า "EGAT.LU"
- ข้อ 3. เครื่องหมายของ สหภาพฯ เป็นรูปแผนที่ประเทศไทย มีสายฟ้าผ่านกลางแผนที่ และมีอักษรสร.กฟผ. อยู่ตรงกลาง โดยมีรูปพื้นเพืองพร้อมทั้งชื่อ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ล้อมรอบแผนที่ประเทศไทย ซึ่งหมายความว่า

แผนที่และสายฟ้า หมายถึง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 พื้นเพือง หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจของสื่อบุคคล

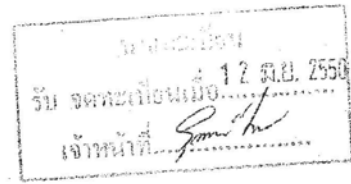

เครื่องหมายของสหภาพฯ

- ข้อ 4. ในข้อบังคับนี้
 - "ฝ่ายบริหาร" หมายถึง พนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ระดับผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการจ้าง เลิกจ้าง ขึ้นค่าจ้าง คัดค่าจ้าง หรือลดค่าจ้าง
 - "พนักงาน" หมายถึง พนักงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ยกเว้นฝ่ายบริหาร
 - "ลูกจ้าง" หมายถึง ลูกจ้างที่มีกำหนดเวลางานชั่วคราวของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
 - "สหภาพฯ" หมายถึง สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
- ข้อ 5. ข้อบังคับนี้มีผลใช้บังคับเมื่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจได้รับจดทะเบียนไว้แล้ว

ศูนย์บริการประชาชน
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[Signature]
 วันที่ 12 มิ.ย. 2554
 เจ้าพนักงาน

ข้อ 6. สหภาพฯ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงานกับฝ่ายบริหาร และระหว่างพนักงานด้วยกัน
- (2) พิจารณาช่วยเหลือสมาชิกตามคำร้องทุกข์
- (3) แสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้างของพนักงาน
- (4) จัดให้มีสวัสดิการแก่สมาชิก
- (5) ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงาน กฟผ. มีจิตสำนึกต่อสังคมโดยรวม
- (6) ดำเนินการและให้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และรักษาผลประโยชน์ของ กฟผ.
- (7) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและให้การสนับสนุนแก่สหภาพฯ หรือสหพันธ์แรงงานอื่น ๆ

หมวด 3

ที่ตั้งสหภาพฯ

ข้อ 7. สหภาพฯ มีสำนักงาน ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 53 หมู่ 2 ถนนจรัญสนิทวงศ์ ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 11130

การย้ายสำนักงานให้ สหภาพฯ แจ้งเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 7 วัน นับจากวันที่ย้าย

หมวด 4

วิธีรับสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพ

ข้อ 8. สมาชิกของสหภาพฯ ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (1) เป็นพนักงานและลูกจ้าง กฟผ. ที่มีใ้ฝ่ายบริหาร
- (2) บรรลุนิติภาวะแล้วและ
- (3) มีสัญชาติไทย
- (4) ไม่เป็นบุคคลที่ถูกให้พ้นจากการเป็นสมาชิกตามข้อ 10 เว้นแต่ได้พ้น จากสมาชิกภาพด้วยเหตุดังกล่าวไปแล้วเกิน 1 ปี และคณะกรรมการสหภาพฯ มีมติให้รับเข้าเป็นสมาชิก

ข้อ 9. การสมัครเป็นสมาชิก

ผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 8 จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ด้วยการยื่นใบสมัครต่อนายทะเบียน โดยมีสมาชิกรับรองอย่างน้อย 1 คน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาว่าผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วนและผู้สมัครได้ชำระค่าสมัคร 20 บาท (ยี่สิบบาทถ้วน) และค่านำร่องงวดแรกแล้ว ก็ให้ถือว่าสมาชิกภาพของผู้สมัครนั้นสมบูรณ์

นายทะเบียน
วันที่ 12 ตุลาคม 2550

ข้อ 10. สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1.) ดาย
- (2.) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 8
- (3.) ลาออกโดยแจ้งเป็นหนังสือต่อสหภาพฯ และกรมแสดงเจตนาจะมีผลนับแต่วันที่หนังสือนั้นไปถึง สหภาพฯ แล้ว
- (4.) ผ่าฟันหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบของ สหภาพฯ หรือกระทำความผิดปฏิบัติต่อสหภาพฯ หรือประพฤติดนเป็นที่ยอมรับแก่ สหภาพฯ และคณะกรรมการสหภาพฯ มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของคณะกรรมการฯ และเมื่อได้ดำเนินการแล้วให้รายงานให้ที่ประชุมใหญ่ทราบ
- (5.) ที่ประชุมใหญ่ ให้ออก

หมวด 5

อัตราค่าสมัคร ค่าบำรุง และวิธีการชำระเงิน

ข้อ 11. อัตราค่าสมัคร ค่าบำรุง และวิธีการชำระ

1. ค่าสมัครและค่าบำรุง ซึ่งสมาชิกต้องชำระให้สหภาพฯ ให้เป็นไปตามอัตรา ดังนี้-
 - ก. ค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกคนละ 20 บาท
 - ข. ค่าบำรุงที่ชำระเป็นรายปี ๆ ละ 180 บาท
2. ค่าบำรุงรายปี ให้ชำระภายในเดือนธันวาคมของทุกปี
3. การเก็บเงินค่าบำรุงจากสมาชิก อาจใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง หรือหลายวิธีในการเก็บ ดังต่อไปนี้
 - ก. สมาชิกชำระค่าบำรุง ณ ที่ทำการ
 - ข. ให้มีผู้แทนของสหภาพฯ ไปรับเงินค่าบำรุงตามหน่วยงานที่สมาชิกประจำอยู่
 - ค. ร่วมกับฝ่ายบริหารหักเก็บค่าบำรุงทางบัญชีจ่ายเงินเดือน โดยความยินยอมของสมาชิกเป็นหนังสือ

วิธีการจัดเก็บเงินค่าบำรุงข้างต้นจะต้องได้รับความเห็นชอบ โฉมดีของสมาชิกในที่ประชุมใหญ่

หมวด 6

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

ข้อ 12. สมาชิกมีสิทธิดังนี้

- (1.) เสนอความคิดเห็น รับรองข้อเสนอ อภิปรายสนับสนุนหรือคัดค้าน ตั้งข้อซักถามเกี่ยวกับกิจการของ สหภาพฯ ออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติในเรื่องต่างๆ
- (2.) สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นกรรมการ เมื่อเป็นสมาชิกมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ตามมติคณะกรรมการบริหาร

- (3.) ขอให้สหภาพ ฯ คุ้มครองในเรื่องสหภาพการจ้าง และขอคำแนะนำปรึกษาในปัญหาที่เกี่ยวกับการแรงงาน
- (4.) ได้รับการสงเคราะห์เกี่ยวกับสวัสดิการที่สหภาพ ฯ จัดขึ้นและได้รับสิทธิตามข้อตกลงเกี่ยวกับสหภาพการจ้างที่สหภาพ ฯ ทำไว้กับฝ่ายบริหาร
- (5.) ลงนามรับรองในใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหภาพ ฯ
- (6.) ยื่นข้อร้องทุกข์ต่อสหภาพ ฯ
- (7.) ตรวจสอบทะเบียนสมาชิก เอกสาร หรือบัญชีของสหภาพ ฯ ได้ในเวลาเปิดทำการ

ข้อ 13. สมาชิกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1.) เข้าร่วมประชุมตามที่สหภาพ ฯ กำหนด
- (2.) ปฏิบัติตามข้อบังคับของสหภาพ ฯ มติคณะกรรมการสหภาพ ฯ อันชอบด้วยกฎหมาย และข้อบังคับและมติที่ประชุมใหญ่
- (3.) ร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรมของสหภาพ ฯ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและต่อสังคม โดยส่วนรวม
- (4.) รักษาผลประโยชน์ของสหภาพ ฯ และไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อสหภาพ ฯ หรือประพฤติดนเป็นที่ยอมรับแก่สหภาพ ฯ
- (5.) แจ้งให้นายทะเบียนหรือเลขาธิการทราบ โดยเร็ว กรณีที่สมาชิกเปลี่ยนแปลงที่อยู่หรือหน่วยงานหรือตำแหน่งหน้าที่การงาน

หมวด 7

การจัดการ การใช้จ่าย การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สิน

ข้อ 14. รายได้ของสหภาพ ฯ ได้มาจาก

- (1.) ค่าสมัครของสมาชิก
- (2.) ค่าบำรุงของสมาชิก
- (3.) รายได้อื่น ๆ จากการดำเนินการของสหภาพ ฯ ที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย
- (4.) การรับบริจาค
- (5.) รายได้จากการช่วยเหลือโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

ข้อ 15. รายจ่ายของสหภาพ ฯ จะจ่ายจากรายได้โดยคณะกรรมการสหภาพ ฯ เป็นผู้รับผิดชอบ และการใช้จ่ายเงินจะทำได้แต่เพียง เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้เท่านั้น

- (1.) ค่าใช้จ่ายเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ สำหรับเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสหภาพ ฯ
- (2.) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักและอาหารเท่าที่จำเป็น เนื่องจากการที่ผู้แทนสหภาพ ฯ ไปประชุมหรือหารือในนามสหภาพ ฯ เพื่อการดำเนินการในเรื่องที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกโดยตรง
- (3.) ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสหภาพ ฯ รวมทั้งค่าตรวจสอบบัญชี

(4) ค่าใช้จ่ายตามที่สหภาพ ฯ ได้มีกำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ และได้มีการกำหนดระเบียบวิธีการจ่ายเงินไว้แล้ว

(5) ค่าใช้จ่ายเพื่อการอื่นอันก่อประโยชน์แก่สหภาพ ฯ และสมาชิก โดยได้รับความเห็นชอบจากมติคณะกรรมการสหภาพ ฯ จำนวน 2 ใน 3 ของคณะกรรมการที่มาประชุม แต่ต้องไม่น้อยกว่า 10 เสียง ทั้งนี้วัตถุประสงค์ในการจ่ายเงินดังกล่าวจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย และความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม

ข้อ 16. คณะกรรมการจะส่งจ่ายเงินครั้งเดียวเกิน 40,000 บาท (สี่หมื่นบาทถ้วน) ไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต โดยความเห็นชอบจากมติที่ประชุมใหญ่ไว้ก่อนแล้ว

ข้อ 17. เหนรัญญิกจะเก็บรักษาเงินสดของสหภาพ ฯ ไว้ได้ไม่เกิน 5,000 บาท นอกนั้นต้องนำฝากธนาคาร หรือ สหกรณ์ออมทรัพย์การ ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในนามของสหภาพ ฯ

ในกรณีที่จะต้องถือเงินสดมากกว่า 5,000 บาท (ห้าพันบาทถ้วน) ให้เหนรัญญิกขออนุมัติต่อคณะกรรมการ

ข้อ 18. การจ่ายเงิน ให้เหนรัญญิกเป็นผู้จ่ายได้ตามหลักฐานการขอเบิกจ่ายที่เป็นหนังสือซึ่งมีประธานสหภาพ ฯ ร่วมกับกรรมการอื่นที่มีชื่อเหนรัญญิกหรือผู้ช่วยเหนรัญญิก อีก 1 คน เป็นผู้ลงนามร่วมกัน ถ้าส่งจ่ายเงินเกิน 5,000 บาท (ห้าพันบาทถ้วน) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

การส่งจ่ายเงินหรือเบิกจากธนาคารให้บุคคลใน (1) ลงลายมือชื่อร่วมกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งใน (2) หรือ (3)

(1) ประธานสหภาพ ฯ หรือ รองประธานสหภาพ ฯ ในกรณีที่ประธานสหภาพ ฯ ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(2) เลขานุการ

(3) เหนรัญญิก

ในกรณีที่เลขานุการหรือเหนรัญญิกไม่อยู่ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการผู้ใดคนหนึ่ง เป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อจ่ายเงินด้วยก็ได้

การตรวจสอบสถานะการเงินของสหภาพ ฯ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาและรับทราบสถานะการเงินตามที่เหนรัญญิกสรุปรายงานเสนอในแต่ละเดือน และการรายงานสถานะการเงินนี้ เหนรัญญิกจะต้องนำเสนอให้กรรมการทุกคนพิจารณาล่วงหน้า อย่างช้าก่อนวันประชุมของคณะกรรมการ 1 วัน

ข้อ 19. สหภาพ ฯ จะต้องจัดทำงบดุล โดยมีรอบปีบัญชีของสหภาพ ฯ กำหนดตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายนของปีถัดไป อันจัดว่าเป็นรอบปีการบัญชีของสหภาพ ฯ

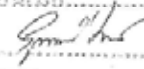
งบดุลต้องมีรายงานการแสดงจำนวนสินทรัพย์และหนี้สิน ของสหภาพ ฯ กับทั้งบัญชีรายรับรายจ่าย งบดุลต้องทำให้แล้วเสร็จและจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบ แล้วนำเสนอขอรับรองต่อที่ประชุมใหญ่ภายใน 120 วัน นับแต่วันสิ้นปีการบัญชี และรายงานกิจการประจำปีพร้อมทั้งสำเนางบดุล เสนอต่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่รับรอง

ข้อ 20. ผู้สอบบัญชี ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีและหลักฐานการรับจ่ายเงิน และทรัพย์สินของสหภาพ ฯ และเสนอความเห็นต่อที่ประชุมใหญ่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้ผู้ตรวจสอบบัญชีภายใน
จากสมาชิกของสหภาพ ฯ ได้ไม่เกิน 2 คน โดยมติเห็นชอบของคณะกรรมการ

เพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่อาจแต่งตั้ง

นายชวเน็อน
รับ จดทะเบียนเมื่อ 12 มี.ย. 2550
เจ้าหน้าที่

หมวด 8
การประชุมใหญ่

ข้อ 21. การประชุมใหญ่คือ การประชุมของสมาชิกทุกคนตามทะเบียนที่มีสิทธิเข้าประชุม
การประชุมใหญ่มี 2 ประเภท คือ การประชุมใหญ่สามัญ และการประชุมใหญ่วิสามัญ

1. การประชุมใหญ่สามัญ

1.1 การประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก หมายถึง การประชุมใหญ่ภายใน 120 วัน นับแต่วันที่ตั้ง
ทะเบียน เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการ และมอบหมายการทั้งปวงให้คณะกรรมการและ
อนุมัติร่างข้อบังคับที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ

1.2 การประชุมใหญ่สามัญประจำปี หมายถึง การประชุมใหญ่ที่จัดให้มีปีละ 1 ครั้ง และ
จะต้องจัดให้มีขึ้นภายในเดือนมกราคมของทุกปี ส่วนวัน เวลา และสถานที่ที่ประชุมให้
คณะกรรมการสหภาพฯ เป็นผู้พิจารณา กรณีที่มีเหตุจำเป็นให้คณะกรรมการสหภาพฯ
เป็นผู้พิจารณาเปลี่ยนแปลง วัน เวลา ของการประชุมใหญ่

2. การประชุมใหญ่วิสามัญ หมายถึง การประชุมที่คณะกรรมการจัดให้มีขึ้นตามมติของ
คณะกรรมการ หรือสมาชิกผู้มีสิทธิตามข้อบังคับของสหภาพฯ ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด
หรือไม่น้อยกว่า 1,000 คน ลงลายมือชื่อทำหนังสือ โดยแจ้งวัตถุประสงค์และเหตุผลที่ร้องขอต่อคณะกรรมการให้
เรียกประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาการใดก็ได้ และให้คณะกรรมการเรียกประชุมใหญ่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับ
หนังสือ ถ้าคณะกรรมการไม่เรียกประชุมภายในระยะเวลาดังกล่าว สมาชิกมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือให้นายทะเบียน
สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจทราบเพื่อพิจารณาสั่งให้คณะกรรมการ เรียกประชุมใหญ่ภายในระยะเวลาที่นาย
ทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจกำหนด

ข้อ 22. การประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก ผู้เริ่มก่อการที่ได้รับมอบหมายจากคณะผู้เริ่มก่อการ เป็นผู้เรียก
ประชุม ส่วนการประชุมใหญ่สามัญประจำปีและการประชุมใหญ่วิสามัญ ประธานสหภาพ ฯ หรือเลขาธิการของ
สหภาพ ฯ ที่ได้รับมอบหมายจากประธานสหภาพ ฯ เป็นผู้เรียกประชุม โดยมีหนังสือแจ้งไปยังสมาชิกทุกคน
หรือ ปิดประกาศที่สำนักงานสหภาพฯ หรือด้วยวิธีอื่นเพื่อให้สมาชิกทราบ รวมทั้งผู้เรียกประชุมต้องแจ้งเป็น
หนังสือให้นายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนวันประชุม

การประชุมใหญ่ไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้กระทำได้เฉพาะวันทำการ

ข้อ 23. การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าสองร้อยคนตามทะเบียนเข้าประชุมจึงจะครบองค์
ประชุม

เพื่อประโยชน์ในการนี้ให้หน่วยงานส่วนกลางและภูมิภาค, เขื่อน, เขต, โรงไฟฟ้า, เหมือง, สถานี
ไฟฟ้าแรงสูง, สถานีวิทยุและโครงการ ที่มีสมาชิกอยู่สามารถประชุม เพื่อปรึกษาหารือเสนอข้อคิดเห็น รับทราบ
ข้อคิดเห็น ทั้งนี้จะต้องดำเนินการก่อนวันประชุมใหญ่ไม่เกิน 30 วัน

นายคณิน โยบ

รับ จดทะเบียนเมื่อ 12 มิ.ย. 2550

เมื่อที่ประชุมใหญ่มีมติรับรองการดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้แล้ว ให้ถือว่า การดำเนินการนั้นเป็นการกระทำในที่ประชุมใหญ่โดยอนุโลม

เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมแล้ว หากสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุมตามกล่าวข้างต้น ให้ประธานสหภาพฯ แจ้งขยายกำหนดเวลาเริ่มประชุมออกไปได้อีกไม่เกินหนึ่งชั่วโมง ให้สมาชิกในที่ประชุมทราบ หากพ้นกำหนดเวลาที่ได้ขยายแล้วแต่องค์ประชุมยังไม่ครบตามที่กำหนดอีก ให้เลื่อนการประชุมออกไปไม่น้อยกว่า 7 วัน แต่ไม่เกิน 15 วัน นับจากวันที่ไม่อาจประชุมได้ในการประชุมครั้งหลังนี้ ไม่จำเป็นต้องครบองค์ประชุม

การประชุมจะต้องมีระเบียบวาระอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

1. การประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก

- 1.1 แดลงกิจการที่ได้กระทำไปแล้ว
- 1.2 อนุมัติร่างข้อบังคับ
- 1.3 เลือกตั้งผู้สอบบัญชี
- 1.4 เลือกตั้งกรรมการ
- 1.5 เรื่องอื่นๆ ถ้ามี

2. การประชุมใหญ่สามัญประจำปี

- 2.1 รับรองรายงานการประชุมใหญ่ครั้งที่แล้ว
- 2.2 เสนอรายงานประจำปี
- 2.3 เสนอบทคัดและรายงานสอบบัญชี เพื่อให้สมาชิกพิจารณารับรอง
- 2.4 การเลือกตั้งผู้สอบบัญชี
- 2.5 เสนอนโยบาย หลักการดำเนินงานแผนงานและงบประมาณรายรับ และรายจ่ายของสหภาพฯ ในปีต่อไป
- 2.6 การเลือกตั้งกรรมการ
- 2.7 เรื่องอื่นๆ (พิจารณาเรื่องที่สมาชิกได้แจ้งขอไว้หรือในที่ประชุมเสนอ)

สำหรับระเบียบวาระการประชุมใหญ่สามัญ ให้อนุโลมตามการประชุมใหญ่สามัญประจำปี

ข้อ 24. สมาชิกที่ประสงค์จะเสนอญัตติเรื่องใดๆ เข้าไว้ในวาระการประชุมให้เสนอเรื่องต่อประธานสหภาพฯ หรือ เลขานุการสหภาพฯ ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการสหภาพฯ กำหนดไว้ก่อนการประชุมใหญ่ และเรื่องที่เสนอขึ้นต้องมีสมาชิกร่วมสนับสนุนไม่น้อยกว่า 20 คน ส่วนญัตติซึ่งเสนอขึ้นมาในระหว่างการประชุมที่ประชุมจะพิจารณาได้ก็ต่อเมื่อมีสมาชิกร่วมสนับสนุนไม่น้อยกว่า 100 คน ในที่มาประชุม

ข้อ 25. การออกเสียงลงมติเรื่องใดๆ ในที่ประชุมใหญ่ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกผู้มีสิทธิ ถ้ามติในเรื่องใดมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมลงคะแนนเสียงอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

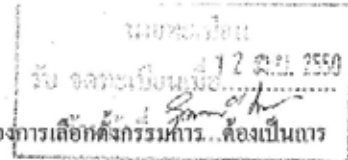
ข้อ 26. วิธีการออกเสียงลงคะแนนในเรื่องใด ซึ่งจะต้องขอมติที่ประชุมใหญ่นั้น อาจจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผย
- (2) ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมเห็นสมควร ยกเว้นเรื่องการเลือกตั้งกรรมการ...ต้องเป็นถาวร
ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับเท่านั้น

- ข้อ 27. กิจกรรมดังต่อไปนี้จะกระทำได้โดยมติของที่ประชุมใหญ่เท่านั้น คือ
- (1.) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
 - (2.) เลือกตั้งกรรมการสหภาพฯ เลือกตั้งผู้สอบบัญชี รับรองงบดุล รายงานประจำปีและงบประมาณ
 - (3.) จัดให้มีการให้บริการเพื่อสวัสดิการของสมาชิกหรือจัดสรรเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อสาธารณประโยชน์
 - (4.) ร่วมจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์แรงงานใด ๆ
 - (5.) รับเงินช่วยเหลือจากบุคคล ซึ่ง ไม่มีสัญชาติไทย หรือคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เว้นแต่เพื่อการศึกษาสูงและสัมมนา
 - (6.) เลิกสหภาพฯ และการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี
 - (7.) การโอนทรัพย์สินเมื่อเลิกสหภาพฯ

หมวด 9

คณะกรรมการ

- ข้อ 28. คณะกรรมการของสหภาพฯ ประกอบด้วยกรรมการไม่น้อยกว่า 21 คน แต่ไม่เกิน 35 คน
- ข้อ 29. กรรมการและอนุกรรมการต้องมีคุณสมบัติดังนี้
- (1.) เป็นสมาชิกของสหภาพฯ
 - (2.) ไม่เป็นผู้ซึ่งนายทะเบียนสหภาพฯ ตั้งให้ออกจากตำแหน่งกรรมการสหภาพฯ ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่นายทะเบียนสหภาพฯ ตั้งให้ออกจากตำแหน่ง
 - (3.) ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร สร.กฟศ. จะต้องเป็นผู้ไม่มีหนี้สินค้างชำระกับ สร.กฟศ. ยกเว้นหนี้จากการเข้าซื้อสินค้าจาก สร.กฟศ.
- ข้อ 30. การอยู่ในตำแหน่งของคณะกรรมการ
คณะกรรมการบริหารอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และกรรมการที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่า 21 คน ให้มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดใหม่ทั้งคณะ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับจากวันที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและกรรมการที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่า 21 คน
คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่ตามวรรคแรกมีวาระ 2 ปี นับแต่วันที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนแล้ว

ศูนย์วิทยุโทรพยาธิกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายทะเบียน
นายทะเบียน

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมเห็นสมควร ยกเว้นเรื่องการเลือกตั้งกรรมการ...ต้องเป็นการ
ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับเท่านั้น

ข้อ 27. กิจกรรมดังต่อไปนี้จะกระทำได้โดยมติดังที่ประชุมใหญ่เท่านั้น คือ

- (1.) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
- (2.) เลือกตั้งกรรมการ สหภาพ ฯ เลือกตั้งผู้สอบบัญชี รับรองงบดุล รายงานประจำปีและ
งบประมาณ
- (3.) จัดให้มีการให้บริการเพื่อสวัสดิการของสมาชิกหรือจัดสรรเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อ
สาธารณประโยชน์
- (4.) ร่วมจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์แรงงานใด ๆ
- (5.) รับเงินช่วยเหลือจากบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการ
ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เว้นแต่เพื่อการศึกษาคุณงามและสัมมนา
- (6.) เลิกสหภาพ ฯ และการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี
- (7.) การโอนทรัพย์สินเมื่อเลิกสหภาพ ฯ

หมวด 9

คณะกรรมการ

ข้อ 28. คณะกรรมการของสหภาพฯ ประกอบด้วยกรรมการ ไม่น้อยกว่า 21 คน แต่ไม่เกิน 35 คน

ข้อ 29. กรรมการและอนุกรรมการต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1.) เป็นสมาชิกของสหภาพ ฯ
- (2.) ไม่เป็นผู้ซึ่งนายทะเบียนสหภาพ ฯ สั่งให้ออกจากตำแหน่งกรรมการสหภาพฯ ภายใน
ระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่นายทะเบียนสหภาพ ฯ สั่งให้ออกจากตำแหน่ง
- (3.) ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร สร.กฟผ. จะต้องเป็นผู้ไม่มีหนี้สินค้างชำระกับ
สร.กฟผ. ยกเว้นหนี้จากการเช่าซื้อสินค้าจาก สร.กฟผ.

ข้อ 30. การอยู่ในตำแหน่งของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และ
กรรมการที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่า 21 คน ให้มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดใหม่ทั้งคณะ โดยให้ดำเนินการให้
แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับจากวันที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและกรรมการที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่า
21 คน

คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่ตามวรรคแรกมีวาระ 2 ปี นับแต่วันที่นายทะเบียนได้จัด
ทะเบียนแล้ว

ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมเห็นสมควร ยกเว้นเรื่องการเลือกตั้งกรรมการ...ต้องเป็นการ
ลงคะแนนเสียงโดยวิธีลับเท่านั้น

ข้อ 27. กิจกรรมดังต่อไปนี้จะกระทำได้โดยมติดังที่ประชุมใหญ่เท่านั้น คือ

- (1.) แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
- (2.) เลือกตั้งกรรมการ สหภาพ ฯ เลือกตั้งผู้สอบบัญชี รับรองงบดุล รายงานประจำปีและ
งบประมาณ
- (3.) จัดให้มีการให้บริการเพื่อสวัสดิการของสมาชิกหรือจัดสรรเงิน หรือทรัพย์สินเพื่อ
สาธารณประโยชน์
- (4.) ร่วมจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกสหพันธ์แรงงานใด ๆ
- (5.) รับเงินช่วยเหลือจากบุคคล ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย หรือคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการ
ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เว้นแต่เพื่อการศึกษาคุณงามและสัมมนา
- (6.) เลิกสหภาพ ฯ และการแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี
- (7.) การโอนทรัพย์สินเมื่อเลิกสหภาพ ฯ

หมวด 9

คณะกรรมการ

ข้อ 28. คณะกรรมการของสหภาพฯ ประกอบด้วยกรรมการ ไม่น้อยกว่า 21 คน แต่ไม่เกิน 35 คน

ข้อ 29. กรรมการและอนุกรรมการต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1.) เป็นสมาชิกของสหภาพ ฯ
- (2.) ไม่เป็นผู้ซึ่งนายทะเบียนสหภาพ ฯ สั่งให้ออกจากตำแหน่งกรรมการสหภาพฯ ภายใน
ระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่นายทะเบียนสหภาพ ฯ สั่งให้ออกจากตำแหน่ง
- (3.) ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร สร.กฟผ. จะต้องเป็นผู้ไม่มีหนี้สินค้างชำระกับ
สร.กฟผ. ยกเว้นหนี้จากการเช่าซื้อสินค้าจาก สร.กฟผ.

ข้อ 30. การอยู่ในตำแหน่งของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และ
กรรมการที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่า 21 คน ให้มีการเลือกตั้งกรรมการบริหารชุดใหม่ทั้งคณะ โดยให้ดำเนินการให้
แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับจากวันที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและกรรมการที่เหลือมีจำนวนน้อยกว่า
21 คน

คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งใหม่ตามวรรคแรกมีวาระ 2 ปี นับแต่วันที่นายทะเบียนได้จัด
ทะเบียนแล้ว

ข้อ 34. ในการเลือกตั้งกรรมการใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารให้ประธานสหภาพฯ ยื่นคำขอจดทะเบียนก่อนนายทะเบียน สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ประชุมใหญ่ลงมติ คณะกรรมการดังกล่าวจะมีผลโดยสมบูรณ์เมื่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจได้รับจดทะเบียนแล้ว

ข้อ 35. คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินกิจการของสหภาพฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อบังคับและมติของ ที่ประชุม และเป็นผู้แทนสหภาพฯ ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้ กรรมการคนหนึ่ง หรือหลายคนทำการแทนก็ได้โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือประทับตราของสหภาพฯ โดยประธานสหภาพฯ เป็นผู้ลงนาม เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติมอบหมายให้กรรมการผู้ใดผู้หนึ่งลงนามแทนประธานสหภาพฯ เฉพาะกรณี

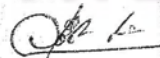
ข้อ 36. ให้คณะกรรมการบริหารซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่เลือกกรรมการด้วยกัน เพื่อดำรงตำแหน่งประธาน สหภาพฯ, เลขานุการ, เภรัญญิก, นายทะเบียนและกรรมการในตำแหน่งอื่นๆ ที่เห็นสมควร

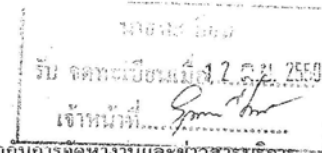
ข้อ 37. คณะกรรมการ อาจแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานที่มอบหมายได้ ดังต่อไปนี้

- (1.) ประสานงานระหว่างกรรมการบริหารกับสมาชิกและผู้บริหารในพื้นที่
- (2.) ดำเนินกิจการสหภาพฯ ในพื้นที่เกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ การจัดให้มีสวัสดิการตามระเบียบบริหารของสหภาพฯ การหาสมาชิกใหม่ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสหภาพฯ
- (3.) ติดตามและตรวจสอบการบริหารงานของกรรมการบริหาร
- (4.) ปฏิบัติงานอื่น ตามที่กรรมการบริหารมอบหมาย

ข้อ 38. คณะกรรมการสหภาพฯ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1.) พิจารณารับสมัครสมาชิก
- (2.) เรียกหรือเก็บเงินค่าสมัครเป็นสมาชิกและเงินบำรุงตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับของสหภาพฯ
- (3.) จัดประชุมใหญ่หรือเรียกให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ หากคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควร
- (4.) เสนอบประมาณประจำปี รายงานกิจกรรม และฐานะการเงินต่อที่ประชุมใหญ่
- (5.) ยื่นข้อเสนอดังต่อคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ เกี่ยวกับสภาพการจ้างแทนสมาชิก
- (6.) ยื่นคำร้องทุกข์เกี่ยวกับสภาพการจ้างต่อคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์แทนสมาชิก
- (7.) จัดให้มีบริการให้คำปรึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการบริหารงานและการทำงาน
- (8.) จัดให้มีการบริการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อสวัสดิการของสมาชิกหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ ตามที่ที่ประชุมใหญ่เห็นสมควร
- (9.) กำหนดและพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับและระเบียบ เกี่ยวกับการดำเนินกิจการด้าน

สวัสดิการ โดยมติที่ประชุมใหญ่

- (10.) จัดให้มีบริการสารสนเทศเพื่อให้สมาชิกมาติดต่อเกี่ยวกับการจัดงานและข่าวสารบริการ
- (11.) ส่งเสริมการศึกษาอบรมให้แก่สมาชิกทุกระดับตามความเหมาะสม
- (12.) พิจารณาแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาตามความจำเป็น โดยให้ที่ปรึกษามีสิทธิที่จะเข้าร่วมประชุมประจำเดือนกับคณะกรรมการบริหารให้ความเห็นต่าง ๆ ได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียง
- (13.) พิจารณาการขึ้นข้อเรียกร้องต่อฝ่ายบริหาร

ข้อ 39. ห้ามมิให้คณะกรรมการ และกรรมการผู้ทำหน้าที่แทนสหภาพ ฯ เรียกหรือรับหรือยอมจะรับเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้อื่นเพื่อกระทำการ ไม่กระทำการหรือประวิงการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์ของสหภาพฯ ซึ่งอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือคณะบุคคลใดหรืออาจเสียหายแก่ สหภาพฯ

ข้อ 40. กรรมการผู้ใดก่อให้เกิดหนี้สินแก่สหภาพฯ โดยมีขอบตามข้อบังคับหรือมติที่ประชุม กรรมการผู้นั้นต้องรับผิดชอบในหนี้สินนั้นเป็นการส่วนตัว

ข้อ 41. อำนาจหน้าที่ของกรรมการบริหารในตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

ประธานสหภาพฯ

1. เป็นประธานดำเนินการประชุมในที่ประชุมใหญ่ของสหภาพฯ และที่ประชุมกรรมการ
2. ควบคุมการบริหารงานทั่วไปของสหภาพฯ และดูแลให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายของสหภาพฯ ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของ สหภาพฯ
3. จัดการและดำเนินกิจการสหภาพฯ ให้เป็นไปตามกฎหมายข้อบังคับของสหภาพฯ และมติของที่ประชุมใหญ่
4. ประกาศให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารสหภาพฯ โดยให้กำหนดรายละเอียดและวิธีการเกี่ยวกับการเลือกตั้งและคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ในประกาศด้วย

รองประธาน

ช่วยเหลือประธานสหภาพ ฯ หรือกระทำการแทนประธานสหภาพ ฯ เมื่อประธานสหภาพ ฯ ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

เลขาธิการ

1. บริหารงานของสหภาพ ฯ ตามระเบียบข้อบังคับและดำเนินการตามคำสั่ง หรือมติของที่ประชุมใหญ่และคณะกรรมการบริหาร
2. ดำเนินการจัดเตรียมการประชุม และการบันทึกรายงานการประชุม
3. จัดทำรายงานประจำปี แสดงผลการดำเนินการของสหภาพฯ และเสนอประธานสหภาพฯ เพื่อแถลงต่อที่ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนองบดุลและรายงานการสอบบัญชี
4. แจ้งผลการประชุมให้สมาชิกทราบและให้ส่งสำเนารายงานการประชุมใหญ่ไปยังนายทะเบียน สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการประชุม
5. จัดส่งสำเนารายงานการสอบบัญชีและงบดุลให้แก่ นายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่รับรอง

[Signature]

คุณวิชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๑๒
6. ควบคุมดูแล และรับผิดชอบงานในด้านเอกสาร หนังสือ และประกาศต่าง ๆ ของสหภาพฯ ที่จะติดต่อกับสมาชิกและบุคคลภายนอก

รองเลขาธิการ

ช่วยเหลือเลขาธิการ หรือกระทำการแทนเลขาธิการเมื่อเลขาธิการไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

เหรียญกษาปณ์

1. มีหน้าที่ในการรับจ่ายและรักษาเงินตลอดจนการจัดทำและควบคุมบัญชีการเงินของสหภาพฯ
2. จัดเตรียมทำรายงานแสดงฐานะการเงินเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเป็นรายเดือน เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่
3. จัดทำบัญชีรายรับ บัญชีรายจ่าย บัญชีทรัพย์สิน ลูกหนี้ เจ้าหนี้ ของสหภาพฯ ตามที่กฎหมายกำหนด

ผู้ช่วยเหรียญกษาปณ์

ช่วยเหลือเหรียญกษาปณ์ หรือกระทำการแทนเหรียญกษาปณ์เมื่อเหรียญกษาปณ์ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เว้นแต่เรื่องการเงินของสหภาพฯ แต่ถ้าคณะกรรมการบริหารมีมติมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนก็ให้มีอำนาจกระทำการแทนได้

นายทะเบียน

1. รับสมัครและจัดทำทะเบียนสมาชิกของสหภาพฯ
 - 1.1 ทะเบียนสมาชิกอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้
 - (1) ลำดับที่การเข้าเป็นสมาชิก
 - (2) ชื่อสมาชิก
 - (3) ลำดับเลขทะเบียนประจำตัวสมาชิก
 - (4) วัน เดือน ปี เกิดของสมาชิก
 - (5) สัญชาติของสมาชิก
 - (6) ที่อยู่
 - (7) หน้าที่การงาน
 - (8) เป็นพนักงานตั้งแต่
 - (9) ชื่อรัฐวิสาหกิจ
 - (10) ที่ตั้งรัฐวิสาหกิจ
 - (11) ประเภทกิจการ
 - (12) วันรับเข้าเป็นสมาชิก
 - (13) วันออกจากสหภาพฯ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[Signature]

๑๓

1.2 ทะเบียนคำบำรุงอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ลำดับเลขทะเบียนประจำตัวสมาชิก
- (2) ชื่อสมาชิก
- (3) คำสมัคร
- (4) รายการชำระค่าบำรุงแต่ละเดือน หรือแต่ละปี

2. การเปลี่ยนแปลงที่อยู่หรือการย้ายสถานที่ทำงานของสมาชิก ให้นำทะเบียนแจ้งต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหารเพื่อทราบ
3. จัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิกผู้มีสิทธิเลือกตั้งและติดประกาศไว้ ณ หน่วยเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 7 วัน

การประชุมของคณะกรรมการ

- ข้อ 42. การประชุมสามัญ คณะกรรมการบริหารต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง การประชุมวิสามัญจะจัดให้มีขึ้นในกรณีดังต่อไปนี้
1. ประธาน สหภาพฯ เป็นผู้เรียกประชุม
 2. กรรมการบริหารไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของคณะกรรมการบริหารเข้าชื่อเรียกประชุม

การเลือกตั้งคณะกรรมการ

- ข้อ 43. การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร สร.กฟผ. ให้เลือกเป็นกลุ่มผู้สมัครเพียงกลุ่มเดียว โดยผู้สมัครเลือกตั้งแต่ละกลุ่มจะต้องจัดให้มีผู้สมัครในกลุ่ม มีจำนวนตามสัดส่วนของสมาชิก หน่วยงาน และพื้นที่ ตามระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนด

ถ้ามีผู้สมัครเพียงกลุ่มเดียว ให้ถือว่ากลุ่มผู้สมัครนั้นได้เลือกตั้งเป็นกรรมการ โดยที่ประชุมใหญ่มีมติรับรอง

หมวด 10

การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

ข้อ 44. ถ้าที่ประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกพิจารณาอนุมัติร่างข้อบังคับฉบับขอจัดตั้ง สหภาพฯ แล้วให้ผู้เริ่มก่อการหรือประธานสหภาพฯ แล้วแต่กรณีนำเสนอข้อบังคับ ไปจดทะเบียนกับนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ประชุมใหญ่ลงมติ

ข้อ 45. การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ อาจจะเสนอโดยคณะกรรมการหรือโดยสมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือสมาชิกไม่น้อยกว่า 200 คน เข้าชื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาและจะกระทำได้อาจต้องได้รับมติเสียงข้างมากจากที่ประชุม

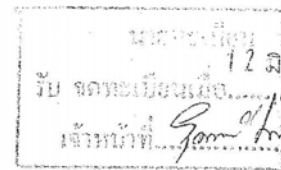
เมื่อแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับแล้ว ประธานสหภาพฯ ต้องนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ประชุมใหญ่ลงมติ และจะมีผลใช้บังคับเมื่อนายทะเบียน สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ รับจดทะเบียนแล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๔

หมวด 11
การเลิกสหภาพฯ

- ข้อ 46. สหภาพฯ จะเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้
- (1.) เมื่อที่ประชุมใหญ่ลงมติให้เลิก ด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดตามทะเบียน
 - (2.) เมื่อนายทะเบียนสั่งให้เลิก
 - (3.) เมื่อล้มละลาย
 - (4.) เมื่อมีจำนวนสมาชิคน้อยกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด

เมื่อมีเหตุเลิกตาม (1.), (3.) หรือ (4.) ให้ประธานสหภาพฯ แจกเป็นหนังสือให้นายทะเบียนสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่มีเหตุทำให้เลิก

ข้อ 47. การเลิก สหภาพฯ ตามข้อ 46 สหภาพฯ ยังคงดำเนินกิจการต่อไปเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชีเท่านั้น การชำระบัญชีสหภาพฯ ให้ดำเนินการตามกฎหมาย

ข้อ 48. เมื่อชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินอยู่เท่าใดให้ออนทรัพย์สินที่เหลือเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่

ข้อบังคับฉบับนี้ได้ผ่านการรับรองจากมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2549 เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2550

ให้ไว้ ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2550

(นายศิริชัย ไม้งาม)
ประธาน สร.กฟผ.
ประธานที่ประชุม

(นายสมควร ยาวิชัย)
เลขาธิการ สร.กฟผ.
ผู้จัดบันทึกการประชุม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 คือ นายศิริชัย ไม้งาม ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังเป็นประธานสหภาพ
แรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 2 คือ นายสมควร ยาวิชัย ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังเป็นเลขาธิการสหภาพ
แรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 3 คือ นายประกอบ ปริมล ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังเป็นกรรมการสหภาพ
แรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 4 คือ นายวินัย ไทยเจริญ ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังเป็นเหรียญกษาปณ์
แรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 5 คือ นายเอก ตันประเสริฐ ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังเป็นกรรมการสหภาพ
แรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 6 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 6
กองบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552
- ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 7 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 7
กองบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 8 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 6 กองบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 9 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นนักวิทยาศาสตร์ระดับ 6 แผนกอนามัย กองการแพทย์และอนามัย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 10 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 7 แผนกบำรุงรักษาสายพานลำเลียง 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 11 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 7 แผนกบำรุงรักษาสายพานลำเลียง 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 12 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 5 กองบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 13 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 7 กองบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า 4 สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 14 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นช่างระดับ 6
กองบำรุงรักษาโรงไฟฟ้า 4
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 15 คือ สมาชิกของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่เป็นพนักงานขับรถระดับ 3
แผนกอนามัย กองการแพทย์และอนามัย
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 16 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Office Management Staff
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 17 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Office Services Staff
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 18 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
VP Administration & Procurement
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 19 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ให้สัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
AVP Administration & Procurement
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 20 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
IT Procurement Manager
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 21 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Marketing Executive
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 22 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Project Manager
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 23 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Project Coordinator
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 24 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Oversea Officer
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 25 คือ พนักงานบริษัทเอกชน ขณะที่ยังสัมภาษณ์ยังทำงานอยู่ในตำแหน่ง
Account Manager
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2552

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงผลการให้สัมภาษณ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำถามในการสัมภาษณ์

ลำดับที่	คำถามในการสัมภาษณ์	กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์
1	ท่านมีมุมมองอย่างไรต่อการแปรรูป รัฐวิสาหกิจ	กลุ่มที่ 1-5
2	ท่านคิดว่าสหภาพมีบทบาทอย่างไรบ้างกับ การเคลื่อนไหวเพื่อคัดค้านการแปรรูปการ ไฟฟ้า	กลุ่มที่ 1-5
3	ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นมูลเหตุ นำไปสู่การเข้าร่วมต่อสู้ของสหภาพ	กลุ่มที่ 1-5
4	ท่านคิดว่าสหภาพแรงงานมีการประสาน ความร่วมมือกับกลุ่มเคลื่อนไหวภายนอก อย่างไร	กลุ่มที่ 1-5
5	ท่านคิดว่าสหภาพมีบทบาทอย่างไรต่อการ ปกป้องสิทธิประโยชน์ต่างๆของทั้งองค์กร สมาชิกและสังคม	กลุ่มที่ 1-5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ความเห็นเกี่ยวกับ “ การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ”

คำถาม :

- ท่านมีมุมมองอย่างไรต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
1	สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานควรมีไว้เพื่อประชาชนเป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดูแลไม่ใช่เอกชน	30 มี.ค. 2552
2	รัฐควรต้องจัดการเองไม่ควรปล่อยให้เอกชนมาดำเนินการเพราะจะทำให้ประชาชนรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น	30 มี.ค. 2552
3	เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐต่อประชาชนที่ต้องจัดหาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ประชาชน	30 มี.ค. 2552
4	ไม่ควรแปรรูปเป็นอย่างยิ่งเพราะบริษัทจะมุ่งแต่กำไร	30 มี.ค. 2552
5	มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือทำให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ข้อเสียคือ การแบ่งสรรค้ทุนไม่เป็นมาตรฐาน	30 มี.ค. 2552
6	ไม่เห็นด้วยเลยในทุกๆกรณี	30 มี.ค. 2552
7	มีข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ พนักงานจะมีระเบียบวินัยมากขึ้น ข้อเสียคือ พนักงานจะปรับตัวได้ลำบากสำหรับคนที่อยู่มานาน	30 มี.ค. 2552
8	ไม่เห็นด้วย เพราะรัฐวิสาหกิจเป็นกิจการที่มีกำไรอยู่แล้ว	31 มี.ค. 2552
9	การจะแปรรูปที่ไหนควรศึกษาผลกระทบของการแปรรูปให้ดีกว่าก่อนแต่ก็คิดว่าการแปรรูปนั้นมีรูปแบบอยู่ไม่ใช่ที่ทำกันแบบนี้	31 มี.ค. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
10	ไม่เห็นด้วยเพราะจะเปิดโอกาสให้พวกนายทุนมาหาผลกำไรโดยไม่คิดถึงประชาชน	31 มี.ค. 2552
11	ทุกรัฐบาลจ้องแต่จะแปรรูปเพราะมีผลประโยชน์กันทุกคน จึงไม่เห็นด้วย	31 มี.ค. 2552
12	ไม่เห็นด้วยในทุกทาง	31 มี.ค. 2552
13	เป็นพนักงานมากกว่า 20 ปี ยืนยันที่จะไม่เห็นด้วยกับการแปรรูป เพราะคิดว่าน่าจะมีทางเลือกอื่นที่ดีกว่าอยู่	31 มี.ค. 2552
14	มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือ ลดภาระของรัฐ ข้อเสียคือ ราคาค่าไฟต้องเพิ่มขึ้นแน่นอนในอนาคต	31 มี.ค. 2552
15	ไม่เห็นด้วยเพราะความเดือดร้อนจะตกอยู่กับประชาชนในระยะยาว	31 มี.ค. 2552
16	การแปรรูปจริงๆเป็นสิ่งที่ดีแต่ว่าคนที่นำแนวคิดนี้มาใช้ไม่มีความซื่อสัตย์	31 มี.ค. 2552
17	ไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าจะทำให้ประชาชนเดือนร้อน	31 มี.ค. 2552
18	ไม่เห็นด้วยเพราะคิดว่าในที่สุดสมบัติของชาติต้องตกอยู่ในมือของนายทุนเพียงไม่กี่คน	10 เม.ย. 2552
19	ไม่เห็นด้วยเพราะไม่เชื่อว่ารัฐจะสามารถควบคุมการดำเนินงานของเอกชนได้ในระยะยาว	10 เม.ย. 2552
20	เห็นด้วยกับการแปรรูป ควรจะแปรรูปในส่วนที่ไม่มีประสิทธิภาพ	10 เม.ย. 2552
21	เห็นด้วย ถ้าการแปรรูปจะช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพในการบริการมากขึ้น	10 เม.ย. 2552
22	ไม่เห็นด้วยเพราะที่ได้ติดตามข่าวมาตลอด มีแต่ประเด็นของการทุจริตในเชิงนโยบายตลอด	10 เม.ย. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
23	ไม่เห็นด้วย เพราะท้ายที่สุดของวงจร ประชาชนต้องแบกรับภาระในการชำระค่าบริการสาธารณสุขปกคที่แพงขึ้นแน่นอน	10 เมย. 2552
24	ไม่เห็นด้วยเพราะกิจการเหล่านี้สร้างมาไม่ใช่เพื่อกำไรเหมือนองค์กรธุรกิจ	10 เมย. 2552
25	เห็นด้วย เพราะจะได้ทำให้พนักงานของรัฐวิสาหกิจกระตือรือร้นในการบริการมากขึ้น	10 เมย. 2552

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ความเห็นเกี่ยวกับ “ การเคลื่อนไหวก่อนเพื่อคัดค้านการแปรรูปรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ”

คำถาม :

- ท่านคิดว่าสหภาพแรงงานฯมีบทบาทอย่างไรบ้างกับการเคลื่อนไหวก่อนเพื่อคัดค้านการแปรรูปการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
1	สหภาพแรงงานการไฟฟ้าเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวก่อตั้งมาโดยตลอดจนเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยของคนทั่วไป	30 มี.ค. 2552
2	สหภาพแรงงานฯทำทุกรูปแบบในการเคลื่อนไหวก่อนคัดค้าน ไม่ว่าจะเป็นการปราศรัย ออกสื่อ ทั้งโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์	30 มี.ค. 2552
3	เห็นด้วยกับสหภาพฯที่เคลื่อนไหว	30 มี.ค. 2552
4	เป็นการแสดงศักยภาพของหน่วยงานกฟผ. ว่ามีอุดมการณ์เดียวกัน	30 มี.ค. 2552
5	เห็นด้วยและให้กำลังใจกับการต่อสู้ของสหภาพฯ	30 มี.ค. 2552
6	เป็นการกระทำที่ถูกต้องแล้ว เพราะกฟผ. เป็นของประชาชนทุกคนไม่ควรตกไปเป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง	30 มี.ค. 2552
7	ยินดีและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่	30 มี.ค. 2552
8	เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับการคัดค้านการแปรรูป และพร้อมที่จะช่วยเหลือทางสหภาพฯตลอดเวลา	31 มี.ค. 2552
9	เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องไม่ให้นายทุนต่างชาติมาหาผลกำไรออกนอกประเทศ	31 มี.ค. 2552
10	สมาชิกของสหภาพฯต้องติดตามการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ขององค์กรกฟผ.	31 มี.ค. 2552
11	เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการเคลื่อนไหวของสหภาพฯ	31 มี.ค. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
12	เห็นด้วย	31 มีค. 2552
13	เห็นว่าสหภาพฯ ได้ทำตามหน้าที่อย่างสมบูรณ์แล้วในการคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน	31 มีค. 2552
14	เห็นด้วยกับสหภาพฯ เพราะทำให้เป็นแรงผลักดันให้คนในองค์กรตื่นตัวออกมาปกป้องผลประโยชน์ของตนและสังคม	31 มีค. 2552
15	ในฐานะสมาชิกของสหภาพฯ จะให้ความช่วยเหลือในทุกกรณี	31 มีค. 2552
16	เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวเพราะทำให้ประชาชนได้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น	31 มีค. 2552
17	เห็นด้วยกับการปกป้องสมบัติของคนไทย	31 มีค. 2552
18	จากที่ได้ติดตามข่าวสารและไตร่ตรองแล้วการเคลื่อนไหวนี้มีเหตุมีผลจึงค่อนข้างเห็นด้วย	10 เมย. 2552
19	เห็นด้วยเพราะหากไม่มีใครขวางเลยคนไทยคงต้องใช้ไฟฟ้าแพง	10 เมย. 2552
20	ไม่เห็นด้วยเพราะควรเปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ	10 เมย. 2552
21	การแปรรูปน่าจะนำสิ่งที่ดีเข้ามาในองค์กร ทำให้มีคุณภาพมากขึ้น	10 เมย. 2552
22	คิดว่าสหภาพฯ ทำถูกต้องแล้ว	10 เมย. 2552
23	ดีใจที่มีคนกล้าออกมาปกป้องสมบัติของชาติ	10 เมย. 2552
24	การแปรรูปทั้งในและต่างประเทศมีแต่จะทำให้ประชาชนต้องเดือดร้อนทั้งสิ้น	10 เมย. 2552
25	ไม่เห็นด้วย เอกชนจะสามารถดำเนินงานได้ดีกว่าประสิทธิภาพ	10 เมย. 2552

ตารางที่ 3 ความเห็นเกี่ยวกับ “ มุลเหตุในการต่อสู้เรียกร้อง ”

คำถาม :

- ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นมูลเหตุนำไปสู่การเข้าร่วมการต่อสู้เรียกร้อง ของ สหภาพแรงงานฯ

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
1	เราต้องการเก็บกฟผ.ไว้ให้เป็นสมบัติของประชาชนทุกคน	30 มีค. 2552
2	ความไม่โปร่งใสและความไม่ชอบธรรม	30 มีค. 2552
3	ความไม่ชอบมาพากลของการแปรรูป	30 มีค. 2552
4	ความต้องการที่จะขายรัฐวิสาหกิจ	30 มีค. 2552
5	อุดมการณ์ของสหภาพแรงงานฯ	30 มีค. 2552
6	ความเป็นนักแรงงานของคนสหภาพฯที่ต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในสังคม	30 มีค. 2552
7	ความรักต่อองค์กร	30 มีค. 2552
8	ความถูกต้องในสังคม	31 มีค. 2552
9	ความรักในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งนี้	31 มีค. 2552
10	อุดมการณ์ของสหภาพแรงงาน	31 มีค. 2552
11	ความต้องการที่จะต่อสู้เพื่อคนกฟผ.ทุกคน	31 มีค. 2552
12	ความไม่ยุติธรรมที่เกิดขึ้น	31 มีค. 2552
13	นโยบายที่ไม่โปร่งใสของรัฐบาลในการแปรรูป	31 มีค. 2552
14	นโยบายขายชาติของคนบางกลุ่ม	31 มีค. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
15	ต้องการจับไล่รายทุนที่จะเข้ามาหาประโยชน์	31 มีค. 2552
16	ต้องการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติและองค์กร	31 มีค. 2552
17	ความเป็นสหภาพแรงงานกฟผ.	31 มีค. 2552
18	ความต้องการที่จะทำให้เกิดความถูกต้องขึ้นกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการแปรรูป	10 เมย. 2552
19	ต้องการปกป้องพวกพ้องของตน	10 เมย. 2552
20	เพื่อปกป้องสวัสดิการของตนที่กลัวว่าจะเสียไป	10 เมย. 2552
21	ความมั่นคงของตนเองต่อไปในอนาคต	10 เมย. 2552
22	ปกป้องสมบัติของคนทั้งประเทศไม่ให้กลายเป็นของนายทุน	10 เมย. 2552
23	ปกป้องสาธารณะสมบัติของชาติ	10 เมย. 2552
24	เพื่อไม่ให้ถูกขายเข้าตลาดหุ้นเพื่อไปแก๊งกำไร	10 เมย. 2552
25	ไม่ยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นโดยพยายามหาเหตุผลต่าง ๆ นานาและใช้ข้ออ้างเรื่องผลประโยชน์ของประชาชนของชาติ	10 เมย. 2552

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ความเห็นเกี่ยวกับ “ การประสานความร่วมมือ “

คำถาม :

- ท่านคิดว่าสหภาพแรงงานฯมีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มเคลื่อนไหวภายนอก
อย่างไรบ้าง

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
1	เรามีการประสานงานกับกลุ่มองค์กรภาคประชาชน กลุ่มNGOs ต่างๆอยู่ตลอดเวลาในรูปของการให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆและความร่วมมือ	30 มีค. 2552
2	มีความร่วมมือกับกลุ่มต่างๆในสังคมเพื่อช่วยเหลือกันตลอดเวลาและมีการติดต่อกันตลอด	30 มีค. 2552
3	ออกไปช่วยเหลือให้ความรู้ในด้านแรงงานและด้านอื่นๆ	30 มีค. 2552
4	ให้ความช่วยเหลือประสานงานเกี่ยวกับปัญหาของเคาที่ร้องขอมาซึ่งสหภาพฯ	30 มีค. 2552
5	ร่วมมือกับองค์กรต่างๆในทุกด้านที่เป็นกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	30 มีค. 2552
6	ร่วมต่อสู้กับองค์กรอื่นๆ	30 มีค. 2552
7	เคลื่อนไหวด้วยกันกับกลุ่มพันธมิตรเพื่อประชาชน	30 มีค. 2552
8	ไปขึ้นเวทีพันธมิตรช่วยเหลือเรื่องการร่วมชุมนุม	31 มีค. 2552
9	ร่วมกันในการเคลื่อนไหวต่างๆกับพวกองค์กรภาคประชาชน	31 มีค. 2552
10	ร่วมชุมนุมกับกลุ่มพันธมิตร	31 มีค. 2552
11	ไปร่วมปราศรัยกับกลุ่มพันธมิตรและองค์กรจากที่ต่างๆในการคัดค้านการแปรรูป	31 มีค. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
12	ให้ความร่วมมือกับองค์กรแรงงานอื่นๆในการใช้ความช่วยเหลือ	31 มีค. 2552
13	ร่วมมือกับกลุ่มต่างๆภายนอกในการคัดค้านการแปรรูป	31 มีค. 2552
14	ร่วมมือกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจอื่นๆในการต่อสู้ด้านการแปรรูป	31 มีค. 2552
15	ร่วมมือกับสหภาพอื่นๆ กลุ่มพันธมิตรและประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการแปรรูปนี้ เพื่อเรียกร้องกฟผ.คืนสู่ประชาชน	31 มีค. 2552
16	ร่วมมือกับกลุ่มพันธมิตรประชาชน	31 มีค. 2552
17	ให้ความช่วยเหลือในรูปของวิชาการ เงินช่วยเหลือ กับกลุ่มต่างๆในสังคมที่มาขอความช่วยเหลือ เพราะแรงงานถือว่าเป็นพี่น้องกัน	31 มีค. 2552
18	ร่วมมือกับกลุ่มต่างๆในสังคม	10 เมย. 2552
19	ขึ้นเวทีปราศรัยกับพันธมิตรของประชาชนสหภาพฯการไฟฟ้าโคมติรัฐบาล	10 เมย. 2552
20	ร่วมมือกับกลุ่มที่เห็นด้วยกับการต่อต้านการแปรรูป เช่นพวกกลุ่มพันธมิตร	10 เมย. 2552
21	ร่วมมือกับกลุ่มองค์กรภาคประชาชน ต่างๆเช่น NGOs	10 เมย. 2552
22	ประสานงานกับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจด้วยกันในการระดมคนเพื่อการประท้วง	10 เมย. 2552
23	ร่วมมือกับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย	10 เมย. 2552
24	ประสานความร่วมมือกับกลุ่มหรือองค์กรที่มีเห็นเป็นอย่างเดียวกัน	10 เมย. 2552
25	ร่วมมือกับพวกพันธมิตร	10 เมย. 2552

ตารางที่ 5 ความเห็นเกี่ยวกับ “ การปกป้องสิทธิประโยชน์ ”

คำถาม :

- ท่านคิดว่าสหภาพแรงงานฯมีบทบาทอย่างไรต่อการปกป้องสิทธิประโยชน์ต่างๆ
ของทั้งองค์กร (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย) สมาชิก และสังคม

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
1	เป็นหน้าที่หลักของสหภาพฯอยู่แล้วที่จะปกป้องสิทธิประโยชน์ของสมาชิกและองค์กร ซึ่งเห็นได้ชัดเจนอยู่แล้วจากการต่อสู้คัดค้านนโยบายการแปรรูปนี้	30 มีค. 2552
2	เป็นหน้าที่ของสหภาพฯโดยตรงอยู่แล้วที่ต้องทำเราทำการคุ้มครองในเรื่องสวัสดิการต่างๆของสมาชิกอยู่แล้ว เช่น เรื่องการรักษาพยาบาล ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก ซึ่งพยายามจะคงสิ่งที่ดีไว้และหาสิ่งใหม่ๆเข้ามา	30 มีค. 2552
3	สหภาพฯได้พยายามทำทุกอย่างให้ดีที่สุดเพื่อสมาชิกและองค์กร	30 มีค. 2552
4	ช่วยเหลือสมาชิกในยามเดือดร้อน ไม่ทอดทิ้งพี่น้องสมาชิก	30 มีค. 2552
5	ดูแลสมาชิกเป็นอย่างดีที่สุดเท่าที่สหภาพฯจะทำได้	30 มีค. 2552
6	สหภาพฯทำได้ดีมากและให้ความช่วยเหลืออย่างดีเมื่อมีปัญหา	30 มีค. 2552
7	สวัสดิการที่เคยได้ดีอยู่แล้วแต่สำหรับพนักงานที่เข้าใหม่ควรครอบคลุมถึงบิดามารดาด้วย	30 มีค. 2552
8	เห็นว่าสหภาพฯเข้มแข็งและทำหน้าที่อย่างดีที่สุดแล้ว	31 มีค. 2552
9	ที่ผ่านมามองเห็นว่าสหภาพฯทำงานด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใสมาตลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมาก	31 มีค. 2552
10	สหภาพฯมีบทบาทในการเป็นหูเป็นตาให้กับประชาชน และคอยตรวจสอบรัฐบาลที่ไม่เป็นธรรมต่อกฟผ.	31 มีค. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
11	สหภาพฯช่วยสมาชิกทุกคนเสมอเมื่อมีปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่ประทับใจมากกับการทำงานที่รวดเร็ว ทำให้สบายใจ	31 มีค. 2552
12	สนับสนุนด้านทุนทรัพย์ ในการเข้าร่วมคัดค้านการแปรรูปกฟผ.	31 มีค. 2552
13	สหภาพฯเป็นตัวแทนพนักงานเข้าต่อสู้กับรัฐบาลเมื่อเห็นว่าเกิดความไม่ถูกต้องและกฟผ.เสียประโยชน์	31 มีค. 2552
14	สหภาพฯได้มีการเจรจาต่อรองด้านสวัสดิการต่างๆให้เป็นไปตามสถานะภาพของเศรษฐกิจ ในการขึ้นค่าจ้าง ค่าแรง ตามกฎหมายแรงงาน	31 มีค. 2552
15	มีบทบาทอย่างมากเพราะสิทธิประโยชน์ต่างๆที่พนักงานได้รับหลายอย่างมาจากการเรียกร้องของสหภาพฯ	31 มีค. 2552
16	มีความเห็นว่าสหภาพฯมีความสำคัญมากเพราะช่วยดูแลเรื่องสวัสดิการต่างๆและนำมาเสนอให้พนักงานได้ทราบ	31 มีค. 2552
17	มีบทบาทมากต่อผู้ปฏิบัติงานของกฟผ. โดยปกป้องประโยชน์และความเป็นธรรม	31 มีค. 2552
18	มีบทบาทในการตรวจสอบความถูกต้องของผู้บริหารและให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายในองค์กรของตน	10 เมย. 2552
19	คิดว่าเป็นเรื่องของสวัสดิการต่างๆที่คนการไฟฟ้าจะได้รับ	10 เมย. 2552
20	เป็นเรื่องของสวัสดิการของพนักงาน	10 เมย. 2552
21	เป็นเรื่องผลประโยชน์ของพนักงานกฟผ.	10 เมย. 2552
22	ที่เห็นชัดเจนคือการคัดค้านการแปรรูปขายสมบัติชาติ และเรื่องของสวัสดิการของพนักงาน	10 เมย. 2552
23	เรื่องสวัสดิการของพนักงานการไฟฟ้า	10 เมย. 2552

ลำดับ*	รายละเอียดที่ตอบ	วันที่สัมภาษณ์
24	ช่วยป้องกันให้การไฟฟ้ายังคงเป็นรัฐวิสาหกิจเหมือนเดิม	10 เมย. 2552
25	เรื่องอื่นอาจเป็นฉากหน้าแต่ทว่าจุดประสงค์ที่แท้จริงคือผลประโยชน์ที่จะได้รับ	10 เมย. 2552

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายไพรัช สุกใส สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เมื่อปี พ.ศ. 2540 หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2541 ได้เข้าเป็นพนักงานของ The Hongkong and Shanghai Banking Corporation Limited และต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2548

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย